Дім сад город

5

2002

Розквітає півонія...

Щире серденько

Добридень, шановна редакціє "Дім, сад, город"! З любов'ю і повагою до вас Катерина Іванівна з Рівненщини. Я дуже люблю цей журнал і передплачую його четвертий рік. Залюбки читаю все, кожне слово, а от писати зважилася тепер. Я знаю, що у морі листів мій як крапелька потоне, та всеодно... Про цей випадок я не згадувала, а прочитала замітку в журналі "Господь не забуде, а земля віддячить", в грудях тьохнуло.

Це було давно, ще у 80-х роках. Я була молода, і у справах була у Рівному. Надвечір, проходячи повз базар (він ще тоді був), я заглянула туди. За порожніми прилавками була одна бабуся. Стояла над якимось корінням. Це були сухі, примерзлі корінці рожевої півонії. Я сказала бабусі, що якби це темна півонія, то я б купила, а рожеву не хочу, і пішла. Через метрів 10—15 я оглянулась і мене ранив її благальний погляд. Я повернулася, може у неї немає копійок на хліб, і купила корінчик за 1 карбованець (це тоді 6 хлібин). На прощання бабуся мені сказала: "Усе життя будеш дякувати". Корінчик прийнявся і на другий рік зацвіла півонія. Три великі світло-рожеві квітки, а потім... У твердій землі, як на току, під хатою, де капає із стріхи, я розсадила півонію на 3 кущі і вона так цвіла, як сонце світить, і ніхто не проходив повз хату, щоб не зупинитися.

Збудували ми нову хату, і я перенесла їх у більш сприятливе місце, уже 8 кущів. З кожним роком квітки темніють і уже стали малинового кольору, а так цвітуть, що й описати не можу — це треба бачити. Я часто розкопую кущі, обділила уже більше 100 бажаючих. Та ні в кого так не цвітуть, як мої, і понині кожен прохожий зупиняється біля хати.

Немає у мене фотографії квітника, а тільки один кущик, що у садку в траві, з онуками.

Щиро дякую за журнал і бажаю вам усім здоров'я і радості!

З повагою

Катерина Іванівна Янковська,
с.Партизанське
Дубровицького р-ну
Рівненської обл.

Від редакції:

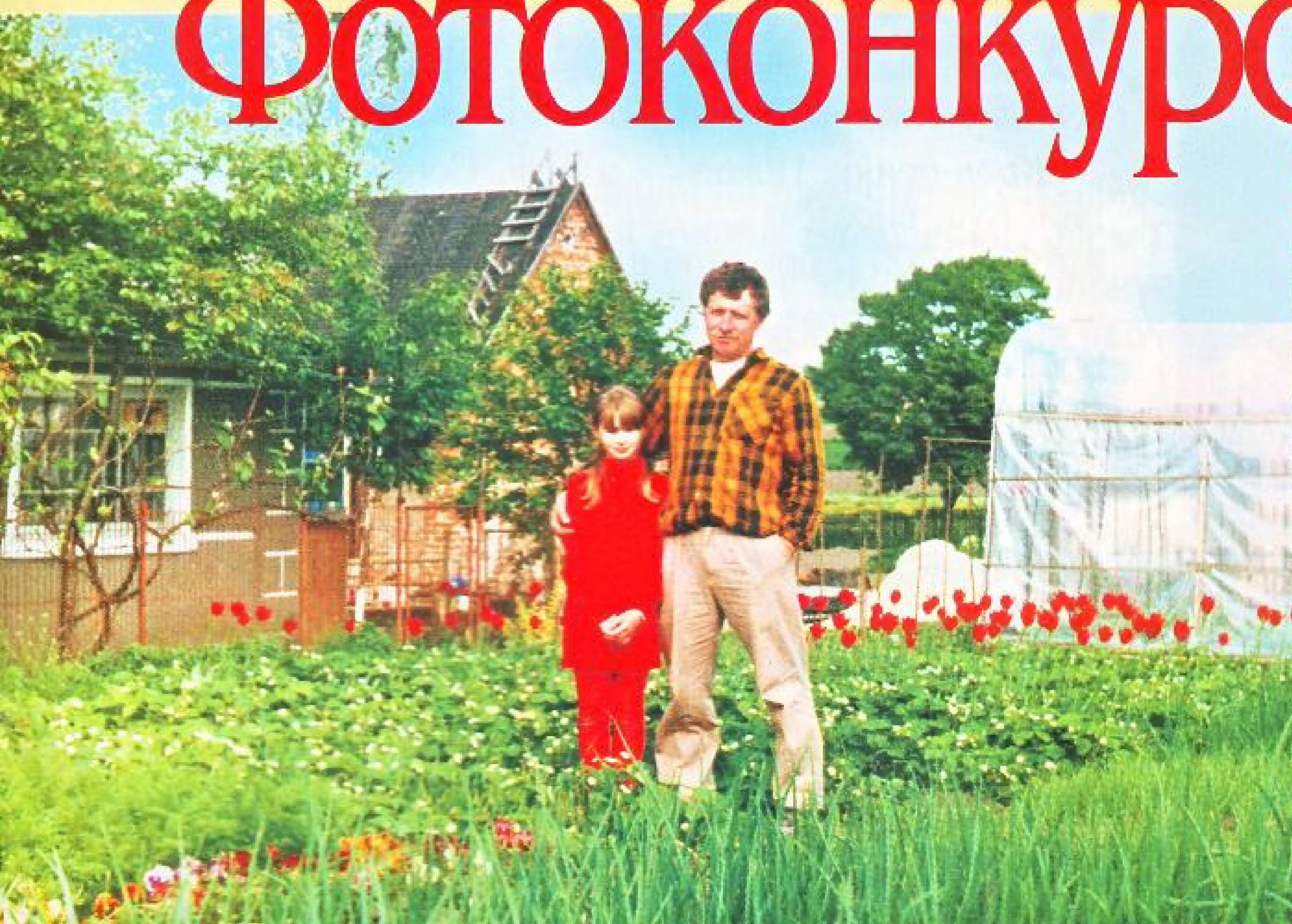
Шановні читачі!

Пишіть нам про людей хороших — добрих і щирих трудівників, які натхненною працею прикрашають нашу рідну землю. Пишіть про нелегкі долі людські, про цікаві та повчальні історії з вашого життя. Можливо, цю сторінку слід назвати інакше.

Пишіть, пропонуйте! Чекаємо листів.

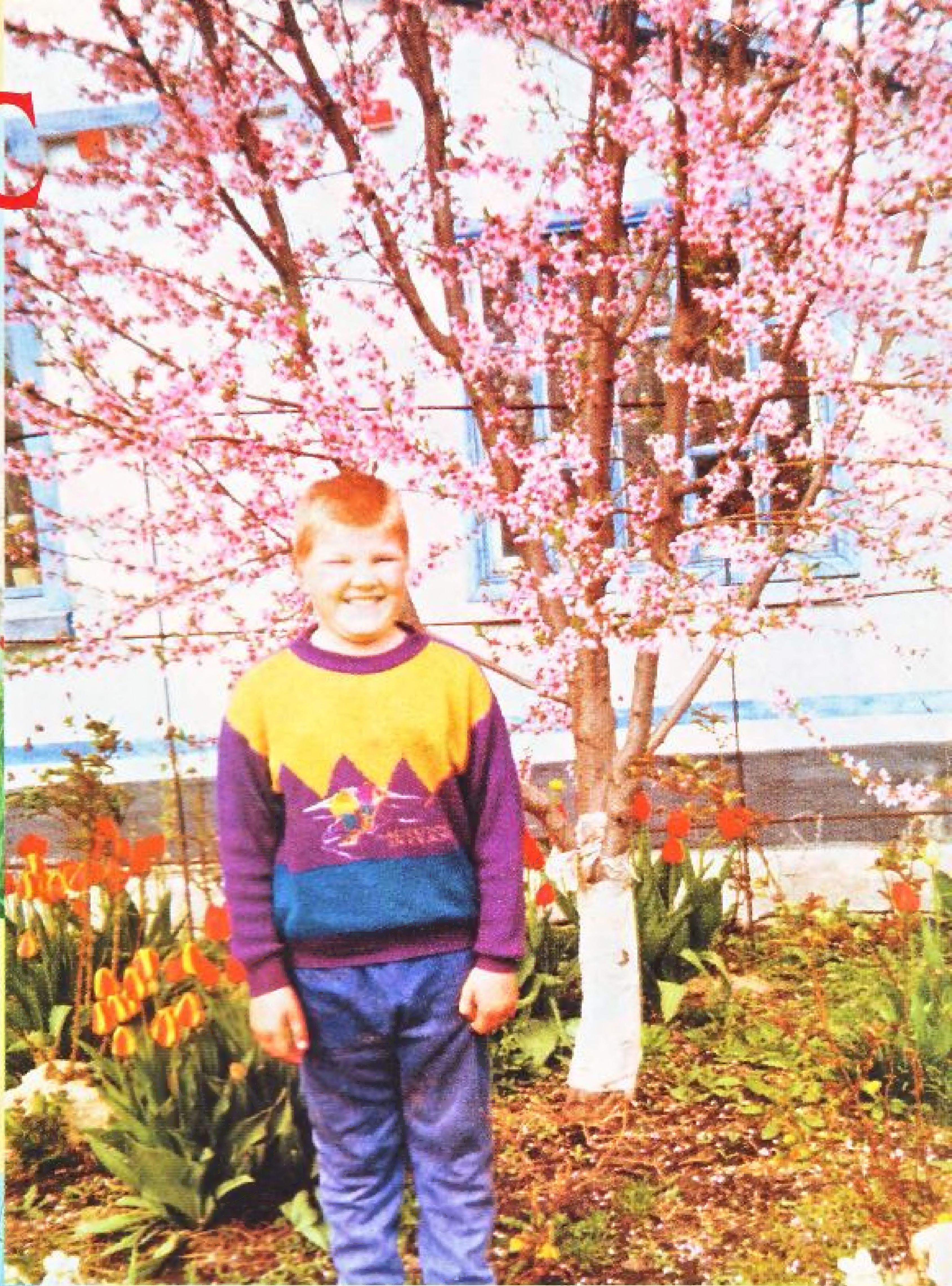

Фотоконкурс

Навколо нашого будинку завжди зелено і гарно. Ми із задоволенням працюємо на городі і в садку і в усьому нам допомагає "Дім, сад, город" — незамінний наш порадник.

На фото я, Оксана, та мій тато
Володимир Володимирович Герус,
с.П'ятидні Володимир-Волинського р-ну Волинської обл.

Син Женько і квітуючий персик.

Весна буяє:
Квітують сади,
Підростають наші діти.
Як хороше все це!

Але всю цю красу життя ми самі повинні творити та дбайливо оберігати.

Щастя всім і добра!

Родина Бесарабів: Антоніна, Микола, п'ятеро дітей, двоє зятів і двійко онуків.

Постійні передплатники видань: "Дім, сад, город", "Квіти України", "Будьмо здорові" та "Зелений календар".

с.Вільне Згурівського р-ну Київської обл.

Пломеніють тюльпани.

Катруся Каплун із своїм другом Олексійком.

с.Жадани, Диканського р-ну Полтавської обл.

Шановні працівники редакції «Дім, сад, город»!

Щиро вдячні Вам за такий змістовний і корисний журнал. Передплачуємо його з першого року видання, але пишемо вперше. Хочемо взяти участь у фотоконкурсі. Надсилаємо знімок, на якому я, Надія Федорівна, біля моєї улюблениці, деревоподібної півонії, якій уже 15 років. Автор фото — мій чоловік, Петро Матвійович Коваленко.

Доброго Вам здоров'я та успіхів у такій корисній праці.

Родина Коваленків,
м. Полтава

Помідори на всі смаки

Коли починав збирати колекцію помідорів, звернув увагу на таке: якщо в назві є щось королівське, то, незважаючи на масу, форму, колір плоду, всі вони чудові. І тоді почав спеціально шукати такі сорти і назбирав сімнадцять. Вони різні за кольором, формою, строками достигання, масою та застосуванням. А які ці сорти чудові! Досить мати цей набір, і інші сорти непотрібні, хіба що із серій СХ та Лежкі.

Моя колекція налічує понад 200 сортів помідорів, тому виникла необхідність згрупувати їх за різними ознаками. Щодо врожайності виділив "королівський набір" із 17 сортів. Всі вони дуже врожайні, хоча різняться за масою, кольором, формою плодів та строками достигання.

Мікадо рожевий та Мікадо жовтий. Виведені в Японії, середньостиглі. Кущі висотою до 1,5 м. Плоди округлі, м'ясисті, малонасінні, масою до 500 г, рожевого або лимонно-жовтого кольору.

Імператорський. Походить з Китаю, сорт пізній. Кущ висотою 1,2 м. Плоди округло-приплюснуті, м'ясисті, масою до 1 кг, червоного кольору.

Імператор Ху-Фу. Теж з Китаю, сорт середньостиглий. Кущ заввишки до 1 м. Плід рожевий, важить близько 1 кг.

Король ранніх, Король пізніх, Король Лондона. У всіх цих сортів великі, круглі, червоні, м'ясисті, смачні плоди масою до 800 г. А в Короля Африки плоди жовті.

Золота королева. Походить з ФРН, сорт середньостиглий. Кущ висотою 1,5 м. Плоди великі — 500 і більше грамів, круглі, оранжево-золотистого кольору. Це один з найкрасивіших помідорів.

Крон-принц. Походить з Індії. Сорт середньостиглий. Кущ висотою до 2 м. Плоди круглі, червоні, важать 80—100 г, придатні для консервування.

Принц Боргез. З Франції, сорт середньостиглий. Кущ висотою до 2 м. Плоди круглі, червоні, масою 30 г. Коли достигають, кущ стає червоним. За літо він у мене червонів тричі. Плоди дуже добрі для маринування у літрових банках.

Принцеса Ланда. З Голландії, сорт середньостиглий, кущ висотою 2,5 м. Плоди червоні, масою до 500 г.

Чорний принц. З Індії. Плід темно-фіолетовий, важить до 500 г.

Еджен Габсбургів. Походить з ФРН. Кущ висотою 2,5 м. Плоди масою до 150 г, червоні, добрі для консервування.

Мандарин Гросс. Походить з ФРН, сорт середньостиглий, кущ висотою до 2 м, плоди оранжевого кольору, масою 300—400 г.

Корона Бразилії. Сорт середньостиглий, кущ висотою до 3 м, плоди сливоподібні, з рожевим відтінком, масою 70—80 г, дуже щільні й красиві.

Форма і колір листя

Найкрасивіші *Персикоподібні*, у яких опушене листя кольору голубої ялинки. Посадіть такий кущ посередині клумби — не пожалкуєте. У *Картопляної новели*, *Моголівського* рожевого листя таке, як у картоплі, не відрізниш. А такі надзвичайно ранні сорти, як *Морквяний, Тайяна, Японія, Сюрте, Барон Солемахер, Білецький* милують око незвичайним, подібним до морквяного листям.

Форма плоду

Форма дощової краплі, *Янтарна крапля.* У *Бійської рози* плід нагадує бутон рози. У сортів *Фатер Рейн, Волове серце, Золоте волове серце, Золоте серце, Кабардинські, Японський краб* плоди мають форму серця. У сортів *Банан жовтий, Банан рожевий, Банан червоний* продовгуваті плоди звисають гронами, як у банана, а форму груші мають сорти *Грушка рожева, Грушка жовта.* Плоди сливоподібної форми у всіх сортів *Де Барао, СХ-1, Солярус, Смілянська, Червона сливка, Аргентинське диво.* Плоди у формі ліхтарика або квадрата мають сорти — *Американо-канадський гібрид, Квадрат, СХ-4.* Плоди серцеподібної форми мають сорти: *Червоний перцеподібний, Жовтий перцеподібний, Мечта-2, Де Барао перцеподібний, Надія, Лагідний.* А у сорту *Красуня Лотарінгії* плоди червоного кольору, як у перцю Ротунда, всередині пустотілі. Сорт виведений для фарширування. У сорту *Великі яблука* плоди подібні до яблук, а у *Голови негра* мають форму голови. Всю гаму форм перелічити просто неможливо, бо кожен сорт чимось відрізняється від іншого.

Колір плодів

Здебільшого назва сорту характеризує його колір: *Чорний велетень, Рожевий велетень, Мавританський чорний, Любительський рожевий, Кримський рожевий, Де Барао золотий, Сніжні, Лимон-ліана (Диво світу).*

Сорт *Бійська роза* у мене загинув. Хто його має, хотів би обмінятися насінням.

В.В.Беспалов,
вчений агроном-плодоовочівник
вул. Васляєва, 4-а, кв.102, м. Миколаїв, 54018
Тел. (0512) 22-95-27

Дім • сад • город • 5
Щомісячний виробничо-практичний журнал
Засновник і видавець —КП "Редакція журналу "Дім, сад, город"
Зареєстрований Міністерством інформації України,
серія КВ, №3536 від 23.10.98 р.
Видається з січня 1989 р.

Огірки на курені

У кого дуже мало землі, тому рекомендую висаджувати огірки на курені. Зробіть із палиць звичайний курінь, обтягніть його старою рибальською сіткою або обплутайте нитками чи шпагатом. По боках викопайте канавку — на два штики лопати. Верхню землю кладіть з боку канавки, а другий шар землі розкидайте по ділянці. Після цього верхній шар поверніть у канавку. Покладіть туди перегною, а якщо немає, то полийте канавку розчином курячого посліду (півлітрову баночку на відро води) або коров'яку (літрову банку на відро води), та ще всипте трохи деревного попелу. Все це гарно перемішайте, посійте огірки не дуже густо, приблизно на 20 см насінину від насінини. Добре було б зверху застелити канавку січкою, половою або сосновими голками й накрити плівкою.

Якщо буде дуже тепла і сонячна погода, то плівку відкривайте на день, а на ніч прикрийте. Огірки сходять дуже швидко, пильнуйте, щоб не були загущеними.

Як почнуть огірочки упиратися в плівку, зніміть її. Коли виросте по п'ять листочків, вершки позривайте, тоді від кожного кореня ростиме по п'ять стебел. На один корінь — це велике навантаження, але якщо будете гарно удобрювати і своєчасно поливати, то огірків не оберетесь.

Я зранку наливаю воду у виварку і балію, за день вона добре прогрівається. Під вечір переверну виварку в канавку, там є мульча, яка не дає випаровуватися воді і не утворюється кірка. Підживлюю рослини раз на два тижні.

Між рядками роблю таку відстань, щоб було зручно ходити і збирати огірки . А якщо з'явиться попелиця, то вона розміщується переважно під листям, а мені дуже зручно обприскувати рослини, бо все листя висить на сітці. Відстань між рядками всередені — приблизно 1,2 м; звідси трохи виношу землі, щоб була заглибина, наче корито. От туди я й виливаю воду з балії. Огірки, висіяні на землі, перевертати не можна, а як їх обприскати? А я зайду в курінь і обробляю. Тепер вони на сонці, на вітрі не так хворіють. Коли ж пройде кислий дощ, то я із шланга обмию, і все гаразд.

Щедра грядка

М.Н.Виноградова,
Черкаська обл.

У цьому номері журналу ми завершуємо серію статей про регулятори росту рослин акціонерного товариства "Високий врожай", що користуються дедалі більшим попитом серед фермерів, садівників, городників, квітникарів (Див. журнал "Дім,сад,город" №№ 1, 2, 3, 4 за 2002 р.). Йдучи назустріч побажанням споживачів, спеціалісти цієї фірми розробили й пропонують новинку —

ЧАРКОР —

(ТУ У 24.2 — 03563790)

стимулятор укорінення зелених і здерев'янілих живців (експериментальний препарат). В його основі — збалансований комплекс регуляторів росту рослин природного походження та аналогів гетероауксинів. Чаркор ("чарівний корінець") ефективно укорінює зелені та здерев'янілі живці рослин, прискорює процеси коренеутворення з одночасним стимулюванням росту утворених корінців і живців овочевих, ягідних, плодових, декоративних культур і квітів, сприяє швидкому утворенню потужної розгалуженої кореневої системи, суттєво підвищує вихід приживлених живців рослин, що важко вкорінюються, і швидкий ріст пагонів.

Препарат екологічно безпечний. На відміну від більшості відомих укорінювачів чаркор не потребує спеціальних засобів захисту для тих, хто з ним працює.

Спосіб застосування

Живці занурюють у розчин препарату (1 мл в 1 л води) на 3—5 сантиметрів, витримують 18—20 годин, промивають водою і переносять у грунт для укорінення.

Розчин препарату повторно не використовують.

Форма випуску

Ампули місткістю 1 мл, 2 мл.

Термін зберігання

Два роки в упаковці виробника при температурі від 0 до 25 градусів за Цельсієм.

Коментар спеціаліста

Вчені аграрники давно ведуть пошук речовин,які б активізували коренеутворення і стимулювали ріст утворених корінців у живців здерев'янілих і трав'янистих рослин. З цією метою застосовують,зокрема, індоліл-3-оцтову кислоту (ІОК) та індоліл-3-масляну кислоту (ІМК). Також як стимулятор коренеутворення відомий диметилсульфоксид (ДМСО). Проте ці препарати не стимулюють ріст утворених корінців. До того ж ІОК застосовують досить обмежено через нестійкість у водних розчинах , а ДМСО використовують лише для скорочення строків обробки живців.

Близька за дією до цих препаратів нафтилоцтова кислота, що широко використовується для активізації коренеутворення.Проте головний її недолік — відсутність стимуляції росту утворених корінців на живцях, що потім позначається на прирості пагонів.

Тож і вирішено було створити композицію з трьох екологічно безпечних препаратів, що вже пройшли всебічне випробування: емістиму С, івіну та тієї ж таки нафтилоцтової кислоти (НОК). Препарат отримав назву — чар-

кор. Випробували його на багатьох культурах: яблуні, квасолі, винограді, чорній смородині, самшиті, хвойних деревах. Всюди висновок однозначний: новий препарат виявляє посилену рістрегулюючу активність, а за ефективністю значно переважає кожен з трьох його складових компонентів.

Успішні випробування пройшов чаркор у Кримському аграрному університеті, де його досліджували при вирощуванні саджанців винограду. Протягом усього терміну випробування саджанці мали більше коренів, довший і товщий приріст порівняно з саджанцями, де застосовували індолілмасляну кислоту. Суттєво також зростав вихід стандартних саджанців.

Добре зарекомендував себе новий препарат і при розмноженні декоративних культур та квітів, зокрема жоржин, лілей, тюльпанів, гіацинтів, троянд, клематисів тощо.

***Богдан Черемха**, канд. с.-г. наук*

Лист-подяка

Мої квіти почуваються чудово

Добрий день, працівники АТ "Високий врожай". Висланий вами стимулятор росту чаркор я застосував при вирощуванні живців гвоздики. 70% рослин укорінились чудово, решта — задовільно. Для мене це відмінний результат. Щиро дякую за чарівний укорінювач усім, хто створив це диво.

***Ескандер Фікретович Мазін**, АР Крим, Совєтський район, селище Совєтскоє, вул. Заозерна, буд.7.*

Чи варто обривати квітки на картоплі?

Часто можна бачити, як люди безцеремонно обривають квітки на картоплі, коли бутони повністю розцвіли, отже, рослини витратили на цвітіння певну кількість енергії.

У автора цього допису з'явився сумнів щодо доцільності такої операції, і він почав проводити відповідні досліди. Для цього вибрав ділянки землі з однаковою родючістю та вологозабезпеченістю грунту. Досліди проводив у різні роки і з неоднаковими щодо скоростиглості сортами картоплі. Результати досліджень наведені в таблиці.

На основі багатьох дослідів на різних сортах картоплі автор довів, що повне обривання квіток нічого не дає. Навпаки, воно призводить до зниження врожаю бульб на 1—7 %. А от часткове обривання квіток, точніше, їхньої половини, як це наведено в таблиці, та ще й у період, коли друга половина квіток не розцвіла (саме так робить автор), тобто рослина ще не витратила на них своєї енергії, — завжди сприяє підвищенню врожаю бульб у межах 1—12 %.

Слід зазначити, що у сорту Єнісей повне обривання квіток у 1989 р. сприяло підвищенню врожаю. Автор вважає, що це його індивідуальна особливість, і стверджує, що таких сортів дуже мало. Тоді навіщо ж обривати всі квітки, коли по всіх інших сортах і навіть по тому ж Єнісею, обривання половини квіток сприяє ще більшому підвищенню врожаю бульб, ніж повне обривання?!

Таким чином, автор рекомендує всім картоплярам, які сподіваються хоч трохи підвищити вро-

жайність бульб картоплі, обривати лише половину бутонів у суцвіттях і насамперед тих, які ще не розцвіли, щоб рослини не витрачали енергію свого росту на

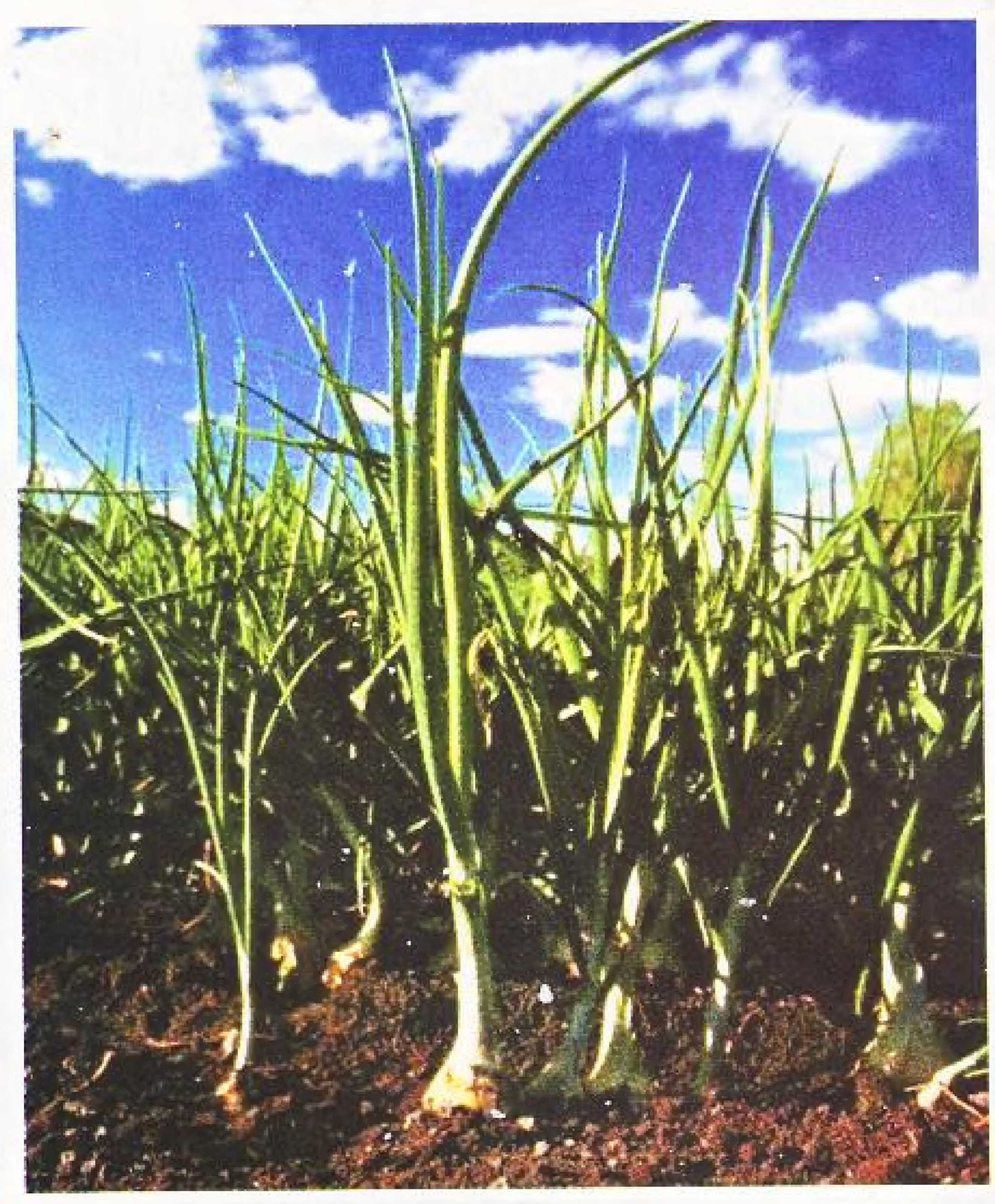
Врожайність картоплі залежно від обривання квіток

Назва сорту картоплі	Врожайність, кг/сотку		
	квітки не обривали	квітки повністю обривали	обірвано половину квіток
1989 р.			
Єнісей	380	410	418
Лугівська	605	580	630
Адретта	502	491	509
Поліська рожева	815	778	825
Бородянська рожева	1100	1040	1234
Зов	270	266	282
Світанок київський	802	784	808
1997 р.			
Лугівська	600	590	622
Косень-95	825	803	860
Э1.81.501-1	540	513	556
Санте	660	641	683
Э36	490	481	500
Божедар	295	289	315
Колетте	386	378	400
2000 р.			
Повінь	688	680	700
Бородянська рожева	789	782	800
Санте	711	705	720
Дзвін	590	584	600
Латона	689	682	700
Поран	509	501	520
Обрій	645	640	660
Тетерів	577	570	590
Серпанок	629	622	640
Верховина	512	504	530
Ольвія	815	805	830
Адретта	672	665	690

розцвітання цих бутонів. До того ж картопля, яка цвістиме, милуватиме око своєю красою, отже, матимете не лише урожай, а й естетичну насолоду.

А.Ф.Стаднік,
м. Баранівка Житомирської обл.

Цибуля-кущівка

Вся моя родина дуже любить журнал "Дім, сад, город". Читаємо і вивчаємо все, що в ньому друкують. Знаходимо багато корисного та використовуємо у власному господарстві. Хочу поділитися досвідом вирощування цибулі-кущівки, її офіційна назва — шалот.

Сортів цибулі шалот багато. В Україні широко використовують кущівку Харківську — з фіолетовим забарвленням цибулин, є рослини з жовтими цибулинами (Сибірський жовтий, Борчалинський...).

Кущівка дуже корисна. Вона містить у своєму складі аскорбінову кислоту, цукри, мінеральні солі, мікроелементи, вітаміни, ефірну олію, фітонциди. Проте, незважаючи на це, ця рослина не дуже поширена серед овочівників. Основна причина — невеликі за розміром цибулини. Але кущівка незамінна в господарстві, де вирощують птицю. Зелень шалоту із задоволенням поїдає молодняк качок, гусей, індиків. Птиця добре розвивається, не хворіє, швидко набирає масу.

Я освоїла власну технологію вирощування цибулі шалот. Навесні (у квітні) висаджую цибулини діаметром 2,5—3 см у добре прогріту, удобрену перегноєм землю. Цибуля дружно йде в ріст. У гнізді може бути від 3—4 до 12 зелених пагонів. Дійсно, якщо з однієї цибулини виросте 12, то вони будуть дрібними. Коли зелені пагони досягнуть висоти 10—12 см, я роблю так: пальцями лівої руки відокремлюю 2—3 пагони цибулі і міцно втискаю їх у землю, а правою — висмикую інші пагони. В лунці лишається 2—3 пагони, які прекрасно розвиваються далі. Виростають чудові, чисті, чималого розміру цибулини. Вирвані пагони використовують у їжу, ними годують молодняк птиці, їх можна реалізувати на ринку.

Цибуля-кущівка дає рясне "потомство". Треба пам'ятати: якщо висадити цибулини більшого діамет-

ра, то і зелених пагонів буде більше, а цибулини виростуть дрібними. Коли ж висадити дрібну (діаметром 2—3 см) цибульку, то пагонів буде менше. Під урожай наступного року використовую цибулини, які не були прорвані і їх виросло по 4—6 у кущі.

Догляд за рослинами зводиться до розпушування міжрядь та видалення бур'яну. Поливи практично не потрібні, тільки в дуже посушливі роки.

У дощове літо кущівка може хворіти на пероноспороз. На зеленому листі з'являються сірі плями, які пізніше набувають фіолетового забарвлення. Такі рослини терміново видаляю, а всю грядку цибулі обробляю 1—2%-ним розчином бордоської рідини. Після обробки зелень цибулі не використовую.

На грядці, де росте шалот, сію рядками моркву (2 рядки цибулі, 1 рядок моркви). Запах моркви відганяє цибулеву муху, яка може знищити всю цибулю.

Кущівку рекомендують висаджувати на тому ж місці не раніше, ніж через 3—4 роки. Найкраще вона росте після гороху, конюшини, сої, квасолі.

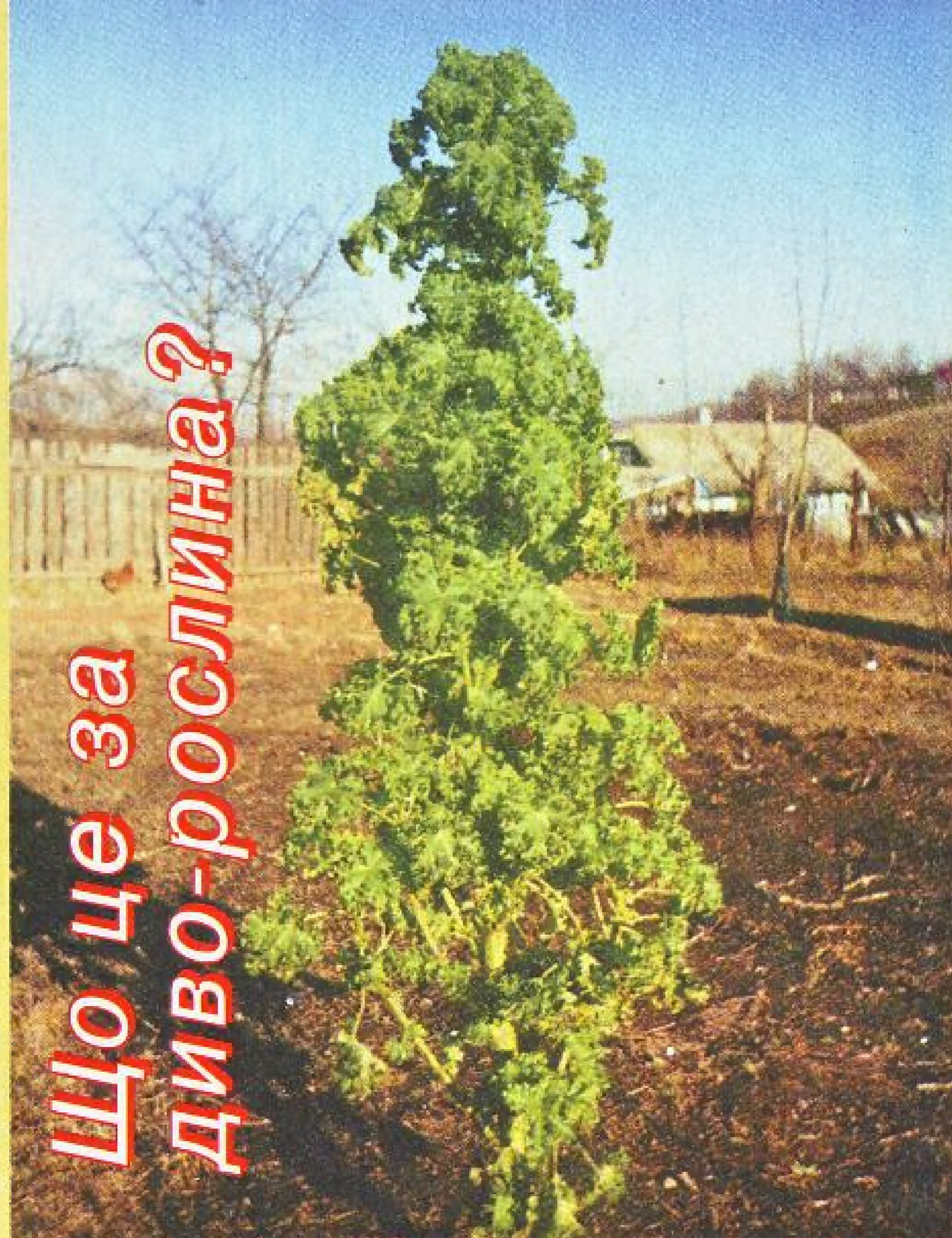
Збираємо цибулю шалот наприкінці липня — на початку серпня. Гнізда підкопуємо, вибираємо із землі, ділимо на окремі цибулини. Підсушуємо спершу на сонці, а потім досушуємо на горищі.

Шалот рідко стрілкується. Суцвіття у нього білі, кулеподібні. Насіння дрібне. Висіваємо його в землю навесні й одержуємо садивний матеріал для оздоровлення.

Споживаємо цибулю-кущівку в натуральному вигляді, готуємо з неї салати, начинку для пирогів. Цибулини чудово зберігаються всю зиму, майже не проростають аж до весни. Зелень кущівки зберігаємо в морозильній камері декілька місяців. Зелені пагони миємо, обсушуємо, ріжемо на шматочки 1—2 см і складаємо в поліетиленові пакетики або в пластикові коробочки з-під масла чи сиру. Зберігається чудово, не втрачаючи смаку.

Я вирощую кущівку з фіолетовими цибулинами. Назви сорту не знаю. Він щедро родить у нас багато років. І завжди виправдовує мої сподівання.

С.О.Лосєва,
вул. Пархоменка, 58-а,
м. Васильків-4 Київської обл.

Висилаю вам фотографію невідомої мені рослини. Сіяла її як декоративну капусту, а зійшла одна рослинка, яка виросла до 2 м 40 см. Пізно восени зацвіла — маленькі фіолетові квіточки десь там, аж біля стебла. Коли навкруги було все зелене, наше "дерево" було непомітне, а коли з городу зібрали урожай, на фоні чорної землі воно так виділялося, що всі перехожі приходили дивитися на нього.

Перші приморозки не вплинули на рослину, аж у грудні вдарив мороз і листки померзли (до речі, вони дуже гарні: зелені, кучеряві, подібні до салату). Напишіть, будь ласка, на сторінках "Дому, саду, городу", що це за рослина.

М.І.Коняк,
м. Чернівці

На фотографії, яку надіслала читачка до редакції журналу, — капуста кормова першого року життя. Насіння її подібне до насіння столової капусти. Це цінна кормова культура, її охоче поїдають тварини. Урожайність становить 600—1000 ц/га зеленої маси з високим вмістом протеїну.

Розрізняють два типи кормової капусти: **мозкова** — з товстим і високим стеблом та облистненістю 50—60 % від маси рослини; **тисячоголова** — з коротким стеблом і облистненістю до 70 %.

Кормова капуста — рослина переважно вологого й помірного клімату. Але дуже морозостійка — витримує морози 14—16°С. Найкраще вдається вона на Поліссі та в Лісостепу. Ця культура особливо цінна для пізньоосіннього та зимового використання.

Щоб кормова капуста не переростала і стебло не дерев'яніло, її для пізньоосінньго використання необхідно висівати у другій половині червня. Найвищі темпи наростання надземної маси спостерігаються у серпні-вересні. У жовтні її ріст практично припиняється.

Насіння кормової капусти в Україні не вирощують, тому ентузіасти могли б зайнятися її розмноженням для реалізації. Попит на нього великий.

Ф.М.Архипенко,
канд. с.-г. наук,
Інститут землеробства УААН

Пайза може замінити чумизу

До редакції журналу звертаються читачі із запитанням: де можна придбати насіння чумизи? Ця культура була поширеною в сорокові роки XX ст. Нині її не вирощують і насіння знайти досить складно. В Україні непогано зарекомендувала себе пайза, яка за врожайністю зеленої маси, отавністю (2—4 укоси) навіть перевершує чумизу. Зерно пайзи — прекрасний корм для папуг, а також домашньої птиці. Насіння її є в деяких господарствах Київської області, а також в Інституті сільського господарства Полісся (сел. Грозине Житомирської області) та в Інституті землеробства Західного регіону (сел. Пустомити Львівської області).

Пайза, плоскуха хлібна, китайське просо, японське просо, російська назва "ежовник хлебный" (Echinochloa frumentacea) — це однорічна трав'яниста рослина з родини злакових. Походить з Індії. Як зернову й кормову рослину її культивують у Китаї, в Японії, Індії, США тощо.

На території Росії пайза з'явилася наприкінці XIX ст. на Далекому Сході як кормова культура. Її добре поїдають тварини як у вигляді зеленої маси, так і сіна. Зерно — поживний корм для птиці, а розмелене — це концентрований корм для свиней та великої рогатої худоби, адже в 100 кг міститься 93 кг кормових одиниць та 10,5 кг перетравного протеїну. Зерно колись використовували також для виробництва спирту та виготовлення пива.

За поживними якостями пайза не поступається сорго та суданській траві. Але насінництво цих культур для Полісся та північного Лісостепу проблематичне, хоча і енергомалозатратне. Ця культура має високий коефіцієнт розмноження. Наприклад, у 1997 р. в КСП "Мрія" Білоцерківського району Київської області на площі 2 га одержали 24,8 ц/га насіння. Відомі сорти — Кубанська 14, Усурійська, Поліська.

До грунтів ця культура маловибаглива. Вона добре росте як на чорноземах, так і на дерново-підзолистих грунтах, осушених торфовищах.

Пайза — рослина тепло- й вологолюбна, особливо в початкові періоди вегетації. Вегетаційний період триває 100—130 днів. Насіння починає проростати за температури +10—11°С. Не витримує навіть незначних весняних заморозків. Сіють її, як і просо, коли температура на глибині 5—6 см досягне 12—13°С, тобто переважно у другій половині травня.

Коренева система пайзи мичкувата, добре розгалужена і проникає на значну глибину. Стебла заввишки 1,5—2 м утворюють кущ, облистненість добра. Суцвіття — багатоколоскова волоть. Маса 1000 шт. зерен — від 1,5 до 4 г.

Пайза дуже кущиться, тому навіть в одновидових посівах не варто висівати більше 6—8 кг насіння на 1 га. Глибина його загортання — 2—4 см.

У перші 3—4 тижні пайза росте дуже повільно і не витримує забур'яненості, тому під час підготовки до сівби грунт необхідно ретельно очистити від бур'янів культиваціями та передпосівними боронуваннями. Можна також боронувати легкими боронами до з'явлення сходів.

Хоч ця культура маловибаглива до грунтів, проте погано росте на кислих, перезволожених та бідних піщаних грунтах. Мінеральні добрива краще вносити під передпосівну культивацію.

Після з'явлення сходів пайза розвивається дуже повільно і може пригнічуватися бур'янами, тому передпосівна підготовка передбачає з метою очищення від них поверхневого шару кількаразові культивації у поєднанні з прикотковуванням, аби спровокувати проростання насіння.

Отже, передпосівна підготовка грунту, як і для інших дрібнонасінних культур, повинна забезпечувати очищення поля від бур'янів та збереження вологи. Дотримуючись такої агротехніки, можна одержати 400—450 ц/га зеленої маси пайзи. Наприклад, у 1995 р. в дослідах, проведених у Калмикії, з гектара одержано 82,1 ц абсолютно сухої речовини пайзи, суданської трави — 49,6, буркуну жовтого — 74,6 ц/га.

За даними Сибірського НДІ кормів, в умовах Лісостепу Західного Сибіру пайза у сприятливі роки за два—чотири укоси забезпечує 600—760 ц/га зеленої маси, або 140 ц/га сіна. Навіть на комплексних солонцях у посушливі роки дає 70—100 ц/га, а у вологі — понад 500 ц/га зеленої маси.

В Орловській області пайза, на відміну від інших культур, забезпечувала найстабільніші врожаї. Зелена маса найінтенсивніше наростала у серпні. Максимальний урожай у фазі виходу в трубку (25 липня) становив 280, а у фазі цвітіння (28 серпня) — 740 ц/га зеленої маси. У середньому ж на фоні внесення 5 ц/га нітроамофоски за роки досліджень в цих умовах одержано 705 ц/га зеленої маси із вмістом в абсолютно сухій речовині 12,2% сирого протеїну, 1,36% жиру, 33,89% клітковини, 9,64% зольних елементів. Особливістю цієї культури є те, що рослини залишаються зеленими до зими, тому у зеленому конвеєрі пайзу використовують тут до пізньої осені. При вирощуванні на насіння урожай соломи ста-

новить 180 ц/га, яка за поживністю не поступається просяній і прирівнюється до сіна середньої якості.

На зелений корм, силос та сіно пайзу збирають на початку викидання волотей, а на зерно — коли зміниться колір волоті від темно-бурого до темно-сірого. За сприятливих умов урожай зеленої маси за декілька укосів сягає 760 ц, сіна — 140 ц, зерна 35—37 ц з гектара.

Пайза — культура високоотавна. Після скошування чи випасання, особливо раннього, вона добре відростає й може давати за літо два—чотири укоси, але для отримання наступних укосів травостій необхідно скошувати на висоті 14—16 см. Її використовують з метою створення пасовищ для випасання протягом одного сезону.

В Лісостепу пайзу можна висівати у декілька строків аж до кінця липня, а використовувати посіви до кінця вересня. У пізньолітніх посівах при використанні у третій декаді вересня сумішка пайзи із редькою олійною була в 1,4—2,1 раза врожайнішою, ніж інші суміші та культури.

При використанні на зелений корм для збалансування за цукропротеїновим співвідношенням пайзу необхідно висівати разом з високобілковими культурами. Непогано себе зарекомендувала сумішка з редькою олійною, коли компоненти розміщували смугами. Ця сумішка забезпечує надходження зеленої маси: з весняних посівів — у першій половині липня перед другим укосом трав або після нього; з ранньолітніх — у другій половині серпня перед третім укосом трав; з пізньолітніх — у кінці вересня. З цієї сумішки вдавалося одержати найстабільніший вихід сухої речовини навіть на фоні без внесення добрив: у весняних посівах — 46,2—49,3; у ранньолітніх — 44,4—47 ц/га. У пізньолітніх ця сумішка була найпродуктивнішою, але врожай сухої речовини коливався за роками від 16,9 до 37,7 ц/га (в середньому — 25,7 ц/га).

Ця культура ремонтантна: після достигання зерна листя й стебло залишаються зеленими. Тому навіть під час вирощування на зерно можна отримати сіно пайзи, яке за якістю відповідає третьому класу.

Зернова продуктивність пайзи становить 18—20 ц/га, а за сприятливих умов — 35—37 ц/га.

Ф.М.Архипенко,
канд. с.-г. наук,
Інститут землеробства УААН

ЩОБ ЗНИЩИТИ ГУСІНЬ

Спершу я також не могла вирішити проблему знищення гусені на капусті. Прочитала багато літератури і знайшла спосіб, який виявився досить ефективним.

Коли ви висадили розсаду капусти у грунт і вона прижилася, стежте за появою метеликів капустяного білана. Як тільки помітите їх поблизу грядки, терміново приготуйте такий настій: 1 кг зеленого бадилля картоплі заваріть окропом, додайте подрібненого на тертці господарського мила і зачекайте, поки настій охолоне. Після цього викиньте бадилля і долийте води до 10 л об'єму. Ретельно перемішайте. Ця суміш отруйна, тому будьте обережні, захищайте очі та руки.

Приготувавши відвар, залийте його (холодним) у будь-який обприскувач і обробіть рослини капусти зверху й знизу. Після дощу обробку слід повторити. Протягом літа доводиться обприскувати капусту 4—5 разів, а іноді й більше.

Спостерігаючи за метеликами, ви можете помітити, що вони прилітають, але на капусту не сідають (мабуть, запах відлякує їх). Якщо на рослинах є попелиця, після обробки цим відваром вона гине, а капуста стоїть здорова і чиста. І ніяких отрутохімікатів не потрібно. Таким способом можна захищати від попелиці насінники редиски, редьки, а також троянди.

Т.Т.Митіянова,
квітникар-аматор,
Вінницька обл., м. Тульчин

ДОБРИВО ЕФЕКТИВНЕ,
АЛЕ ЗАСТОСОВУВАТИ ЙОГО СЛІД ОБЕРЕЖНО

В ефективності використання фекаліїв для підвищення родючості грунту, зокрема для підживлення рослин, переконалися багато жителів довколишніх приміських сіл Вінницького та інших районів. І тепер удобрюють ними ранні овочі та інші культури, а також пряну зелень, яку продають на ринках. Розпізнати такий товар не просто, але можна: вирощені на фекаліях плоди, як правило, великі, соковиті, зелень темно-зелена, тендітна. Запах пряних рослин аж дурманить, чого не буває в рослин, вирощених навіть на добре угноєній землі.

— Ну, і що? — запитає читач. — Рослини виросли із землі і цілком придатні для вживання... Можна з цим погодитись, але краще заперечити. І ось чому.

Європейці (коли вдруге був у Австрії, то цікавився цим питанням детально) фекалії як добриво вносять не під овочі, навіть не під зернові культури, а тільки під багаторічні безпокривні трави або чистий пар. По пласту трав сіють озимі колосові, потім технічні культури: цукрові буряки, коноплі, мак, лаванду, а вже після них, тобто на третій—четвертий рік, просапні та овочеві культури, плоди яких подають до столу. Різниця тут, вважаю, істотна. Адже через 3—4 роки фекалії у грунті перепріли, перегнили, продезінфікувалися морозами, знешкоджені часом. І зовсім інша справа — удобрити площу свіжими фекаліями, потім посіяти чи посадити овочеві рослини, а тоді ще й підживити їх розчином, зібрати врожай і мерщій на базар, щоб добре вторгувати. Такий господар навіть не задумується над тим, яке зло робить людям. Адже при цьому можливе поширення інфекцій, збудників хронічних і невиліковних хвороб, гельмінтів, не говорячи вже про апетитно-смакові якості товару.

У європейських країнах, зокрема в Австрії, Югославії, Угорщині, де довелося побувати вже після війни, діють і безжально штрафують порушників відповідні інспекції з нагляду за якістю продукції, правильним використанням землі, добрив тощо. Та й люди — виробники товарів чи продуктів — уже звикли до певного порядку.

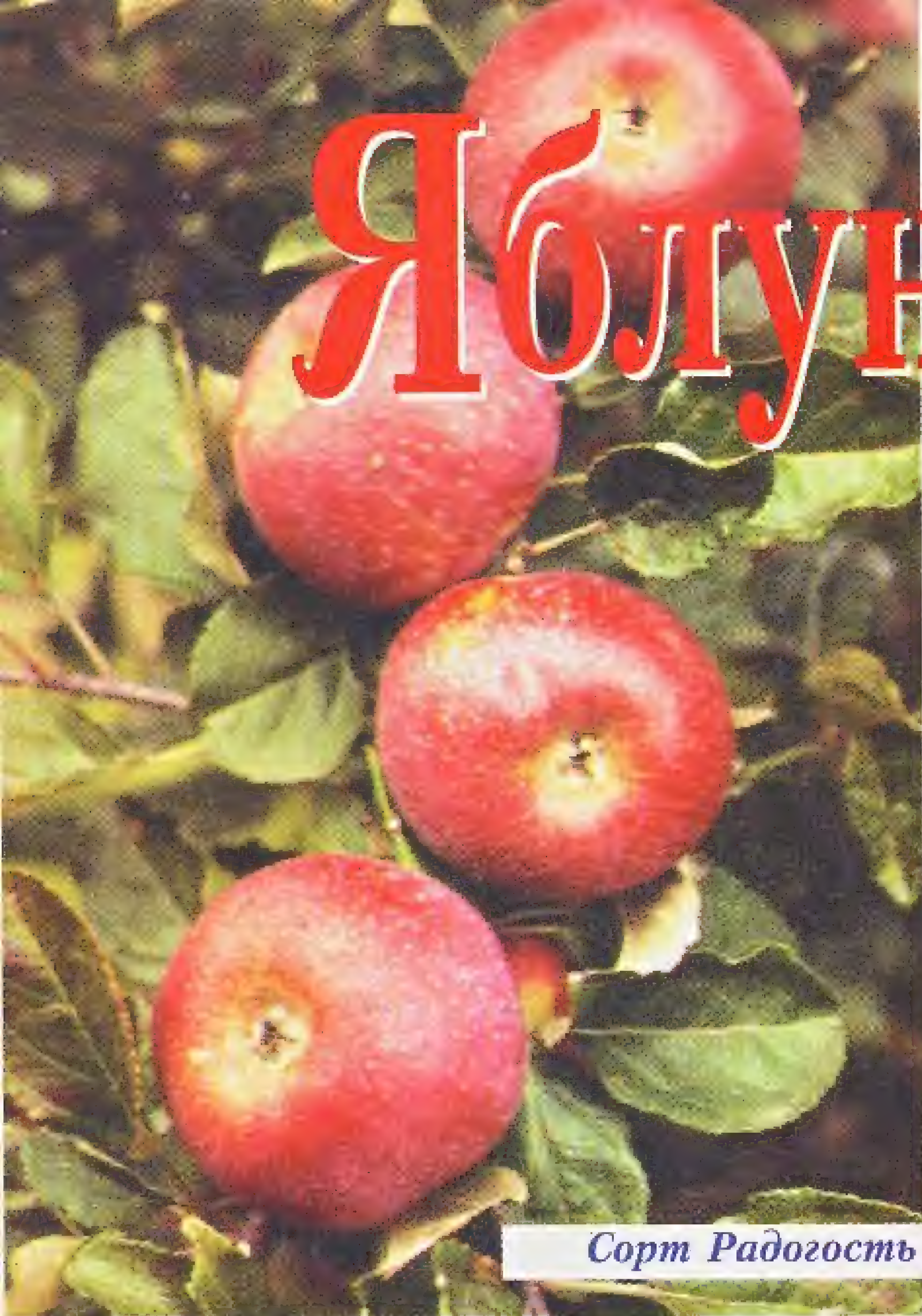
У нас, на жаль, все залежить від рівня свідомості й совісті того, хто вирощує і продає продукцію. Тільки покупець, якщо він кмітливий, може за своїм розсудом уберегти себе і сім'ю, або ж потрапити в халепу, коли втратить пильність.

Отже, будьмо уважними й обережними на базарах. Кращий на вигляд товар ще не означає, що він кращий на смак і якісний, екологічно та біологічно чистий. На жаль, не працюють тепер і відповідні лабораторії, де можна було б перевірити його якість.

Фекалії, безперечно, — ефективне добриво для вирощування культурних рослин і плодів. Але застосовувати його треба помірковано, за певною схемою, щоб, скажімо, овочеві культури росли на місці внесення цих добрив не раніше як через 3—4, а то й 5 років. Тоді продукція буде не лише екологічно, а й бактеріологічно чистою, придатною для вживання.

Г.А.Скоряк

Яблуня: *кращі сорти для Лісостепу та Полісся*

Сорт Радогость

Яблуня — основна плодова порода помірного кліматичного поясу північної та південної півкуль Землі. У світовому виробництві плодів вона займає четверте місце після бананів, цитрусових та винограду. Частка її плодів становить 11,3 % (42,3 млн. т) від усіх, які, за даними ФАО, виробляються в світі (381,2 млн. т). В Європі вирощується 9 млн. т яблук на рік. Найбільшими їх виробниками є такі країни: Франція — 2,2, млн. т., Італія — 2,1 млн., Іспанія — 1,8 млн., Німеччина — 0,8 млн., Нідерланди і Бельгія — по 0,4 млн. , Англія — 0,3 млн. т.

Світовий сортимент яблуні представлений в основному дев'ятьма сортами та їхніми спонтанними й індукованими клонами: Голден Делішес, Ред Делішес, Джонаголд (селекція США), Брайнбурн, Гранні Сміт, Гала (Нова Зеландія), Ельстар (Нідерланди), Фуджі (Японія), Пінк Леді (Австралія). При вирощуванні за сучасними інтенсивними технологіями вони здатні давати 50—80 т/га високоякісних плодів. У Польщі економічно вигідною вважається врожайність яблуні 40—50, а у Франції — 60—80 т/га.

Уже набутий досвід показав, що чимало цих сортів можна з успіхом вирощувати і в Україні, але гарантована висока якість їхніх плодів у нас здебільшого можлива у південних регіонах. Зокрема, в Криму, ряді інших південних районів України цілком конкурентноспроможним виявився сорт Голден Делішес. Обнадійливі результати одержано також по сортах Гала, Джонаголд Ельстар. Для таких же сортів, як Гранні Сміт, Брайнбурн, Фуджі, Пінк Леді навіть у південних областях не вистачає суми активних температур для формування високих товарності та якості плодів.

За останні 20—25 років в Україні виконано значний обсяг досліджень з селекції яблуні в різних регіонах. Зокрема, над покращенням її сортименту в Лісостепу та на Поліссі працювали Інститут садівництва (ІС) УААН, Мліївський інститут садівництва (МІС) ім. Л.П.Симиренка, Красно-

Сорт Аскольда

кутська дослідна станція садівництва.

У результаті копіткої селекційної роботи створено ряд нових сортів. Зокрема в ІС УААН це такі: Амулет, Аннушка, Антей, Аскольда, Бистриця, Вертикаль, Горинь, Едера, Елегія, Катерина, Незалежність, Новосілківське зимове, Орнамент, Перлина Києва, Підзамче, Радогость, Руслан, Світлиця, Скіфське золото, Спарта, Танцівниця, Теремок, Тронка, Фіалка, Циганочка.

За комплексом господарсько біологічних ознак їх поділяють на такі групи:

✦ сорти інтенсивного типу — Аскольда, Бистриця, Катерина, Незалежність, Новосілківське зимове, Орнамент, Підзамче, Радогость, Теремок;

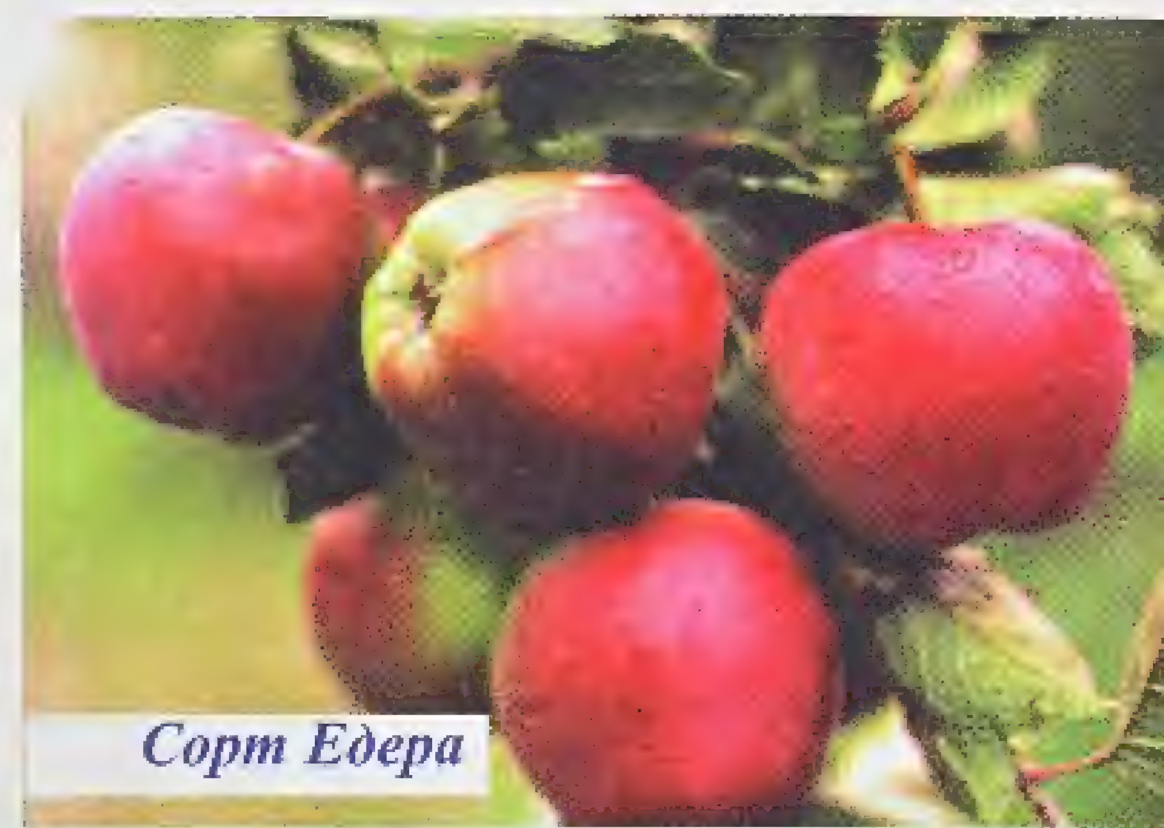
✦ сорти із шпорцевим типом плодоношення (спур-тип) — Горинь, Елегія, Світлиця, Тронка, Фіалка;

✦ сорти колоноподібного типу — Аннушка, Антей, Ася, Вертикаль, Руслан, Спарта, Танцівниця;

✦ сорти з олігогенною стійкістю (імунністю) до парші — Амулет, Елера, Перлина Києва, Циганочка, Скіфське золото.

Усі ці сорти пройшли первинне сортовивчення й конкурсне сортовипробування в дослідних господарствах ІС УААН "Новосілки" та "Дмитрівка" (Київська обл.) у двох—трьох ротаціях дослідів насаджень 1974—1975, 1982—1983 і 1990—1991 років, на двох—трьох підщепах (сіянці Антонівки, ММ106, М9) зі схемами розміщення відповідно 5х3 і 5х1,5 м.

Результати конкурсного сортовипробування можуть використовуватися для пропозицій про занесення нових сортів до Реєстру сортів рослин України. Як наслідок до Реєстру уже занесено сорти селекції ІС: Аскольда, Бистриця, Едера, Катерина, Перлина Кисва, Радогость, Теремок. Разом з групою нових перспективних сортів — Амулет, Елегія, Новосілківське зимове, Орнамент, Світлиця, Скіфське золото, Тронка, Фіалка — вони можуть скласти основу для формування високоякісного сортименту яблуні для

Сорт Едера

Лісостепу та Полісся України.

Для вагомішого підтвердження даних по цих сортах, одержаних за останні 20—25 років, закладено виробниче сортовипробування їх на базі дослідних господарств "Новосілки" та "Дмитрівка" у 1999—2000 рр. у семи дослідних та виробничих господарствах, розташованих у контрастних еколого-географічних зонах України, а також у Польщі.

Серед названих сортів особливо виділяються: за смаком плодів — Аскольда, Катерина, Амулет,

Сорт Фіалка

Скіфське золото, Орнамент, Теремок; високою товарністю плодів — Аскольда, Радогость, Фіалка, Новосілківське зимове, Орнамент, Елегія, Незалежність, Амулет, Едера, Перлина Києва, Теремок; високою врожайністю — Едера, Орнамент, Скіфське золото, Фіалка, Елегія, Тронка, Незалежність, Перлина Києва, Катерина, Радогость, Амулет, Аскольда; стійкістю (практично імунністю) до парші та борошнистої роси — Радогость, Амулет, Едера, Перлина Києва, Скіфське золото. Заслуговують на увагу також сорти із шпорцевим типом плодоношення, які завдяки природній стриманості в рості та компактному розміщенню врожаю менш трудомісткі в інтенсивних насадженнях — Горинь, Елегія, Світлиця, Тронка, Фіалка.

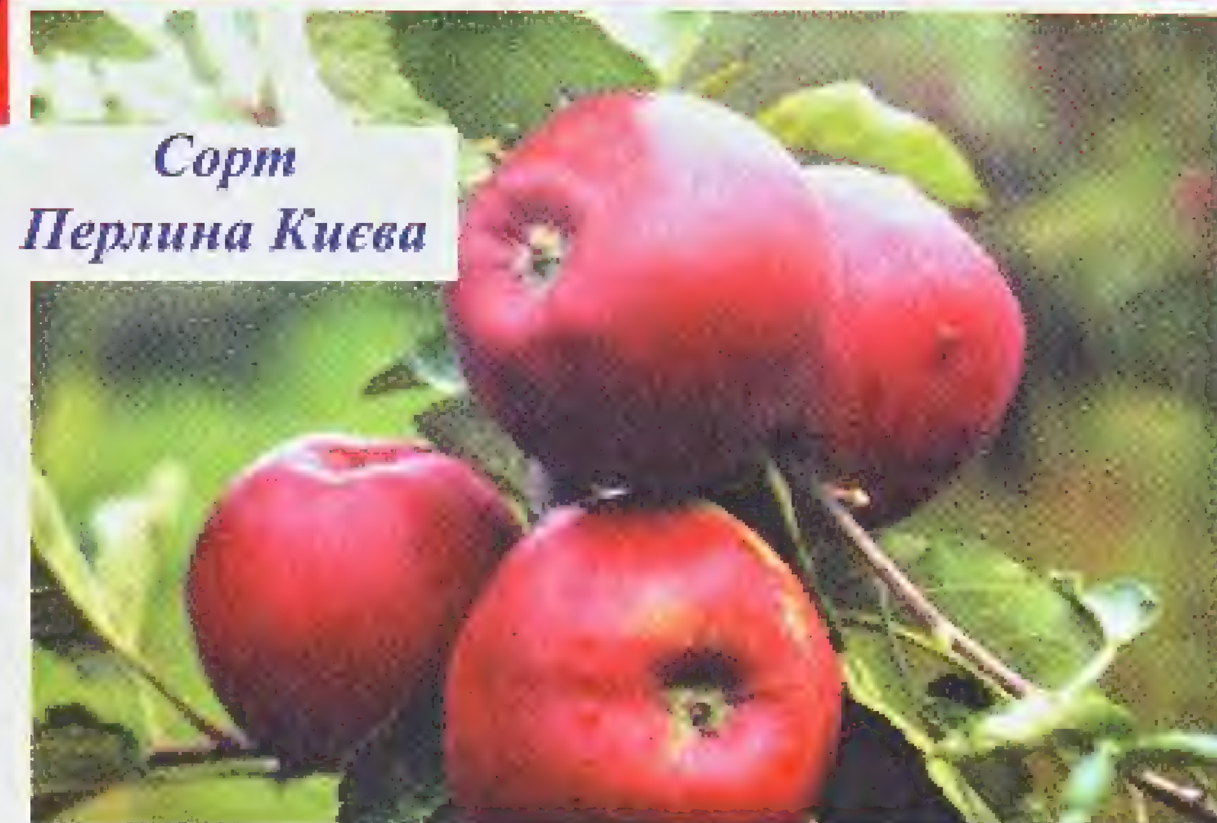
В окрему групу виділяються сорти колоноподібного типу. Незважаючи на те, що за допомогою преси їм на ринку продажу садивного матеріалу створено ажіотажний попит, з нашої точки зору, сьогодні вони ще не можуть мати належної ваги в товарному виробництві яблук. Більший інтерес вони становлять для декоративно-садового ландшафту сучасної садиби дачного типу. З сортів нашої селекції цього типу найбільшої уваги заслуговують: Ася — літній сорт, який поєднує колоноподібність із олігогенною стійкістю до парші; Аннушка, Танцівниця — осінні; Антей, Руслан, Спарта — зимові та пізньозимові.

Сорт Катерина

З вищесказаного робимо такі висновки:

Первинне (станційне) сортвивчення та конкурсне випробування нових сортів яблуні селекції ІС УААН останніх 20–25 років, що проводилися в дослідних господарствах "Новосілки" та "Дмитрівка", показали, що на базі сортів, створених в Інституті, можна сформувати основу сортименту для вирощування в Лісостепу та на Поліссі України високих стабільних урожаїв яблук з високими товарністю та смаком. За цими показниками плоди сортів ІС УААН конкурентоспроможні з вирощеними у більш південних регіонах України.

Сорт Перлина Києва

Сорт Теремок

Надзвичайно важливе ще й те, що серед сортів яблуні селекції ІС УААН вперше представлені цілком конкурентоспроможні сорти української селекції, що є олігогенно стійкими до парші та стабільно толерантними до борошнистої роси і не потребують застосування фунгіцидів. Вони придатні для вирощування екологічно чистої продукції та зменшення техногенного навантаження на довкілля.

Сорт Циганочка

Порівняльна характеристика деяких нових сортів яблуні селекції ІС УААН, площа живлення 5 × 3 м

Сорти	Рік вступу у плодоношення	Урожайність,		Характеристика плодів			Стійкість до хвороб, балів	
		ц/га середня за 5-10 років	максимальна	маса, г	смак, балів	зберігання, місяців	парші	борошнистої роси
Айдаред (стандарт)	4-5	131,2	223	165	3,5-3,75	9-10	1-2	2-3
Рубінове Дуки (стандарт)	4-5	137,0	250	155	3,5-3,75	7-8	0-0,5	0-0,5
Аскольда	3-4	191,8	340	175	4,5-4,75	7-9	0-0,5	1,5-2,5
Радогость	3-4	184,8	366	175	4,25-4,5	7-8	0	0-0,5
Катерина	3-4	254,2	366	175	4,5-4,75	8-9	0,5-1,5	0-0,5
Фіалка	3-4	235,2	439	170	4,25-4,75	8-9	1-1,5	0-0,5
Новосілківське зимове	3-4	197,5	293	185	4,0-4,5	7-8	0,5-1,5	0-0,5
Орнамент	3-4	241,0	446	185	4,25-4,75	6-8	1-1,5	0-0,5
Тронка	3-4	224,2	406	180	4,0-4,5	7-8	1-1,5	0-0,5
Елегія	4-5	232,2	413	180	4,25-4,75	5-6	0,5-1	0-0,5
Незалежність	3-4	199,0	400	180	4,25-4,5	7-8	1-1,5	0-0,5
Амулет	3-4	258,6	346	170	4,5-4,75	4-5	0	0
Едера	3-4	350,0	500	190	4,0-4,5	6-7	0	0,1
Перлина Києва	3-4	267,9	386	175	4,25-4,5	6-7	0	0
Скіфське золото	3-4	223,0	439	180	4,5-4,75	4-5	0	0-0,5
Слава переможцям (стандарт)	4-5	122,7	206	150	4,0-4,5	1-1,5	0,5-1	0,5-1
Теремок	3-4	175,3	273	170	4,5-7,75	1,5-2,5	0,5-1,5	0,5-1

В.П.Копань, К.М.Копань, Н.А.Ткачова, Ю.Б.Козуліна,
Інститут садівництва УААН, Київ

У пошуку кращих сортів

Асортимент сортів суниці садової дуже великий і щороку поповнюється. Але є сорти, які перевірені життям і від яких відмовлятися, звичайно, не варто. Однак кожен садівник знаходиться у постійному пошуку кращого. А інформації про ряд нових цікавих сортів бракує та ще коли вони іноземної селекції. Тому хочу розповісти про суницю, яку вирощую на власній ділянці, можливо, така інформація стане комусь у пригоді й допоможе визначитися з необхідними сортами.

Сорт Крімсон Кінг

Сорт Чамора Турусі.

Чамора Турусі. Має могутні кущі з великим гарним світло-зеленим листям. Сорт надзвичайно посухостійкий, має сильну кореневу систему, що глибоко проникає в грунт, забезпечуючи збереження кущів після збирання врожаю практично без поливу навіть у посушливе літо.

Зимостійкість досить висока. Протягом ряду років кущі на зиму не вкривала й підмерзання їх не спостерігала. При цьому зберігалися вуса й розетки, навіть останні, ті, що погано вкорінилися. Розмножується добре, викидаючи товсті вуса, розсада виходить дуже високої якості.

Ягоди достигають на початку червня, великі, перші — до 100 г, зрізано-конічні з характерним швом знизу, щільні, темно-червоного кольору, блискучі, апетитні, сухі. М'якуш червоний, на зламі цукристий, ароматний, відмінного смаку.

Кущі врожайні, на одному квітконосі до 8—12 ягід. Збираючи перші ягоди, десятилітрове відро можна наповнити без великих зусиль за 10—15 хв.

Чамора Турусі має товсті високі квітконоси, ягоди розташовані віялом у верхній частині й тримаються, не вилягаючи, до достигання перших ягід. Я завжди намагаюся підв'язати квітконоси до кілочків, при цьому ягоди зберігаються за будь-якої погоди. Підв'язувати слід завчасно, ще під час утворення зав'язі.

Ельвіра. Кущі компактні, з великими листками, але невисокі. Ельвіра відзначається раннім достиганням (20—25 травня), високою врожайністю, ягоди великі — до 60 г, яскраво-червоні, красиві, округло-конічні, щільні, транспортабельні, м'якуш червонуватий, соковитий, тане у роті, солодкий. Сорт зимостійкий, мало уражується хворобами і шкідниками.

Старк Крімсон Кінг. Достигає в травні. Ягоди великі, мають оригінальну форму, солодкі, ароматні, щільні. Кущі врожайні, зі стиглими ягодами виглядають чудово.

Женева. Уже в травні дає щедрий урожай красивих, щільних, великих, надзвичайно смачних і ароматних ягід. За смаковими якостями — це найкращий сорт у моїй колекції.

Гігант Джорней. Ягоди досить великі, солодкі, з тонким ароматом, доволі щільні, їх можна мити у воді як овочі — із зусиллям.

Корона. Цей сорт, на фоні вище згаданих, особливого враження не склав. Кущі були слабкі, ягоди дрібні, ніжні, смак посередній.

Особливості агротехніки

Хочу звернути увагу читачів на таке: щоб сорт розкрив свої потенційні можливості, суниця має рости на добре забезпеченому органікою грунті, на сонячному місці, її слід своєчасно підживлювати і поливати. Суницю можна пересаджувати протягом усієї вегетації, але найсприятливішою вважаю ранню весну, як тільки почнуть розвиватися молоді листочки. Тоді приживлюваність практично стовідсоткова і в цей же рік можна одержати непоганий урожай. При пересаджуванні у жарку погоду слід притіняти і поливати кущі щодня.

Висаджувати суницю (сорти з могутніми кущами) необхідно на відстані не менше 60 см кущ від куща, а такий, як Ельвіра — 30—40 см. Загущення насаджень не допускається.

Коли кущі починають хиріти, опускають листя, я поливаю їх таким розчином: 2 г марганцевокислого калію, 1 ст. ложку суперфосфату і 2 ст. ложки деревного попелу. Кущі оживають "на очах".

О.В.Пояреля

Враховуючи уроки минулорічного сезону

Слива сорту Президент

У саду

Весна та початок літа 2001 р. на Донбасі були холодними та дощовими. Така погода негативно позначилася на зав'язуванні плодів, спричинила масове поширення різних грибних захворювань дерев у саду. Ранньовесняної обробки дерев не проводили вже впродовж трьох останніх років. Що ж мали?

Як плоди, так і листки яблуні сортів Голдспур, Слава Англії, Спартан, Мутцу більшою чи меншою мірою були уражені паршею. Обробка фунгіцидами в період вегетації користі не дала. Щорічно закладали на зимове зберігання до 30 відер яблук, а в 2001 р. — жодного яблучка.

На персиках був спалах кучерявості листків — за 3—5 днів усі листки були повністю уражені хворобою. Після обробки дерев 1%-ною бордоською рідиною хворі листки обсипалися, а затим відросли нові. Втратили половину врожаю, плоди мали посередній смак.

Груші витримали несприятливі погодні умови порівняно добре. Талгарська красуня, маючи високу стійкість до парші й шкідників, була зовсім неуражена й дала щедрий урожай. Маргарита Марилья, Вікторія, Кюре, Меліна, Виставкова, Конференція, Бере Арданпон та інші дали посередній урожай, на окремих плодах були невеликі плями парші й пошкодження плодожеркою, що за такого літа можна вважати не суттєвим. Протягом вегетації груші отрутохімікатами та іншими засобами не обробляли.

Добрий урожай, як і минулими роками, дали сливи Киргизька пречудова, Президент, алича Обільна. На окремих гілочках спостерігалася сіра плодова гниль (моніліоз), попелиця, пошкодження плодожеркою, але в цілому це не дуже позначилося на рівні врожаю. Достигання запізнилося на два тижні. Сливи були дуже великі, середньою масою 70 г, окремі — до 100 г, смак пречудовий. Дерева також ніякими засобами захисту не обробляли. Я вважаю, що такий стан справ у саду склався не тільки у мене. А з таким "багажем" шкідників і хвороб йти в новий сезон ризиковано.

Тому, враховуючи уроки минулорічного сезону, вирішили головним вважати раньовесняне викорінююче обприскування всіх дерев методом промивання, бо, лише ретельно змочуючи гілки, можна знищити шкідників та збудників хвороб.

Таке обприскування виконують до розпускання бруньок, але за температури вище +5°С, 4%-ним розчином препарату № 30 або 1%-ним розчином ДНОК проти всіх зимуючих у саду шкідників та збудників хвороб.

Після з'явлення зеленого конусу на бруньках проти парші, плодової гнилі та інших хвороб дерева обприскують 3%-ною бордоською рідиною (300 г мідного купоросу і 400 г негашеного вапна на 10 л води).

Обробки отрутохімікатами по вегетуючих рослинах проти шкідників і хвороб плануємо робити як допоміжні в міру потреби. Вважаємо, що такі заходи дадуть нам можливість у цьому році бути з гарним врожаєм садовини.

На винограднику

Погодні умови весни й початку літа негативно відбилися і на винограднику. Цвітіння винограду запізнилося на 15—20 днів і відбувалося за дощової погоди. За таких складних погодних умов, щоб покращити зав'язування плодів, проводили прищипування верхівок плодоносних пагонів на 3—5 см (крім сорту Аркадія). Ця операція призупиняє ріст пагонів і сприяє збільшенню притоку поживних речовин до суцвіть.

Видаляли частину листків у зоні суцвіть для поліпшення циркуляції пилку. Дозапилювали лише сорт Страшенський пилком Аркадії. Страшенський мав суцвіття по 25 см і хотілося одержати показовий урожай. І це нам вдалося.

Запилення було гарним на всіх кущах як у сортів з двостатевими квітками, так і у відомих гібридних форм з функціонально жіночим типом квітки: Лора, Кеша-1, Фламінго, Восторг червоний та інші, а також у новітніх сортів: Деметра, Аромат, Подарунок Запоріжжю. Допомогло й чергування сортів у ряду під час садіння.

За всю вегетацію кущі винограду не уражувалися мільдью. Вважаю: цього досягнуто завдяки тому, що поблизу немає джерела зараження, позаяк і я, і всі сусіди вирощуємо лише комплексностійкі сорти винограду. Щорічно виконую ранньовесняне ретельне обмивання лози 5%-ним розчином залізного купоросу або 3%-ною бордоською рідиною з додаванням 150 г колоїдної сірки на 10 л робочої рідини, а після минулорічного сезону обробила кущі ще й перед укриттям на зиму. Вважаю, що краще не допустити захворювання, ніж потім лікувати, обробляючи хімікатами.

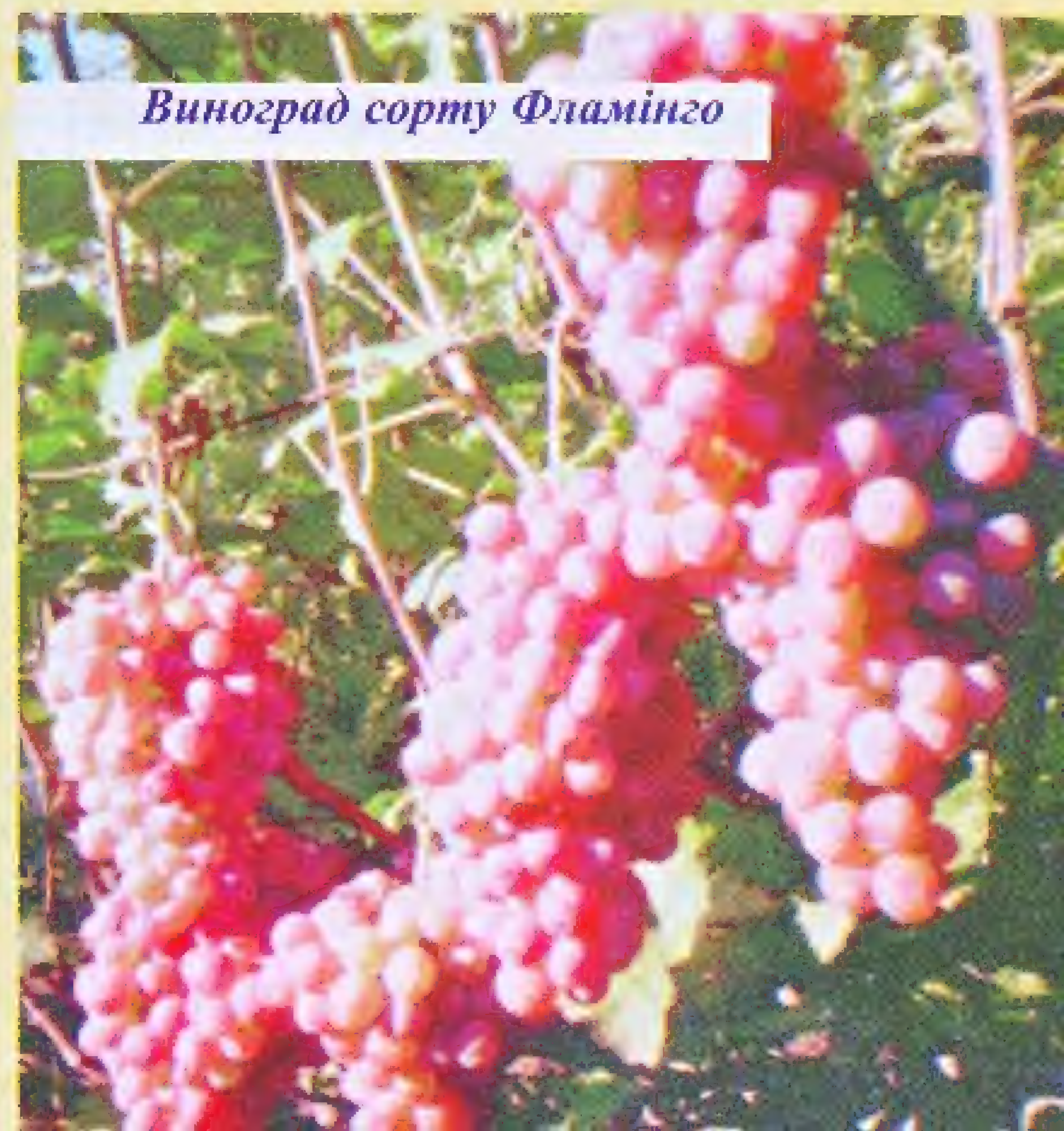
Для кращого провітрювання регулярно повністю видаляла пасинки, а щоб не пробуджувалась брунька, залишала пеньочок 2—3 см. Ранній початок визрівання лози забезпечила рання чеканка пагонів.

Коли встановилася спекотна погода, на деяких кущах з'явилися окремі плями оїдіуму. Терміново обприскала кущі винограду системним фунгіцидом тілт-250 (3 г на 10 л води). Розвиток оїдіуму призупинився.

Достигання ягід запізнилося мінімум на два тижні. Однак своєчасне нормування навантаження кущів гронами, ретельний догляд забезпечили гарний врожай.

І все ж вважаю: головна заслуга того, що ми маємо можливість вирощувати екологічно чистий виноград, належить вченим-селекціонерам, які з року в рік створюють нові прекрасні комплексностійкі сорти. Низький уклін їм за це.

О.В.Пояреля,
проспект Дзержинського, 32,
м. Донецьк, 83014

Виноград сорту Фламінго

А Лорд все-таки найкращий

На своїй садово-городній ділянці я випробував понад 100 сортів великоплідної суниці вітчизняної та зарубіжної селекції і зупинився на сорті Лорд, який в умовах Західної України з кожним роком дедалі більше мене радує своїми плодами. Про це я вже писав у "ДСГ" № 7 за 1998 р., але хочу ще раз нагадати фермерам і садівникам України, що сорт Лорд все-таки найкращий з-поміж інших як за врожайністю, розмірами ягід, транспортабельністю, товарним виглядом, так і за смаковими якостями.

Цей сорт протягом 10—12 років чудово плодоносить на одному місці без пересаджування. Врожай збільшується з кожним роком. Середня маса ягід 30—60 г, окремі досягають 130 г. Строк достигання розтягнутий з 15 червня по 30 липня (для всіх регіонів України).

Сорт Лорд самозапильний, має чудові смакові якості, підвищену стійкість проти сірої гнилі, морозостійкий і високо транспортабельний (ягоди зберігають товарний вигляд до трьох діб, що дає змогу возити їх на ринок навіть у Москву).

Висота кущів 40—60 см, квітконоси могутні (до 40 см). У період утворення зав'язі обов'язковим є підв'язування кущів. У перший рік плодоносить до 50 % рослин, повне плодоношення забезпечує з другого року. Потребує добрих підживлень (3 рази на рік) і щедрих поливів (до початку достигання ягід і після збирання врожаю).

Садіння

Суницю вирощую на грядах, для яких вибираю місце на відсонні. Готую гряди за тиждень до садіння. Землю на них перемішую з перегноєм, попелом, суперфосфатом, за необхідності вапную. Один раз щедро поливаю розбавленим (1:10) свіжим коров'яком. Висота гряд 10—15 см, ширина — 120 см. Рослини на грядах розміщую через 60 см, від краю гряди — за 30 см.

Перед садінням у кожну ямку вкидаю пригорщу перегною, жменю попелу, 1/2 чайної ложки комплексного мінерального добрива, вливаю 0,5 л розбавленого (1:15) свіжого коров'яку, додаю землю і перемішую. Сюди висаджую саджанець суниці, розетку не присипаю, у перші дні притінюю, поливаю регулярно (через день, увечері).

Підживлення після садіння. Перший раз підживлюю через тиждень після садіння, наступні — з інтервалом 2—4 дні:

1. Підживлення деревним попелом. Посипаю попелом навколо куща у попередньо розпушену землю, затим поливаю.

2. Підживлення повним комплексним добривом (1 столова ложка на відро води). Розчином поливаю попередньо розпушений грунт по периметру куща.

3. Підживлення свіжим коров'яком, розбавленим у співвідношенні 1:15. Вношу по периметру куща у заздалегідь розпушену землю, після чого мульчую навколо куща перегноєм.

Основні підживлення. Виконую тричі на рік у тій же послідовності, що й після садіння: напровесні (після обрізування старого листя); у період бутонізації (висування квітконосів); після збирання врожаю (після скошування старого листя).

Слід зауважити, що за двох періодів плодоношення необхідно 5 підживлень. Кількість добрив для кожного підживлення залежить від віку кущів (для молодих — 1—2 л, для старших — 3—10 л).

Захист від шкідників

Кущі обробляю розчином карбофосу (70—80 мл на 10 л води) за тихої сухої погоди (увечері) в період основних підживлень. За відсутності карбофосу — настоянкою часнику або гірчиці, коренів кропиви.

Д.М.Куликов,
вул. Б.Хмельницького, 12, кв. 5,
м. Калуш Ів.-Франківської обл.,
77303

Корисне чи шкідливе підгортання кущів смородини?

Спостерігаючи за насадженнями чорної смородини в селах, на дачних ділянках, у міських індивідуальних садах, підмітив, що часто її кущі, особливо за весняного обробітку грунту в саду, підгортають на різну висоту. На моє запитання: "Для чого це все?" У відповідь чую: "Всі так роблять і я також".

Тоді у мене виникло запитання: корисне чи шкідливе підгортання для рослин смородини? Мої експерименти привели мене до висновку, що це шкідливо як для росту й розвитку куща, так і для величини врожаю.

Викладаю свої власні міркування. Навесні, коли земля волога й тепла, достатньо підгорнуті стовбури кущів утворюють додаткові корені й рослина починає інтенсивно рости, одержувати додаткове живлення з верхніх збагачених поживними елементами шарів грунту, яким підгорнули. Якщо цвітіння відбулося без впливу заморозків і суховіїв, то очікується гарний врожай. Коли його зібрали, то з другої половини літа настає спекотна й суха погода. Верхній шар грунту пересихає, а горбик, насипаний під кущем, ще більше, а разом з ним й утворені в ньому корені засихають і відмирають. Листки і пагони на кущі відчувають нестачу вологи. І, щоб вижити, рослина скидає листя, щоб зменшити випаровування води. Кущ починає хиріти, відставати в рості, затримується закладання плодових бруньок для врожаю наступного року. Поливати такі кущі малоефективно, вода скочується з насипаного горбика і вбирається грунтом за проекцією крони в зоні, де немає коренів. Мульчувати такі кущі також неефективно, бо на горбиках мульча швидко пересихає.

У наступному році врожай знижується, кущі виглядають пригніченими, якщо навесні не вжити таких заходів: максимально обрізати старі гілки; розгорнути утворений підгортанням горбик і зробити навколо куща заглиблення на 5—10 см нижче рівня землі й щедро полити кущ; замульчувати заглиблення навколо куща перегноєм, торфом, тирсою, соломою чи листям. Такі заходи дадуть змогу відновити кущ, якщо його влітку ще підживити та замульчувати грунт навколо нього.

Так я роблю ще з самого початку. Під час садіння залишаю ямку навколо куща глибиною 10—12 см. Це зручно для поливу — вся вода потрапляє в зону коренів, після поливу мульчую і весь час додаю мульчу в міру її переробки дощовими черв'яками. Так створюються сприятливі умови для росту куща й закладання гарного врожаю. Хто не погоджується, напишіть. Закликаю до дискусії на сторінках журналу.

Г.І.Коцюба,
м. Київ

Консультативну допомогу надає Аграрна партія України

Господар

журнал у журналі

Покрівлю – власноручно!

(*Закінчення. Початок у №3, 2002 р.*)

ПОКРИТТЯ КОНЬКА І РЕБЕР

Коньок даху і похилих ребер викладають спеціальною коньковою жолобчастою черепицею. Кожна конькова черепиця має пазовий обідок, завдяки якому вона чіпляється за іншу черепицю. Конькову черепицю укладають у напрямку укладання рядової черепиці на схилах: зліва направо або навпаки. На ребрах черепицю вкладають знизу догори. Місця стику ребер з коньком зашпаровують цементним розчином чи покрівельною розеткою з оцинкованої сталі. Кріплять конькову черепицю до решетування дротом і укладають на вапняному розчині.

ПОКРИТТЯ РОЗЖОЛОБКІВ І ПРИМИКАНЬ ДО ВЕРТИКАЛЬНОЇ СТІНИ

Розжолобки черепичного даху закривають картинами з оцинкованої сталі (рис. 8). Примикання черепичної покрівлі до вертикальної стіни 1 закривають сталевим фартухом 4, який кріплять клямерами 5 до основи під крайніми черепицями 3 і прибивають цвяхами до заставної рейки 7 (рис.9).

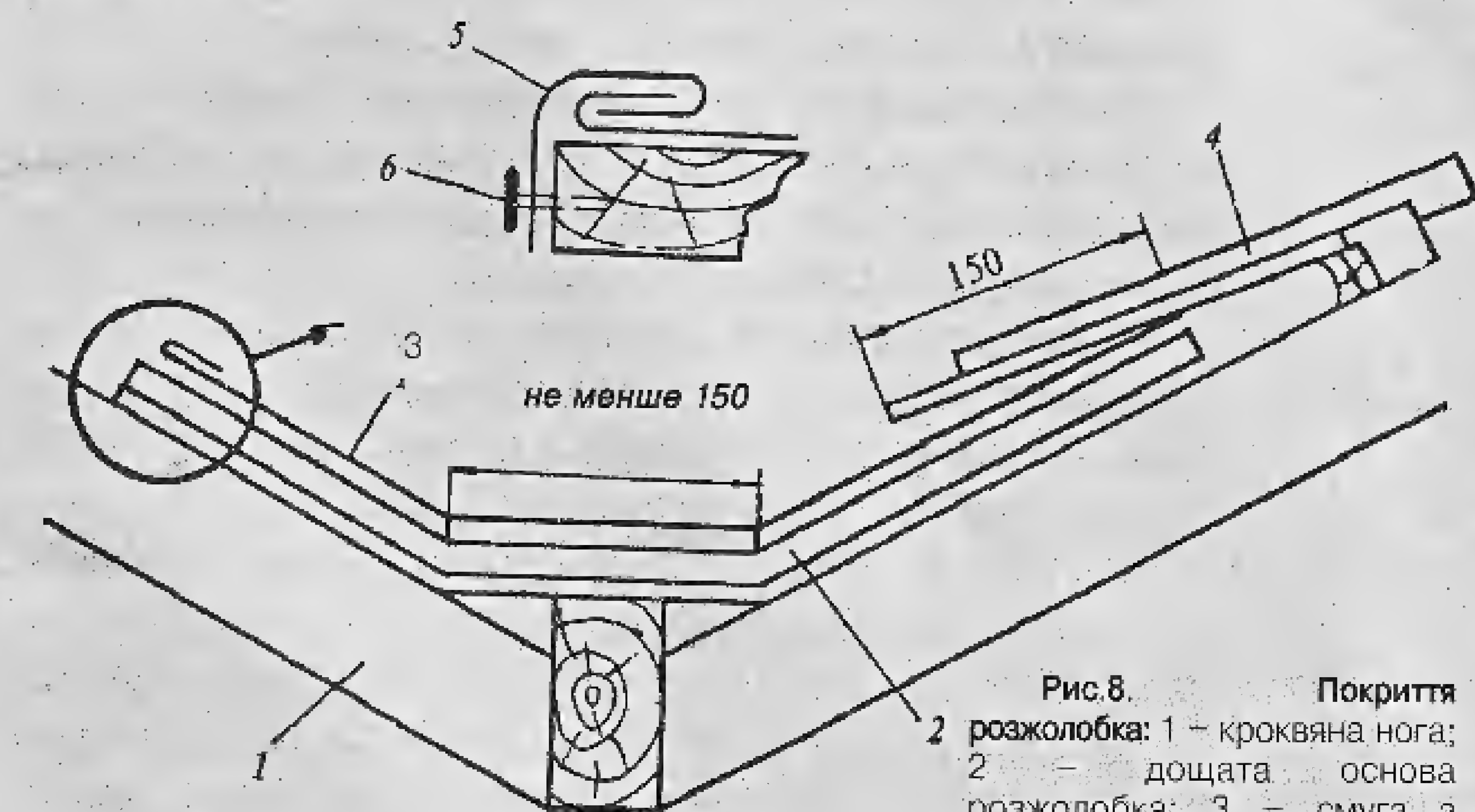

Рис.8. Покриття розжолобка: 1 – кроквяна нога; 2 – дощата основа розжолобка; 3 – смуга з оцинкованої сталі; 4 – черепиця; 5 – клямер; 6 – цвях.

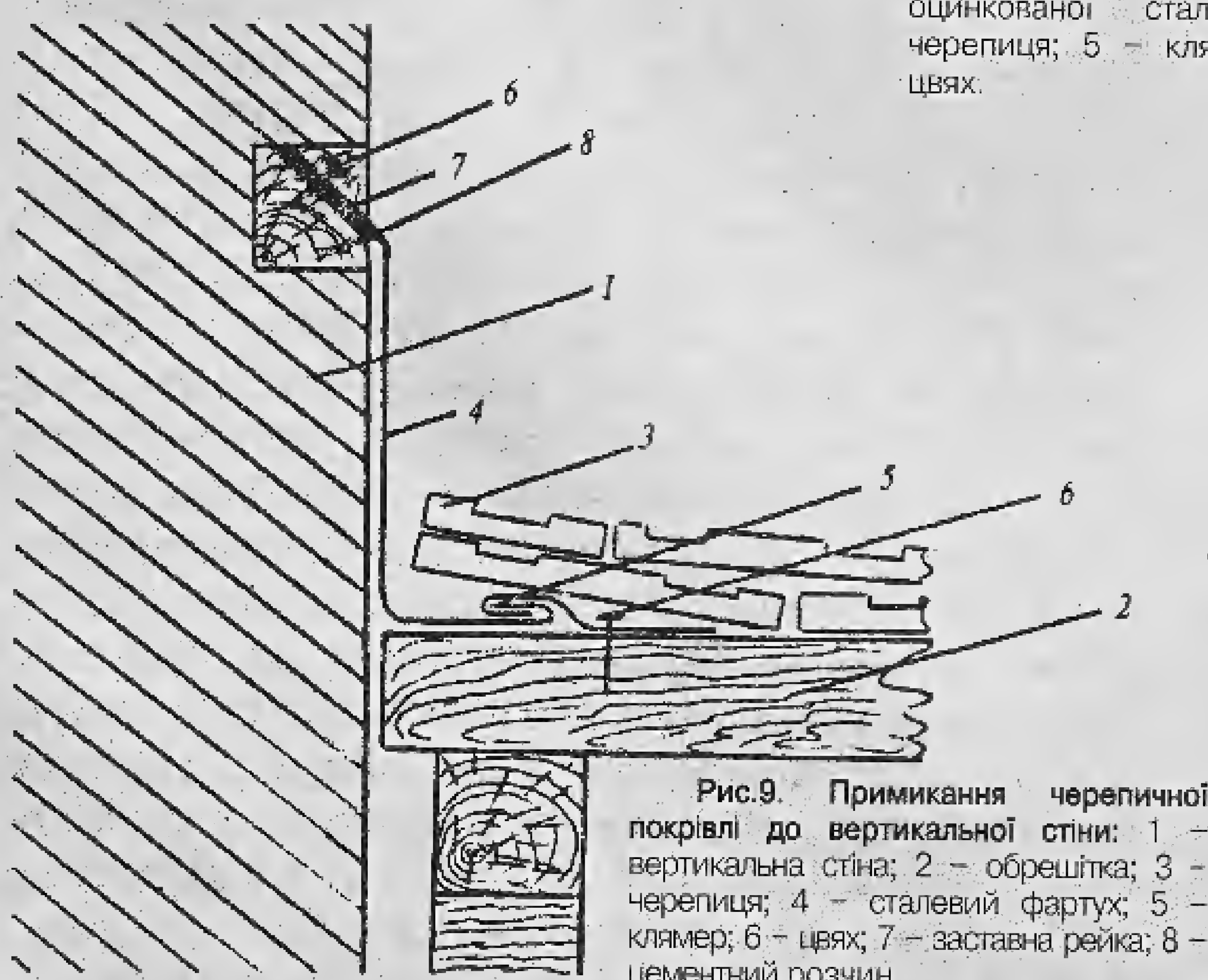

Рис.9. Примикання черепичної покрівлі до вертикальної стіни: 1 – вертикальна стіна; 2 – обрешітка; 3 – черепиця; 4 – сталевий фартух; 5 – клямер; 6 – цвях; 7 – заставна рейка; 8 – цементний розчин.

БУДОВА КОМІРА ДИМОВОЇ ТРУБИ

На черепичній покрівлі навколо труби роблять так звану "видру" з цементно-піщаного розчину. Це одне із самих уразливих місць черепичної покрівлі: у разі поганої якості розчину або недбалого укладання, комір може тріснути і протікати. Тому виконувати цей елемент покрівлі необхідно з особливим старанням.

Черепичне покриття повинне щільно лежати на кінцях решетування навколо стовбура димаря. Щілину між стовбуром і покрівлею викладають підкомірцями з оцинкованої сталі. Потім її заповнюють цементно-піщаним розчином так, щоб навколо труби утворився комір 1 (рис.10), що виступає над покрівлею. Нижня частина коміра розширена і щільно лежить на черепичній покрівлі 2, а верхня частина щільно облягає стовбур димаря 3. Для кращого відведення води на комірі з боку конька влаштовують виступ із двома похилими площинами.

ПОКРІВЛЯ З ПРИРОДНОГО ШИФЕРУ (СЛАНЦЮ)

Сланцеву покрівлю влаштовують на дахах простої конфігурації, бо сланцеві пластинки — дуже тендітний покрівельний матеріал, який легко колеться і розшаровується.

Основа для сланцевої покрівлі — суцільне чи розріджене решетування з дощок 2 (рис.11) шириною 150 мм. Біля конька і карнизних звисань укладають впритул дві дошки (відповідно 10 і 1). До крайньої дошки прибивають зрівнювальну планку 8.

Підготовка плитки включає дві основні операції: свердлення отворів діаметром 4,5 мм і розрізання плиток (за допомогою ножівки).

Сланцеві плитки укладають справа наліво з подвійним напуском і кріплять цвяхами 3 (по два — на кожну плитку). Прикарнизний і приконьковий ряди викладають з плиток 7 довжиною, що становить 3/5 довжини звичайної плитки. Як і

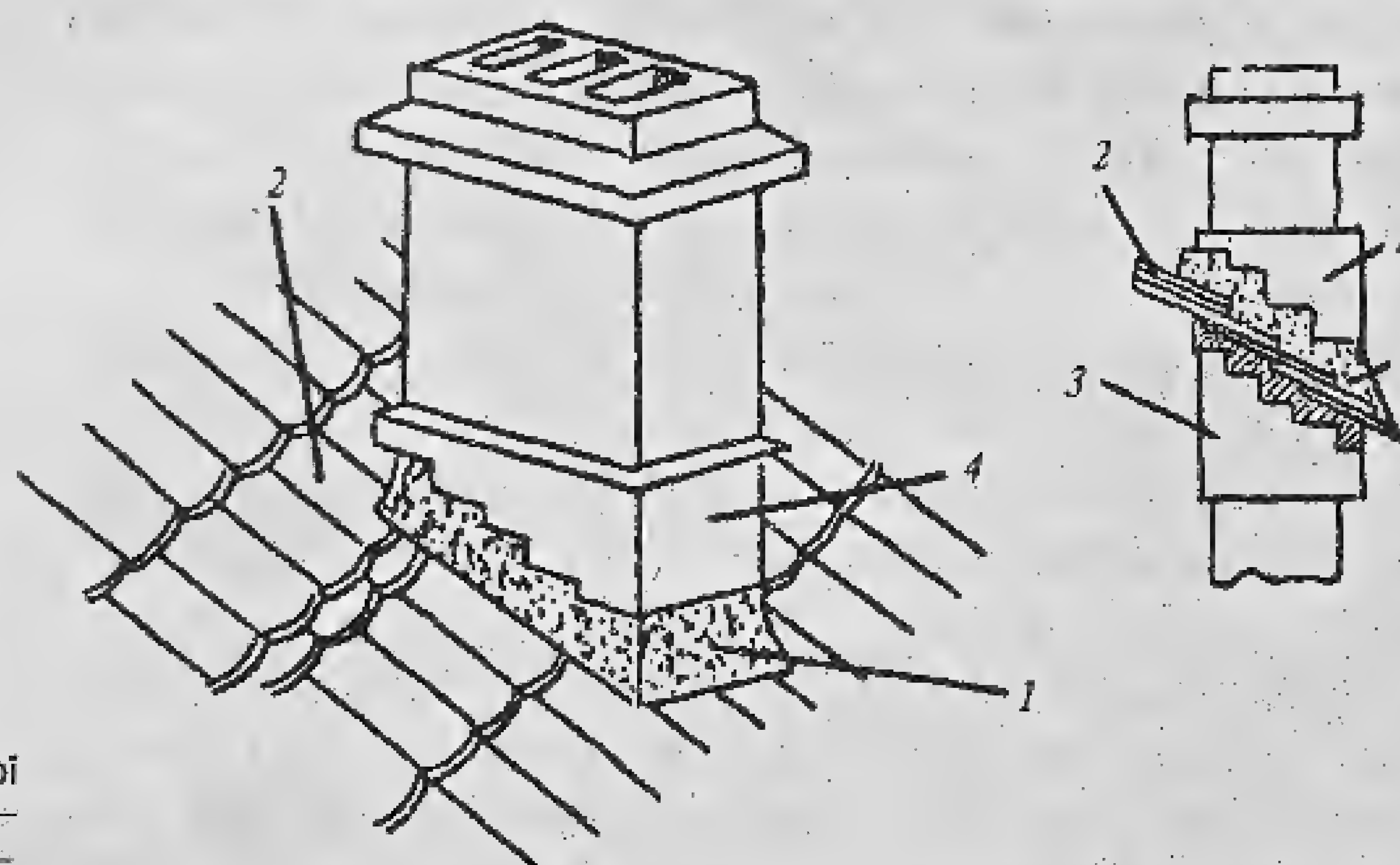

Рис.10. Улаштування коміра димаря: 1 – комір з розчину; 2 – черепиця; 3 – нижнє розширення стовбура; 4 – верхнє розширення стовбура.

З журналу «Наш дім»

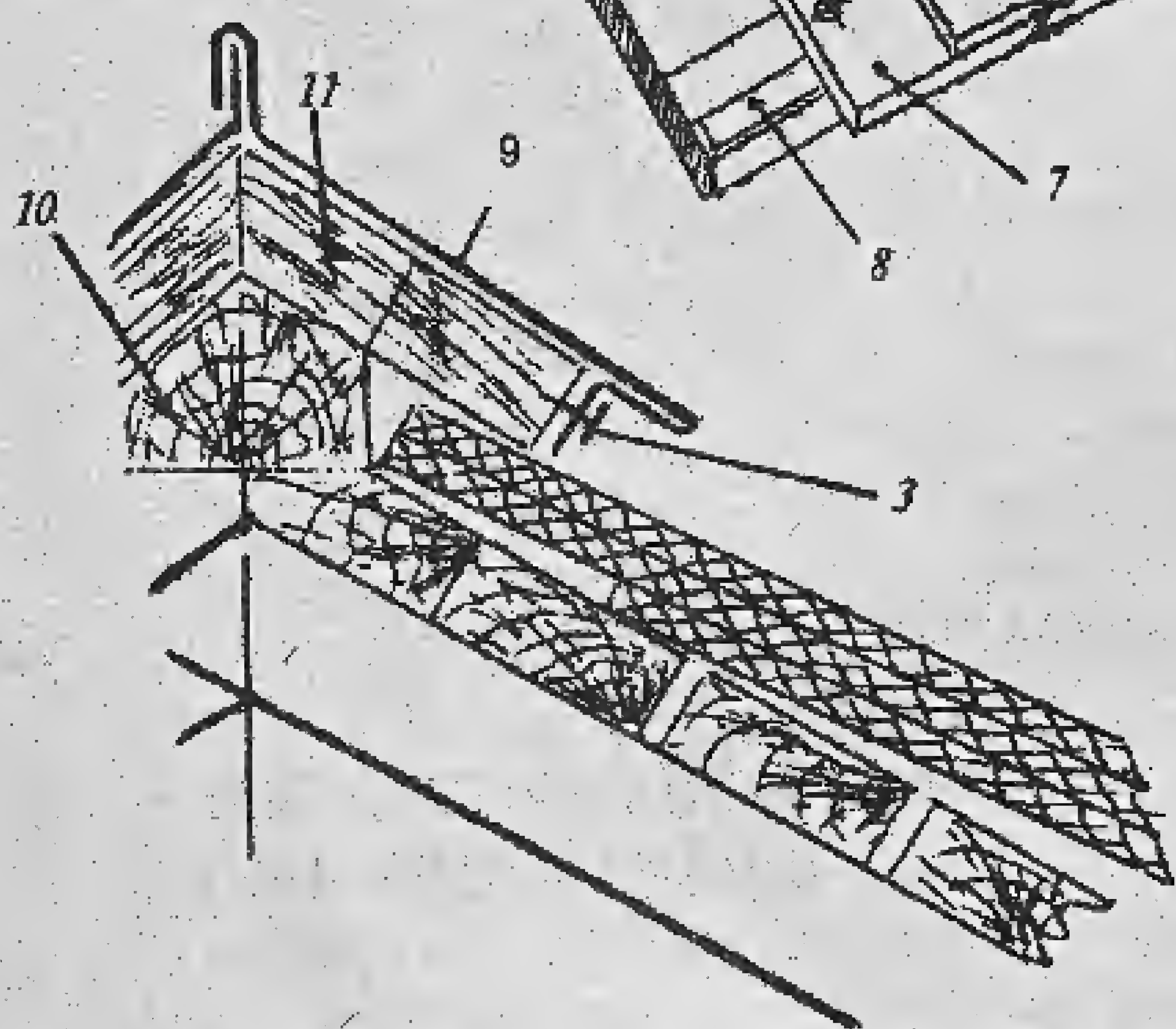

Рис.11. Покриття сланцевими пластинками: 1 – карнизний настил; 2 – решетування з дощок; 3 – цвях; 4 – ціла пластинка; 5 – половина пластинки; 6 – вітрова дошка; 7 – укорочена плитка; 8 – зрівнювальна планка; 9 – покриття з покрівельної сталі; 10 – коньковий брус; 11 – дошка.

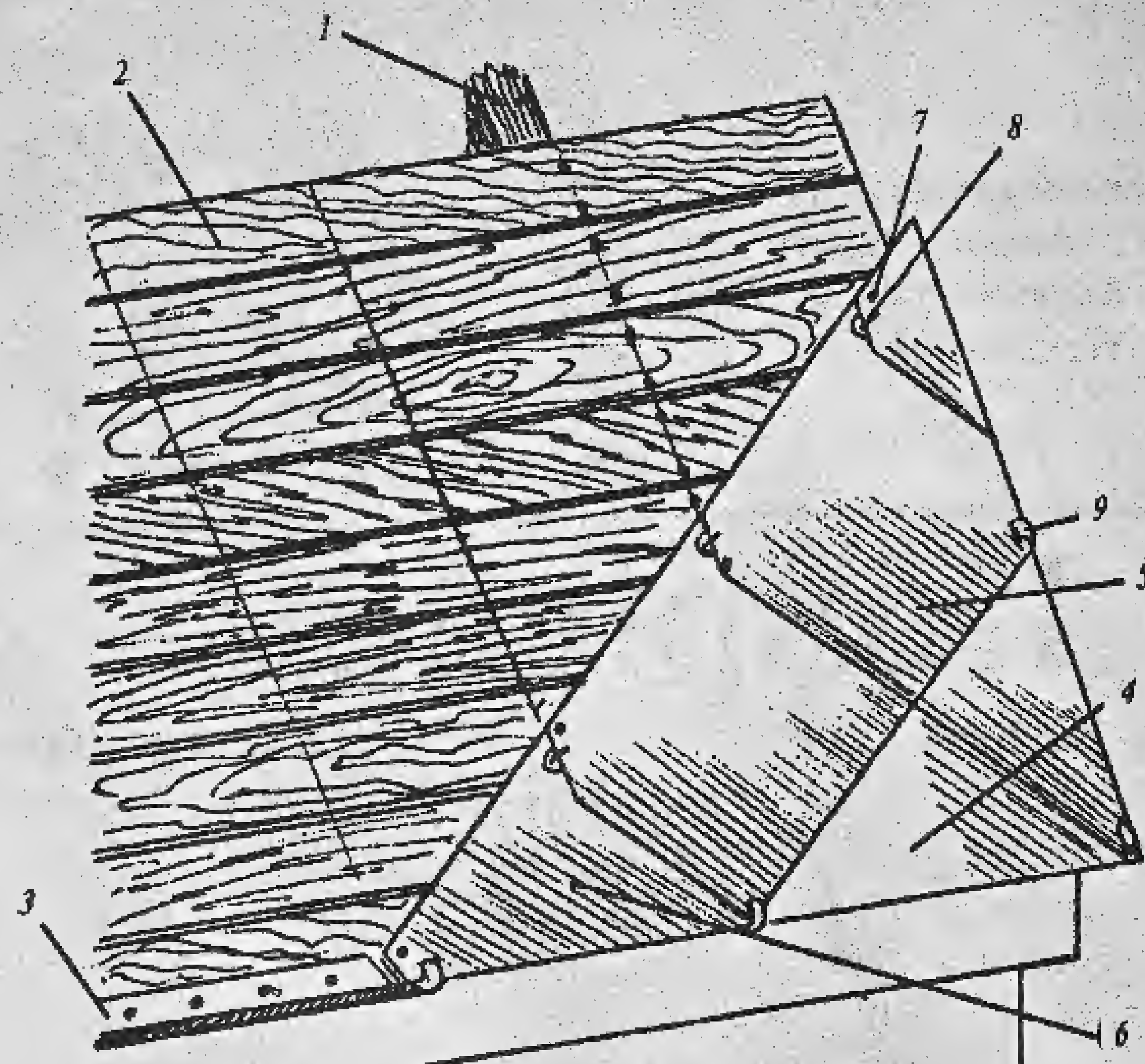

Рис.12. Покриття схилу азбоцементною плиткою: 1 – крокв'яна нога; 2 – обрешітка; 3 – зрівнювальна дерев'яна рейка 8х50 мм; 4 – крайня плитка; 5 – ціла плитка; 6 – напівплитка; 7 – цвях; 8 – противітрова кнопка; 9 – противітрова скоба.

черепична, сланцева покрівля має зигзагоподібний малюнок за рахунок того, що кожний парний ряд починається з цілої плитки 4, а непарний — з половинки 5.

Плитки прибивають досить щільно, але одночасно вони повинні мати можливість незначного зсуву при різких перепадах температури.

Коньок і ребра даху оббивають дошками 11, які закривають сталевими аркушами 9, що кріпляться цвяхами 3 через кожні 200 мм. Комір димаря роблять з цементного розчину аналогічно коміру черепичного даху.

ПОКРІВЛЯ З АЗБЕСТОЦЕМЕНТНИХ ПЛИТОК

Основою для покрівлі з азбестоцементних плиток служить суцільний дерев'яний настил. Фронтонні звисання обшивають дерев'яними планками. Іноді плитки вкладають поверх рулонного матеріалу (пергаміну, руберойду), закріпленого на дерев'яній основі толевими цвяхами.

Підготовка покрівельного матеріалу складається з огляду і сортування азбестоцементного шиферу, а також із заготівлі сталевих елементів покрівлі (картин карнизних звисів і надстінних жолобів, смуг розжолобків, коміра димаря).

Укладають шифер на схилах знизу догори (від карниза до конька) і справа наліво. Допускається укладання у зворотному напрямку, зліва направо. Шифер викладають одночасно в 2—3 рядах по діагоналі внапуск (рис.12). У карнизному ряді кладуть крайні плитки 4, що кріплять двома цвяхами 7. Далі усі парні ряди (у томі числі другий) починають з укладання напівплиток 6, а всі непарні — цілих плиток 5. Напівплитки кріплять цвяхами, а цілі плитки — двома цвяхами і противітровою кнопкою 8. Кнопку встановлюють на плитку, що лежить нижче, й одночасно її голівку заводять під обрізані кути рядових плиток так, щоб стрижень кнопки з'явився між ними. Зверху місце стику кутів нижнього ряду накривають нижнім кутом плитки верхнього ряду, у якому є отвір для стрижня кнопки. Легким натиском молотка стрижень пригинається до площини. Крайні і фронтонні плитки кріплять також за допомогою противітрових скоб 9, що особливо важливо для районів із сильними вітрами.

Плитки не можна прибивати цвяхами наглухо, бо вони можуть тріснути. Якщо ж кріплення занадто слабке, покрівля "ходитиме ходуном". Голівки цвяхів повинні лише дотикатися поверхні плиток.

До початку покриття схилів азбестоцементним шифером на основу рекомендується нанести розмічальну сітку, яка полегшить покрівельні роботи. Ширина кожного вічка сітки — 23,5, а висота — 22, 5 см.

Покрівельні роботи краще робити сидячи на ослоні, укріпленому на решетуванні. Варто також запастися візком, з лівої боку якого є шухляда для кріпильних деталей.

Карнизи даху з азбестоцементної покрівлі покривають сталевими картинами карнизних звисань, а розжолобки — заздалегідь заготовленими смугами з оцинкованої сталі. Димар оббивають сталевим коміром. Місця примикання покрівлі до вертикальних деталей і стін закривають сталевими фартухами, нижні кінці яких перекривають покрівельне азбестоцементне покриття на 15 см. Ці кінці кріплять противітровими кнопками і шурупами з напівкруглими голівками. Під голівку шурупа надівають сталеву і гумову шайби, змазані суриковою замазкою. Шуруп закручують до того моменту, поки з-під шайби не виступить мастика, яку відразу пришпакльовують. Для покриття конька і ребер (рис.13) на вершині верхнього пояса кроквяної ферми 7 кріплять коньковый брус, а поверх нього — руберойдову стрічку 4. По брусу укладають спеціальні жолобчасті азбестоцементні коньки 5, що мають з одного боку розширений кінець 7, а з іншого — звужений. Перший коньок укладають розширеним кінцем біля фронтонного звисання чи внизу ребра і закріплюють противітровою скобою. Вузький кінець кріплять скобою 6 і цвяхами 8. На вузький кінець першо-

го конька до упору надівають розширеним кінцем другий коньок, причому напуск повинен становити 70 см. Усі вузькі розтруби коньків кріплять скобами і цвяхами.

ТЕПЛОІЗОЛЯЦІЯ ДАХУ

У більшості випадків горищні дахи влаштовують холодними, а безгорищні — теплими. Це значить: якщо у вашому будинку є горищне приміщення, яке не є житловим, то схили утеплювати не потрібно. Утеплюють тільки підлогу горища. Якщо ж горище чи мансарду використовують як житло, тоді по схилах даху прокладають теплоізоляційний матеріал. Плоскі (без горища) або скатні дахи будинку, у якому головне житлове приміщення розміщене безпосередньо під дахом і загальною архітектурою не передбачено окремого вільного простору, обов'язково теплоізолюють, щоб не допустити надмірного витоку тепла.

Горищні підлоги утеплюють із середини горища. Схили утеплювати складніше. У процесі зведення будинку теплоізоляційний матеріал можна укласти поверх обрешетування або між кроквяними ногами з боку горищного приміщення. Перший спосіб — надійніший, але в другому випадку будинок буде швидше прогріватися і довше зберігати тепло. З будинками, що вже експлуатуються, можливий лише один варіант — утеплення зсередини.

Для плоских дахів прийнятні обидва способи утеплення: і зовнішній, і внутрішній. Зовнішня теплоізоляція потребує від покрівельника великого професіоналізму, внутрішнє ж прокладання теплоізоляційного матеріалу, що приклеюють до стелі, під силу навіть новачку.

Під час виконання теплоізоляційних робіт може виникнути необхідність ізолювати водопровідні труби чи водозбірник холодної води, встановлений на горищі.

Укладання теплоізоляційних матеріалів (плит, рулонів, сипучих утеплювачів) не потребує особливих навичок. Найзручніші в роботі мінераловатні плити прямокутної чи клиноподібної форми, що легко укладаються і щільно стикуються між собою. У разі укладання рулонів і сипучого утеплювача необхідно знати кілька професійних секретів.

Мінімальна товщина теплоізоляційного матеріалу становить 25 мм. Для гарного утеплення приміщення краще використовувати матеріали товщиною 100 мм.

Важлива проблема, яку необхідно продумати до початку укладання теплоізолятора і не забувати під час роботи, — влаштування пароізоляційного шару. У першу чергу це стосується утеплення схилів. Пароізоляція забезпечується, по-перше, зазором між покрівельним покриттям і теплоізоляційним шаром, а по-друге, — наявністю особливого пароізоляційного шару (поліетиленової плівки чи фольги). Деякі теплоізоляційні матеріали в готовому вигляді на внутрішній поверхні мають основу з фольги, спеціально призначену для забезпечення пароізоляції даху. Занадто велика різниця в температурі ззовні будинку й усередині нього без наявності шару пароізоляції і вентиляційних отворів у покрівлі може призвести до утворення вогкості в покрівельному килимі і під ним. Наслідок цього — гниття несучої конструкції, випадання роси в теплоізоляційному шарі, підтікання на стелі, тобто передчасне руйнування будинку.

Заходи щодо утеплення даху і горищного приміщення завжди слід починати з огляду несучої конструкції даху на предмет виявлення гнилі, цвілі, моху, паразитів і вологих балок. Якщо такі виявлені, то перш ніж приступати до вкладання теплоізоляції, необхідно відремонтувати кроквяний каркас, привести його в належний вид. Якщо цього не зробити заздалегідь, то згодом, за ознак руйнування і протікання даху, доведеться розбирати недавно встановлені пароізоляційний і теплоізоляційний шари.

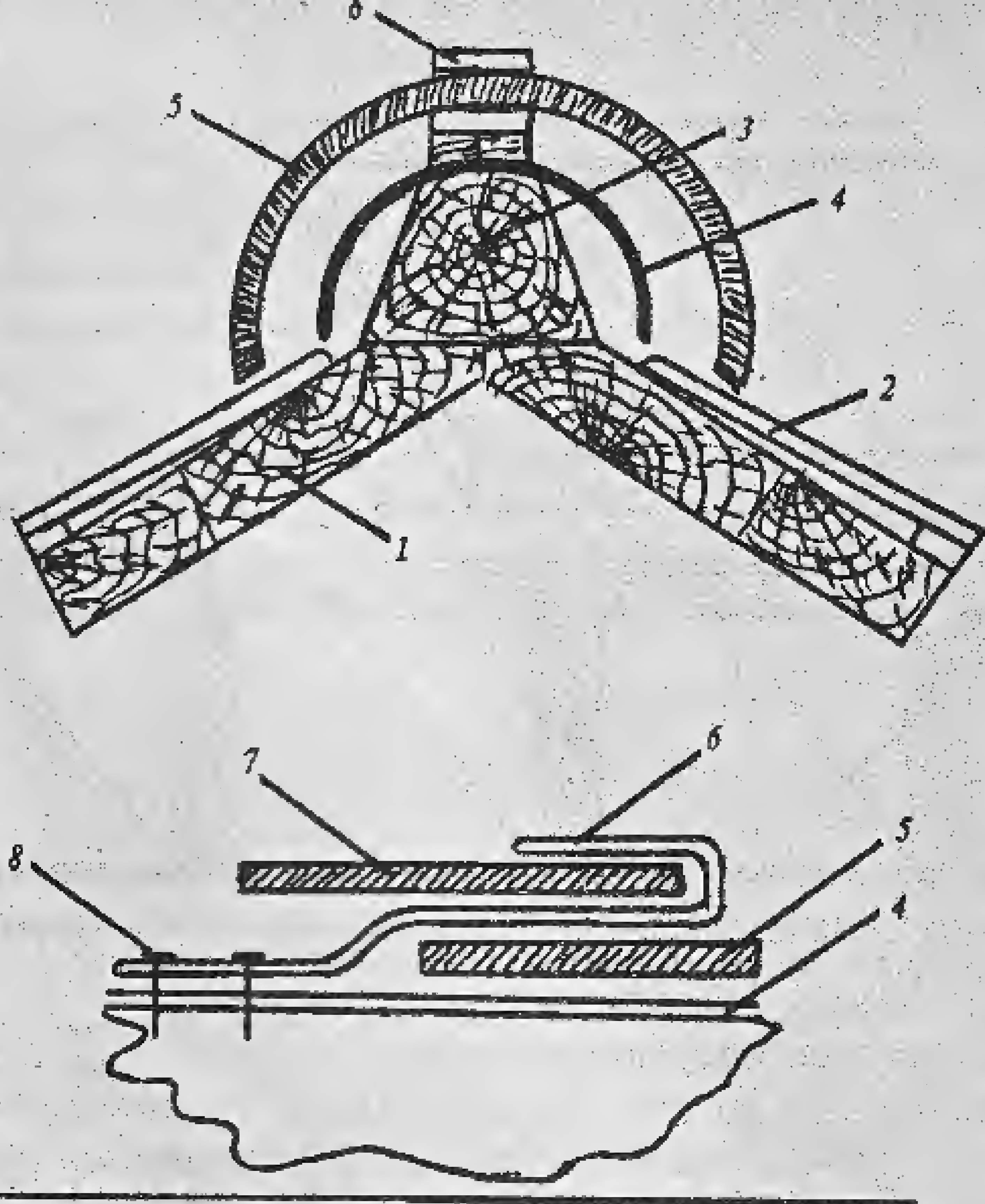

Рис.13. Покриття конька: 1 – кроквяна нога; 2 – шифер; 3 – коньковий брус; 4 – руберойдова стрічка; 5 – жолобчастий коньок; 6 – скоба; 7 – накриваючий кінець жолобчастого конька; 8 – цвях.

Друга фаза підготовчого етапу складається з перевірки ушкоджень електричних проводів, прокладених на горищі.

Третій момент стосується тих випадків, коли утеплюють підлогу нежилого горища. Якщо горищна перегородка з пластику, то вона навряд чи витримає додаткову вагу. Тому зсередини горища перпендикулярно до затяжок кроквяних ферм потрібно прибити фанерні панелі чи бруси (жердини). Причому кінці додаткових опор не повинні звисати з крокв.

Отже, коли ремонтні роботи закінчені, можна приступати до влаштування теплоізоляційного шару.

ЗОВНІШНЄ УТЕПЛЕННЯ ПЛОСКОГО ДАХУ

Експлуатований плоский дах може бути утеплений ззовні твердими теплоізоляційними плитами. Поверх брусів несучої конструкції 2 (рис.14) вкладають суцільну основу з панелей 3, на які встановлюють теплоізоляційні плити 5 і притискують їх тротуарними плитками 6 чи галькою.

Незважаючи на удавану легкість процедури, зовнішнє утеплення плоского даху повинно виконуватися професіоналами, бо існує велика небезпека того, що несуча конструкція не витримає ваги покрівельних матеріалів і покрівля почне протікати.

ВНУТРІШНЄ УТЕПЛЕННЯ ПЛОСКОГО ДАХУ (УТЕПЛЕННЯ З БОКУ СТЕЛІ)

Це найприйнятніше рішення. Процес улаштування теплоізоляції не важкий, але слід заздалегідь продумати проблему розміщення освітлювальних приладів. Серед теплоізоляційних плит варто вибрати вогнестійкі пінопо-

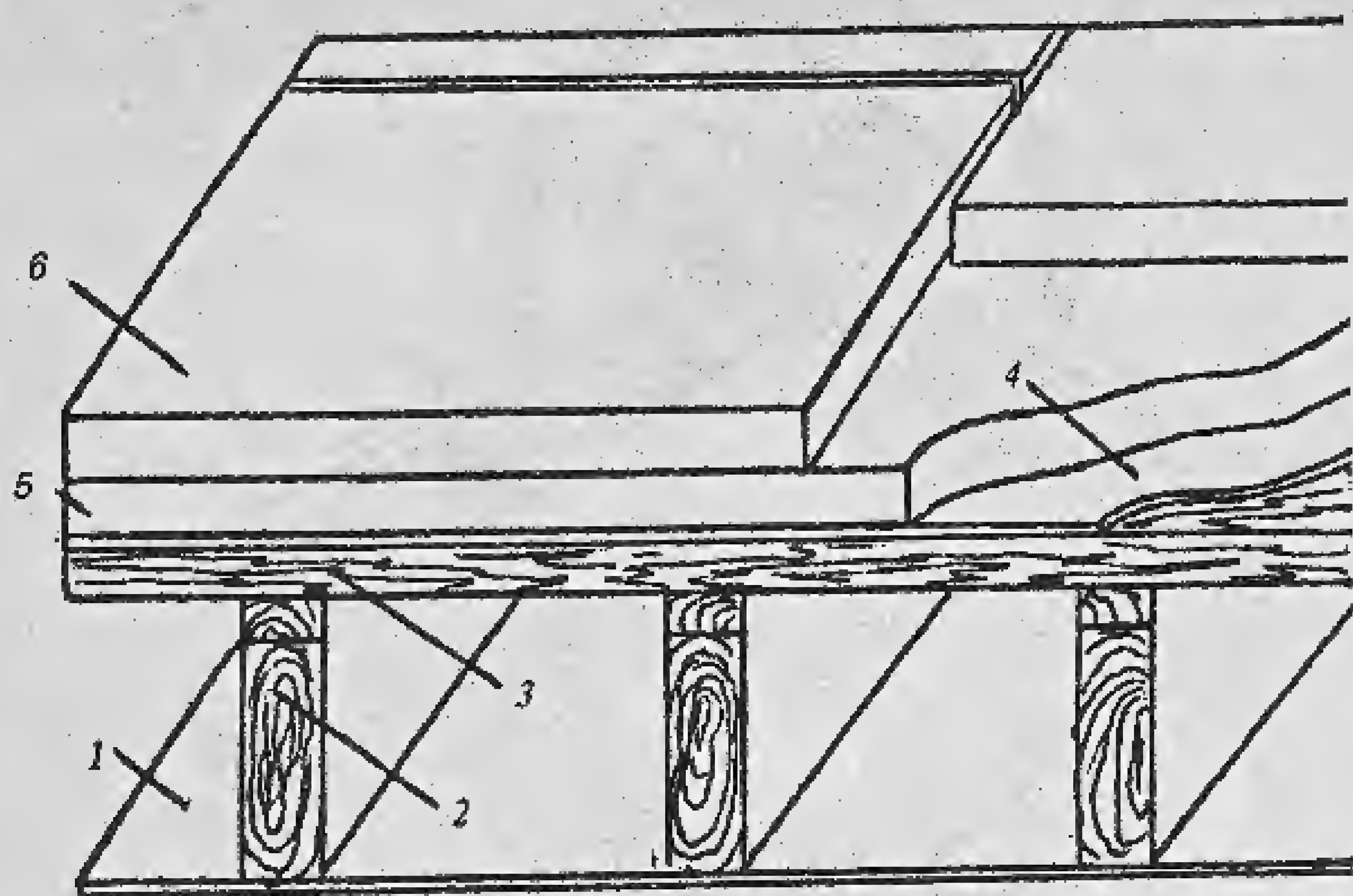

Рис.14. Зовнішнє утеплення плоского даху: 1 – стеля; 2 – брус несучої конструкції; 3 – дерев'яна панель; 4 – гідроізоляційне покриття; 5 – теплоізоляційний шар; 6 – тротуарна плитка.

лістирольні плити товщиною 25 мм.

Пригвинтіть до стелі через кожні 40 см планки 4 (рис.15) з м'якої деревини. Першу планку прикріпіть уздовж будь-якої стіни, розміщеної перпендикулярно до брусів несучої конструкції 2, другу — вздовж протилежної стіни. Після цього впритул до першої планки приклейте пінополістирольну плиту 5 (на спеціальний клей чи мастику). Потім пригвинтіть наступну планку і приклейте другу теплоізоляційну плиту. Продовжуйте утеплювати стелю, чергуючи укладання планок і плит. Коли теплоізоляційний шар буде вкладений на всій площі стелі, прикріпіть до нього поліетиленову плівку 6. До планок 4 прибийте декоративні панелі 7. Як кріпильні деталі використовуйте оцинковані цвяхи.

УТЕПЛЕННЯ ПІДЛОГИ НЕЖИЛОГО ГОРИЩНОГО ПРИМІЩЕННЯ

Утеплення підлоги горища не потребує додаткового утеплення схилів даху. Оскільки саме горищне приміщення не утеплене, але все-таки обгороджене схилами, воно ніби виконує роль буфера між низькою зовнішньою температурою і досить високою внутрішньою. Отже, значення пароізоляційного шару за такого способа утеплення невелике.

Теплоізоляційний матеріал укладають між брусами кроквяної конструкції. При цьому важливо не допустити, щоб він закрив собою вентиляційні отвори, розміщені на карнизних софітах. Щоб уникнути цього, між брусами горищного перекриття вздовж карнизних звисань кріплять фанерні чи картонні смужки або затримуючі планки.

УТЕПЛЕННЯ ГОРИЩНОЇ ПІДЛОГИ РУЛОННИМ ТЕПЛОІЗОЛЯТОРОМ

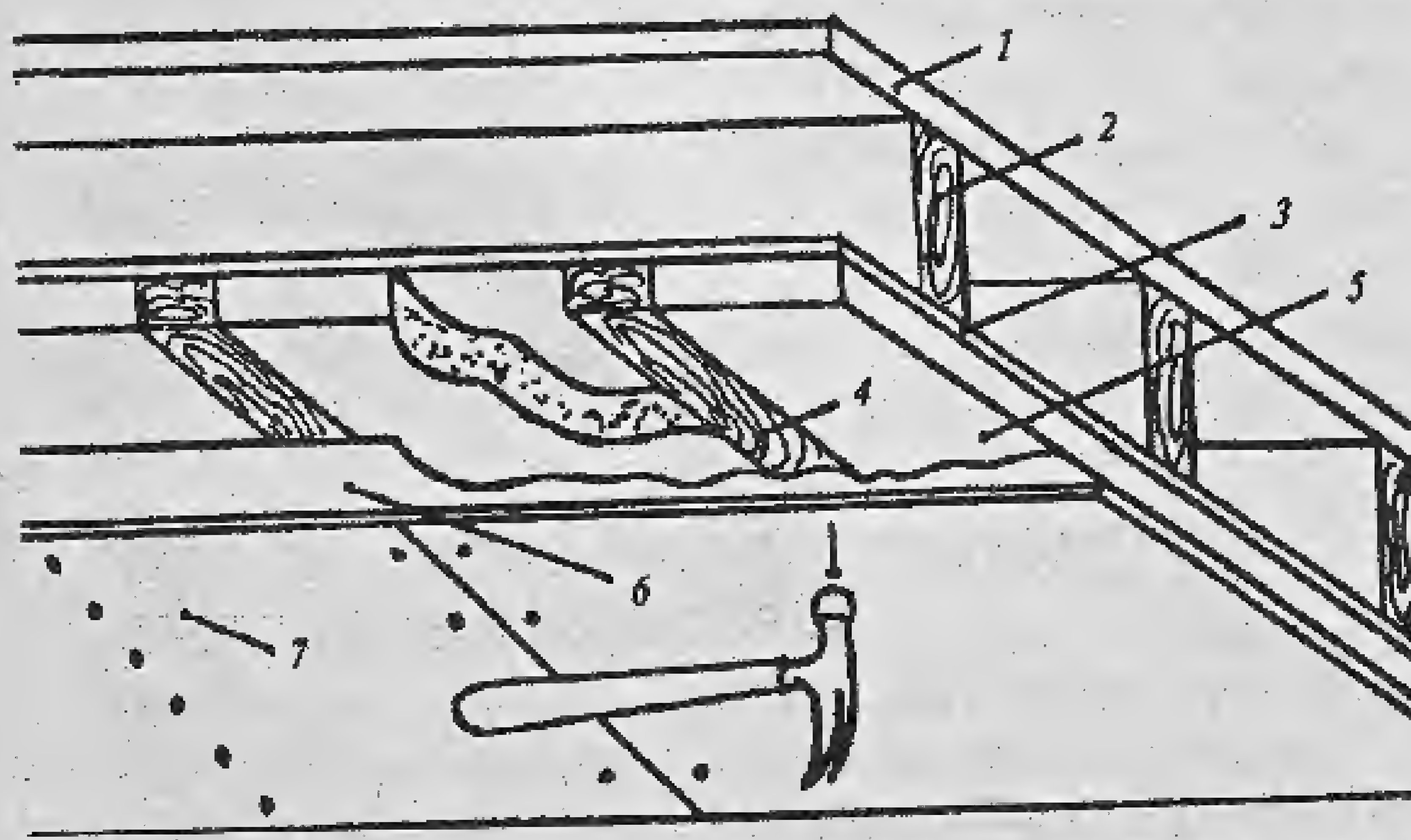

Рис.15. Внутрішнє утеплення плоского даху: 1 – покрівля; 2 – несуча конструкція; 3 – стеля; 4 – планка; 5 – теплоізоляційна стрічка; 6 – поліетиленова плівка; 7 – декоративна панель.

Закрийте спеціальною піною чи мастикою щілини в стелі навколо труб.

Покладіть між двома брусами рулон і почніть його розгортати в напрямку від одного карнизу до іншого. При цьому щільно притискуйте його до поверхні, але не придавлюйте.

Звичайно, заздалегідь купують рулони необхідної ширини. Якщо таких немає у продажу, то наявні обрізують до початку утеплювальних робіт. Коли ширина утеплювача незначно перевищує відстань між кроквами, його можна укласти, трохи стиснувши з боків.

Утепліть всю поверхню горищного перекриття. Обрізки теплоізоляційного матеріалу використовуйте для утеплення важкодоступних місць і місць складної конфігурації.

Ні в якому разі не укладайте утеплювач зверху електричних проводів! Прикріпіть кабель до бруска несучої конструкції або ж укладіть його вільно на теплоізоляційний шар.

Якщо між брусками несучої конструкції 1 проходять водопровідні труби 2, то, перш ніж розгортати утеплювач 3, покладіть на труби тонку картонну смужку 4, що виключить прямий контакт труб з теплоізоляційним матеріалом (рис. 16).

Приклейте клеєм ПВА чи липкою стрічкою шматок утеплювача на кришці люка, що веде з основного приміщення на горище.

Утеплення горищного перекриття сипучим теплоізоляційним матеріалом за технологією подібне до процесу утеплення рулонними матеріалами.

Теплоізоляційний матеріал насипають між брусками і за допомогою планки розрівнюють, щоб отримати шар однакової товщини. Для утеплення кришки люка по її периметру прибивають утримуючі дошки, потім на люк насипають теплоізоляційний матеріал і зверху до дощок прибивають панель (дах). Таким чином, утеплювач ніби опиняється в коробці.

УТЕПЛЕННЯ СХИЛІВ ДАХУ

Утеплення схилів зсередини горищного приміщення стало найпопулярнішим способом теплоізоляції даху, завдяки моді на горищні простори і мансарди. Важливо відзначити, що утеплюючи схили, не треба влаштовувати теплоізоляційний шар на горищному перекритті, щоб не припинити доступ тепла з основного приміщення до горищного простору.

При утепленні схилів дуже важливо правильно влаштувати пароізоляційний шар. Так, для ізоляції схилів даху

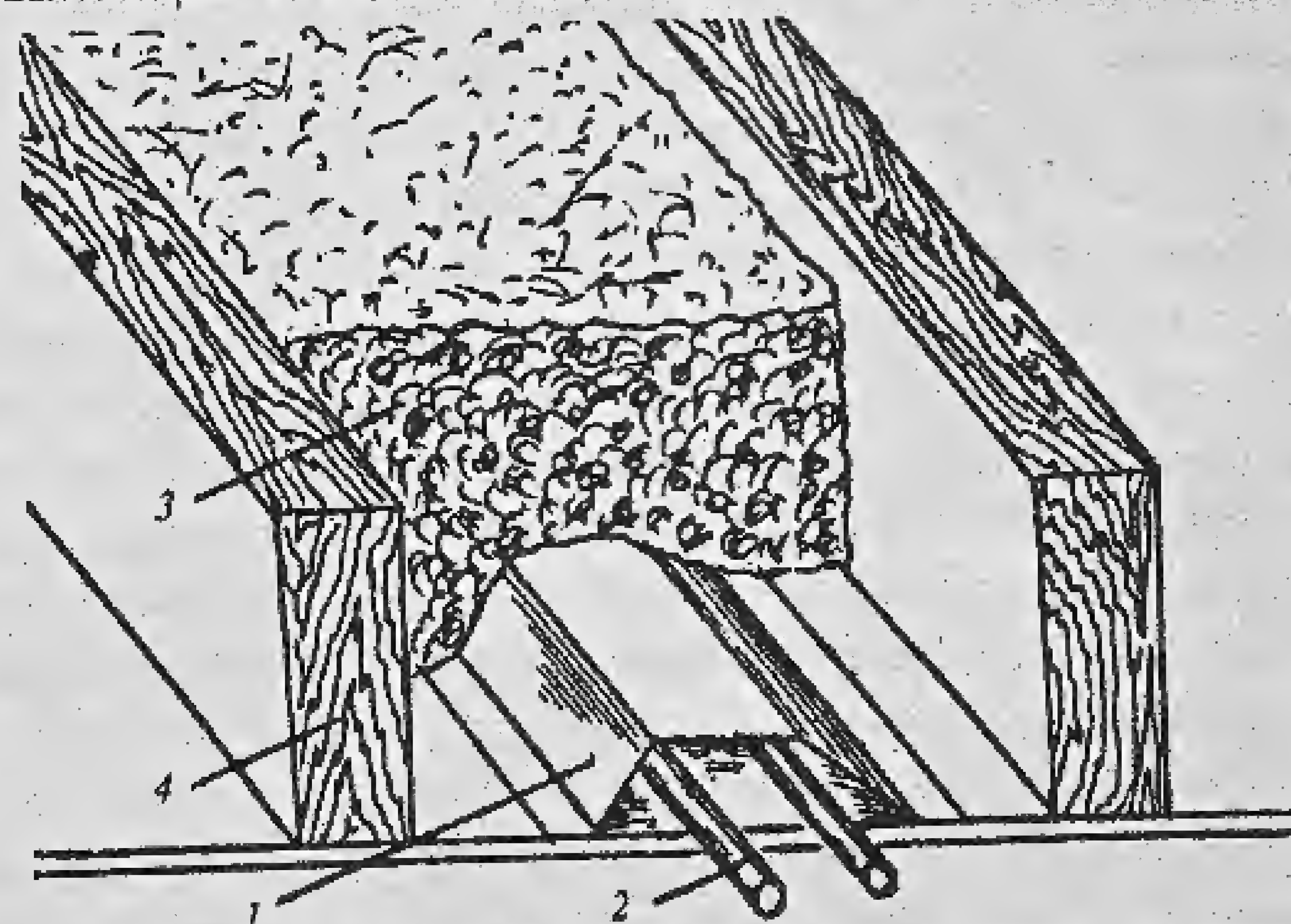

Рис.16. Теплоізоляція водопровідних труб: 1 – брус несучої конструкції; 2 – труба водопровідна; 3 – теплоізоляційний матеріал; 4 – картонна смуга.

найкраще використовувати тверді чи напівтверді плити прямокутної і клиноподібної форми. Процес укладання теплоізоляційного матеріалу такий (рис. 17).

Виміряйте товщину крокв'яних ніг і відстань між ними. Заготовте теплоізоляційні плити 4 необхідної товщини і ширини. Ширина плит повинна бути на 1 см більша відстані між кроквами, а товщина на 2—5 см менше товщини кроквяних ніг. Додатковий 1 см по ширині необхідний для міцнішого стику плит. Що стосується товщини теплоізоляційного шару, то між ним і покрівельним покриттям потрібен зазор 2—5 см, який забезпечить достатню циркуляцію повітря.

Щоб утеплити карнизи, візьміть дві довгі смужки фанери, по яких, як по рейках, утеплювач можна буде спустити до карнизного звисань. Укладіть фанерні планки в проріз між кроквяними ногами до упору їх нижніми кінцями в карнизну дошку. Опустіть плиту по покладених планках. Не забувайте про вентиляційний зазор!

Укладіть плити по всьому даху аж до конька врівень з передніми гранями кроквяних ніг. Використовуйте шматки й обрізки, що залишилися на етапі припасування основних плит утеплювача, для теплоізоляції конька, дверних і віконних прорізів, а також димарів. Натягніть на внутрішній поверхні теплоізоляційного шару поліетиленову плівку 7 товщиною не менше 0,2 мм. Прикріпіть її до плит скобами, а між собою укладіть внапуск із наступною герметизацією стиків клейкою стрічкою. Стежте, щоб не відбулося розривання плівки!

Сховайте тепло- і пароізоляційний шари під декоративними панелями 8, які пригвинтіть чи прибийте до кроквяних ніг. Розміри панелей залежать винятково від розмірів вхідного люка.

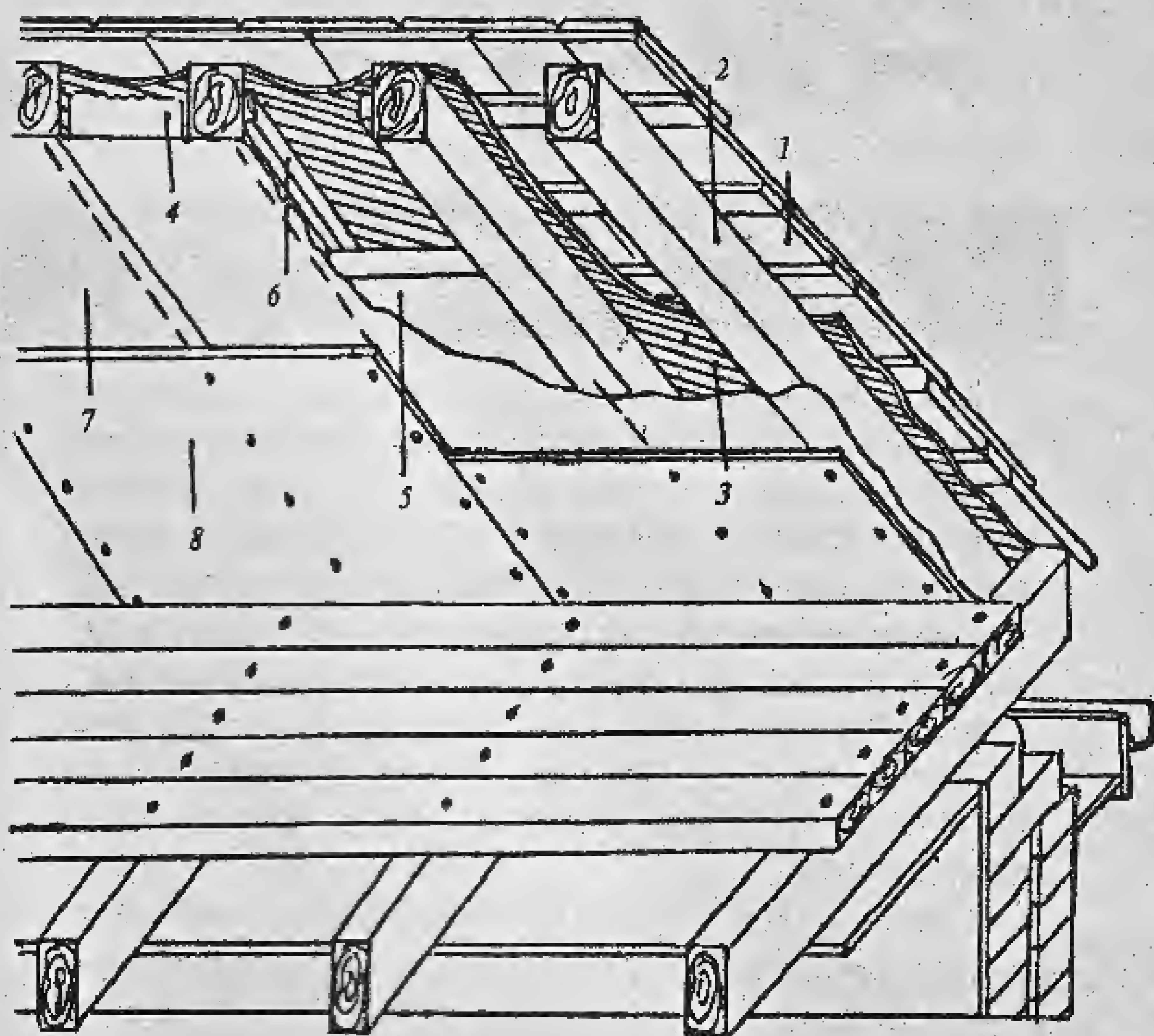

Рис.17. Утеплення схилів даху: 1 – покрівельне покриття; 2 – кроквяна нога; 3 – гідроізоляційний шар; 4, 5 – теплоізоляційні плитки; 6 – планка; 7 – декоративна панель.

Існує багато способів кріплення теплоізоляційних плит: за допомогою цвяхів, шурупів, клею, мастики, за рахунок сили тертя (описано вище). Ще один спосіб — кріплення плит невеликої товщини 5 до планок 6, що прибивають до внутрішніх боків кроквяних ніг.

Захист деревини від руйнування

Щоб запобігти розвитку домових грибків, необхідно дотримуватись таких правил:

- √ провітрювати всі приміщення і витримувати в них нормальний температурно-вологісний режим;
- √ взимку закривати, а навесні відкривати всі душники в цоколях;
- √ взимку і в дощову погоду закривати слухові вікна на горищі;
- √ утеплювати повстю водопровідні труби в місцях проходження їх через конструкції будинку;
- √ не допускати потрапляння вологи через щілини у підлогах;
- √ використовувати суху деревину з вологістю не більше 18—20%;
- √ лісоматеріал, призначений для будівництва, ретельно очищати від кори.

Найбільш простим засобом поверхневого антисептування є обробка поверхні деревини автомобільною "переробкою", тобто маслом, яке відпрацювало свій термін у двигуні автомобіля. У продажу є також багато промислових видів антисептиків для деревини.

Поверхневе антисептування застосовують при вологості дерева не більше 35%. Розчин наносять на поверхню квачиками або гідропультом у два прийоми через 1—2 години. При роботі з препаратами слід бути обережним: не палити, не приймати їжу і т.д.

Якщо домовий грибок з'явився, можна використовувати водні розчини деяких органічних солей. Наприклад, розчин мідного і залізного купоросу. Для цього в 1 л гарячої води розчиняють по 50 г цих препаратів і одержаний гарячий розчин наносять на пошкоджену грибком деревину. Через місяць обробку повторюють. Можна до розчину додати глину для одержання пастоподібної маси. Використовують також водні розчини тільки залізного купоросу (150 г на 1 л води).

Проти домового грибка ефективні і промислові препарати, наприклад порошкоподібний засіб "Тальфтон". В 1 л гарячої води (80—90°) розчиняють 60—70 г цього препарату. Цим гарячим розчином двічі обробляють деревину. Через місяць обробку повторюють. Можна також приготувати пастоподібну масу, додаючи глину.

Юридичні консультації

Чи можна успадкувати мамину землю?

Мама померла в 1995 році. Усе своє майно заповіла мені, своїй дочці. Я оформила заповіт юридично.

Мене цікавить, чи маю я право і на мамин земельний пай? Звернулася до керівництва місцевого колгоспу, а там мені сказали, що Указ Президента про розпаювання земель було опубліковано 12 серпня 1995 року, а Державний акт на землю вони отримали 30 липня 1996 року.

Запитання: Указ Президента у даному випадку діє після того, як одержано акт на землю, чи з дня його опублікування?

Отже, чи маю я право на мамин земельний пай як спадкоємниця за заповітом?

***Л.Бондаренко,** Полтавська обл.*

Про час вступу в дію Указів Президента України вказується в самому Указі.

Зазвичай — це час опублікування Указу.

Указ Президента України "Про порядок паювання земель, переданих у колективну власність сільськогосподарським підприємствам і установам" від 8 серпня 1998 р. був опублікований 12 серпня 1995 р.

Разом з тим в Указі передбачено, що права на земельну частку (пай) мають лише члени колективного сільськогосподарського підприємства, кооперативу, акціонерного товариства, в тому числі пенсіонери, які раніше працювали в ньому і залишаються членами зазначеного підприємства, кооперативного товариства, відповідно до списку, що додається до Державного акта на право колективної власності на землю. З дати видачі підприємству Державного акта на право власності на землю і виникає це право.

Ваша мама не була внесена до списку, що додається до Державного акта на право власності на землю, оскільки на цей час вона вибула з членів підприємства у зв'язку із смертю.

У спадщину передається лише те, що мав спадкодавець на час смерті.

Ваша мама не мала сертифіката на право на земельну частку (пай) і тому не могла передати його спадкоємцю.

Право на землю для працівників соціальної сфери

Я сільський учитель. По радіо чув, що за новим Земельним кодексом України сільським мешканцям (соцсфера) у власність надається земля до 2 га разом з городом для господарювання.

У сільській раді кажуть, що такого не читали. А як же насправді? Чи буде видано акт на землю і хто його готує?

В.Марушка, Київська обл.

Новий Земельний кодекс України прийнятий 25 жовтня 2001 р., набрав чинності з 1 січня 2002 року. В розділі Кодексу "Прикінцеві положення" (п.4) Кабінет Міністрів України зобов'язується у шестимісячний строк після його опублікування, вжити необхідних заходів щодо забезпечення потреб вчителів, лікарів, інших працівників соціальної сфери, що проживають у сільській місцевості, а також громадян, котрі постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, у земельних ділянках для ведення особистого селянського господарства та садівництва у межах норм безплатної приватизації, а також для городництва і сінокосіння за рахунок земель запасу та резервного фонду.

Згідно з ст. 121 Земельного кодексу України норми безплатної передачі земельних ділянок громадянам, у тому числі і працівникам соціальної сфери, встановлені в таких розмірах: а) для ведення фермерського господарства — в розмірі середньої земельної частки (паю), визначеної для членів сільськогосподарських підприємств, розташованих на території місцевої ради, де засновано фермерське господарство; б) для ведення особистого селянського господарства — не більше 2 га; в) для ведення садівництва — не більше 0,12 га;

г) для будівництва та обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд (присадибна ділянка) у селах — не більше 0,25 га, у селищах — не більше 0,15 га , у містах — не більше 0,10 га; д) для індивідуального дачного будівництва — не більше 0,10 га; для будівництва індивідуальних гаражів — не більше 0,01 га.

Розмір земельної ділянки, що передається безплатно для ведення особистого селянського господарства може бути збільшено у разі отримання в натурі (на місцевості) земельної частки (паю).

Документом, який підтверджує право власності на землю, є Державний акт на право власності на землю, який видається кожному власнику земельної ділянки. Організація з виготовлення та вручення державних актів на право власності на землю здійснюється районними органами земельних ресурсів.

Громадяни можуть також орендувати земельні ділянки для сінокосіння і випасання худоби, а також для ведення городництва.

Якщо закінчився термін оренди на землю

Учасникам Великої Вітчизняної війни було виділено ділянки землі для городів по 3 сотки. Понад десять років ми обробляємо ці ділянки.

Чи перейде ця земля в нашу особисту власність після прийняття нового Закону про землю?

***Т.Савчук,** Вінниця*

Згідно з чинним земельним законодавством землекористування для городництва є тимчасовим. Громадянам або їхнім об'єднанням із земель державної або комунальної власності можуть надаватися в оренду земельні ділянки для городництва.

Рубрику веде І.Миронець, канд. юр. наук

На цих ділянках не дозволяється закладання багаторічних плодових насаджень, а також спорудження капітальних будівель та споруд. На них можуть бути зведені лише тимчасові споруди для зберігання інвентаря та його захисту від негоди.

Після закінчення терміну оренди земельної ділянки побудовані тимчасові споруди, вони підлягають знесенню власниками цих споруд за їхній рахунок (Земельного кодексу України, ст. 36.).

Згідно з перехідними положеннями Земельного кодексу України (п.6), громадяни та юридичні особи, які мають у постійному користуванні земельні ділянки, але за цим Кодексом не можуть мати їх на такому праві, повинні до 1 січня 2005 р. переоформити у встановленому порядку право власності або право оренди на них.

Конкретне розв'язання цього питання значною мірою буде залежати від того, на яких землях розташовані городи.

Якщо ці землі перейшли до резервного фонду, розв'язання питання значно полегшується. Вирішити його повинна місцева рада.

Право на земельний пай

Я пенсіонер. Працював шофером, а потім пасічником у колгоспі. Був час, коли кілька сіл об'єднали в одне господарство. До пенсії доробляв у автогосподарстві.

Згодом об'єднані господарства почали розпадатися. Я знову працюю у колгоспі, а тепер у кооперативі, всього 19 років.

Отже, чи маю я право на земельний пай й усе інше, чи ні?

***К.Гриценюк,** Хмельницька обл.*

Право на земельну частку (пай) мають члени реорганізованих колективних сільськогосподарських підприємств незалежно від віку, в тому числі і пенсіонери.

Ви маєте право на земельну частку (пай) на загальних підставах, як і інші члени даного сільськогосподарського кооперативу.

Чи належить мені мамин пай?

Мама працювала в колгоспі й у січні 1968 року вийшла на пенсію, а в березні колгосп реорганізували в радгосп. Мамі видали трудову книжку, у якій записано, що вона була сезонним робітником на різних роботах. Мама померла 23 жовтня 1995 року. У 1996 році радгосп реорганізували в КСП. Діти, батьки яких померли в кінці 1996 року, отримали паї.

Нам відмовили в паї, оскільки мама не була членом КСП. З радгоспу мама не звільнялася і не її вина, що відбулися реорганізації цих господарств. За заповітом я спадкоємиця маминої садиби й хати.

Отже, я хочу знати, ким же була моя мама і чи належить мені мамин пай?

***Т.Прядко,** Полтавська обл.*

Право на земельну частку (пай) мають члени сільськогосподарського підприємства, а також пенсіонери, які після виходу на пенсію не втратили членства в даному підприємстві.

Радгосп, у якому працювала Ваша мама реорганізований у КСП у 1996 році.

Усі працівники радгоспу перейшли до КСП на правах членства і набули права на земельну частку (пай). Ваша мама померла у 1995 році, будучи працівником радгоспу. Вона не перейшла до членів КСП і не набула права на земельну частку (пай). Так склались обставини.

Коли б Ваша мама стала членом створеного на базі радгоспу КСП, вона була б внесена до списків членів КСП і одержала б сертифікат на земельну частку (пай), а Ви мали б можливість його успадкувати.

Згідно з трудовою книжкою Ваша мама померла, будучи працівником радгоспу. В трудовій книжці повинен бути ще один запис: вибула у зв'язку із смертю 23 жовтня 1995 р.

Отже, ким була Ваша мама, відомо. Вона була працівником радгоспу.

Хто сплачує податки за орендовану землю?

Ми розпаювали землю і віддали її в оренду. Хто сплачує податки за неї?

***І.Зякун,** Сумщина*

Згідно із Земельним кодексом України (ст. 206) використання землі в Україні є платним. Об'єктом плати за землю є земельна ділянка. Власники землі сплачують земельний податок. Власниками землі є громадяни, які одержали документ, що посвідчує це право.

Таким документом є Державний акт на право власності на землю. Якщо громадянин — власник земельної ділянки здає свою земельну ділянку в оренду, то він при цьому не перестає бути власником цієї ділянки і повинен сплачувати земельний податок.

Разом з тим він передав земельну ділянку в оренду і згідно з укладеним договором має одержувати орендну плату в грошовій чи натуральній формі.

Отже, земельний податок сплачує власник земельної ділянки, а орендар — орендну плату орендодавцю.

Інша ситуація складається, коли угоду на оренду земельної ділянки укладає не власник земельної ділянки, а лише власник сертифіката на право на земельну частку (пай).

Відповідно до Типової форми договору оренди земельної частки (паю), затвердженого наказом Держкомзему від 17 січня 2000 р., земельний податок за орендовану земельну частку (пай) сплачує орендар, оскільки власник сертифіката на право на земельну частку (пай) ще не є власником земельної ділянки.

В даному випадку орендар сплачує і земельний податок, і орендну плату за використану земельну ділянку.

Тож поки Ви не маєте Державного акта на право власності на земельну ділянку, тобто не є її власником, Ви не сплачуєте земельного податку. Його сплачує той, хто користується земельною ділянкою, тобто, в даному випадку, орендар.

Щодо розміру орендної плати, то це питання розв'язується сторонами угоди оренди тоді, коли вона укладається.

БІОДИНАМІЧНИЙ КАЛЕНДАР

Водолій 30.06 (16.35) — 2 (2.37)

Один з основних елементів, які необхідні рослинам, є азот. На нього припадає 16–18 % вмісту білків, які є головною складовою клітин. За нестачі азоту в грунті рослини слабо розвиваються, особливо вегетативна маса. Листя втрачає зелений колір і набуває жовтих тонів — затримується утворення хлорофілу. Жовтіти починає нижнє листя, оскільки азот переміщується із старих у молоді листочки до точок росту.

За посиленого азотного живлення утворюється потужний листковий і стебловий апарати з темно-зеленим забарвленням. У картоплі, наприклад, дуже розвивається надземна частина, а бульби ростуть погано.

Ось чому підживлювати азотними добривами рослини необхідно в оптимальних дозах та в певному співвідношенні з іншими добривами, враховуючи кількість засвоюваного азоту, який є в грунті.

Майже весь азот має біологічне походження і перебуває у складі органічних сполук, які виробляються мікробами, рослинними і тваринними організмами.

Через 2—3 тижні після квітування яблуні і груші обприскують проти плодожерки і попелиці. Для відловлювання плодожерки на стовбури дерев і скелетні гілки дерев накладають ловильні та клеєві пояси.

Риби 2 (2.37) — 4 (14.51)
☾ Третя чверть Місяця —3 (3.06)

Винятково важливу роль у розвитку рослин виконує фосфор, прискорюючи достигання врожаю, їх перехід з вегетативної фази в репродуктивну, тобто з фази, коли йде нарощування пагонів і листя, у фазу, коли рослини формують органи плодоношення. Він сприяє кращому утриманню води у клітинах і економнішому його витрачанню, тобто підвищує стійкість рослин до посухи і низьких температур. Особливо важливий фосфор для молодих рослин у перший період їх росту. За його нестачі у грунті слабо росте коренева система, знижується нагромадження білків і вуглеводів, затримується ріст і дозрівання рослин, зменшується врожайність, листя набуває тьмяно-сірого, а іноді й фіолетового (кукурудза) або пурпурового (цукрові буряки), багрового (помідори) і навіть темно-зеленого (картопля) забарвлення. Вже за цими ознаками досвідчені городники можуть визначати необхідність у фосфорному підживленні. Однак краще до цього не допускати і вносити добрива згідно з нормами, які рекомендуються в довідниках для агрономів.

У щеплених дерев вирізують дику поросль, яка утворюється на місці щеплення на стовбурі або коренях підщепи упродовж місяця і далі в міру відростання нових паросткових пагонів. Видаляють зайві пагони у кореневласних рослин вишні і сливи.

Не пізніше 10 червня висівають зимову редьку — білу і чорну, літню скоростиглу — вдруге. Обпилюють деревним попелом перші посіви редьки проти хрестоцвітої блішки.

Овен 4 (14.51) — 7 (3.06)

Рослинам так само потрібний калій, як азот і фосфор. Найбільша їх кількість у молодому листі, пагонах (наприклад у їхньому попелі вміст калію становить 50 % загальної маси. Цей елемент посилює відтік цукрів від листя в інші органи. Він сприяє нагромадженню цукрів у плодах і овочах, крохмалю — в картоплі). Калій позитивно впливає на водний режим рослин, зокрема на їхню посухо- і зимостійкість, підвищує стійкість до грибних захворювань.

За нестачі калію в грунті змінюється забарвлення листя і воно навіть обпадає. Жовтіти листя починає згори рослини, поширюється вниз по краях, а потім — між жилками. Так зване крайове опалення листя — характерна ознака калійного голодання, рослини втрачають тургор. Ось чому слід своєчасно і грамотно удобрювати свій город.

Підживлюють плодові рослини після обпадання зайвої зав'язі, а ягідні кущі після того, як відцвітуть нітрофоскою чи нітроамофоскою (20—30 г на квадратний метр) протягом місяця, а сечовиною або селітрою (15—20 г на квадратний метр) тільки до 20 червня. Можна застосувати рідке підживлення (на 10 л води: аміачної селітри або сечовини 10—30 г, суперфосфату — 30—40 г, калійних добрив — 15—20 г, настій коров'яку, розбавлений водою у співвідношенні 1:10 і пташиний послід — 1:15.

Під час підживлення на квадратний метр раз у 15 днів вносять 10 л розчину. Одну рослину можна двічі підживлювати мінеральними добривами, або розчином гною чи курячого посліду, або один раз мінеральними добривами і раз настоєм гною чи курячого посліду.

Телець 7 (3.06) — 9 (13.29)

Проріджують поросль малини, залишаючи найсильніші пагони на відстані 15—20 см.

Один із засобів захисту молоденьких рослинок від раптового похолодання — зволоження повітря і грунту, оскільки зволожений грунт повільніше холоне, а завдяки посиленому випаровуванню дещо зігрівається повітря, а з ним і рослини. Досвідчені городники переконалися, що часте дощування запобігає загибелі рослин, навіть у випадках, коли стебельця помідорів вкриваються льодяною кіркою. Як тільки вигляне сонце, лід розтане і кущики помідорів набувають звичайного вигляду.

Старовинний засіб боротьби із раптовим похолоданням — задимлення. Його застосовують і садівники, і городники. Ще кращі результати дає одночасне застосування задимлення з дощуванням.

Підгортають картоплю, проріджують посіви овочів.

Близнюки 9 (13.29) — 11 (21.15)
● Новий Місяць — 11 (2.47)

Прищипують, відгинають або виламують пагони, які неправильно ростуть на плодових рослинах, протягом усього червня.

За вікном — початок літа, а свіжа погода візьме та насвариться. Хай температура і не опускається занадто низько, але молоді рослинки огірків і помідорів на грядці бояться навіть порівняно невеликого холоду. Вкрити своєчасно теплолюбні рослини — означає потурбуватися про подальший їх розвиток. Останнім часом широко застосовуються світло-прозорі плівки. Натягнув її на каркас — ось і накриття. За формою воно може бути сферичним, напівсферичним і похилим. Звичайно, плівка недешева. Тому можна застосовувати й традиційні укриття — солом'яні чи очеретяні щити, мати, мішковину і, звичайно ж, засклені рами, які можна використовувати багато років. Можна вкривати і кожну рослину зокрема ковпачками. Тут можуть згодитися поліетиленові пляшки з відрізаними горловинами.

Рак 11 (21.15) — 14 (2.39)

За відсутності опадів систематично поливають молоді плодові та всі ягідні рослини. Прополюють і розпушують пристовбурні смуги і круги.

Одночасно з поливанням підживлюють плодові дерева і ягідні кущі, квіти.

Якщо немає дощів, слід регулярно поливати перець, баклажани, огірки та баштанні культури.

Здійснюють щеплення на плодових деревах зеленими живцями.

Лев 14 (2.39) — 16 (6.24)

Систематично (раз у 3–5 днів) збирають падалицю під плодовими деревами, згодовують її подрібненою у сумішах з іншими кормами худобі і птиці або знищують.

Викопують цибулини тюльпанів, нарцисів раннього строку квітування. Якщо є шкідники, то слід обприскати плодові дерева і ягідні кущі та овочі настоями рослин, що мають інсектицидні властивості.

Діва 16 (6.24) — 18 (9.11)
☽ Перша чверть Місяця — 18 (3.29)

З малини струшують жуків на цупкий папір або мішковину і знищують.

Починається збирання ранньостиглих вишень, суниць. Вирізують зайву поросль малини, сливи, вишень.

Терези 18 (9.11) — 20 (11.42)

Смородину і агрус за перших ознак борошнистої роси обприскують кальцинованою содою (50 г на 10 л води), додаючи 40 г господарського мила. За необхідності цю операцію повторюють 2–4 рази з інтервалами 6–7 днів.

Викопують ранню картоплю, збирають ранні огірки, редиску. Зрізують листя петрушки, селери, зеленої цибулі, їх сушать або засолюють на зиму.

Заготовляють рослини, що мають інсектицидні властивості для обприскування та обпилювання проти шкідників.

Скорпіон 20 (11.42) — 22 (14.42)

Пора врожаю — дуже відповідальна. Необхідно своєчасно і вміло збирати те, що виростили, всіляко допомагати рослинам збільшувати плодоношення, продовжувати термін збирання свіжих овочів. Ознаки неблагополуччя у посівах і насадженнях необхідно розпізнавати якомога раніше, щоб результативно боротися з шкідниками і хворобами.

У помідорів, які висаджені під плівку в травні, щотижня видаляють пасинки.

Стрілець 22 (14.42) — 24 (19.01)

За висіяними і висадженими культурами слід своєчасно доглядати, звертаючи особливу увагу на проріджування. Підгортають пізні капусту і картоплю — найкраще після дощу або щедрого поливу.

У теплицях і парниках продовжують догляд за культурами.

Пора запасатися сіном для худоби.

Перевіряють ловильні пояси.

Козеріг 24 (19.01) — 27 (1.36)
○ Повний Місяць — 25 (0.42)

Збирають свіжу зелень салату, кропу і цибулі та редиску.

Очищають підвали та погреби після зберігання в них овочів і картоплі, просушують і добре провітрюють, не залишаючи це на той період, коли вже необхідно закладати новий урожай.

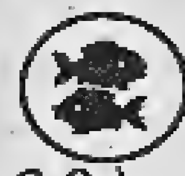
Просушені мати, рогожі складають на зберігання в сухе місце.

Водолій 27 (1.36) — 29 (11.00)

На ділянці починають з'являтися рослинні рештки — приступають до закладання компосту. Для цього використовують бадилля тільки здорових рослин і бур'яни до їх обсіменіння. Не послаблюють і щоденну боротьбу з хворобами і шкідниками.

Заготовляють листя чорної смородини, петрушки, моркви, кропу, полуниці, кропиви, квітки ромашки аптечної з лікувальною метою.

Риби 29 (11.00) — 1.07 (22.49)

Для дрібних домашніх тварин — кіз, кролів та птиці заготовляють вітамінні корми: кропиву, гілки верби, хвойних дерев діаметром до 1 см, які зв'язують у віники і просушують під навісами, на горищах, що добре провітрюються. Взимку ці корми будуть добрими помічниками в боротьбі з хворобами домашніх тварин.

Міське сміття для дачного буття

На дачі я широко використовую багато з того, що в місті не потрібне, що майже щодня ми викидаємо на смітники, змушуючи інтенсивно працювати двірників, шоферів, що вивозять сміття на звалища, які за теперішніх темпів поширення через сторіччя можуть покрити 80 % території Київщини. Відповідальні особи про це не думають, інакше давно уже розробили б способи використання деяких видів відходів у народному господарстві або їх переробки для подальшого виготовлення потрібних товарів.

То давайте ми самі хоч частково почнемо використовувати те, що начебто треба викинути. Найчастіше люди викидають поліетиленові та пластикові пляшки з-під води, олії, пральних засобів тощо. Коли це стало набувати масового характеру, я проаналізував ситуацію і розробив кілька варіантів їх використання.

1. Ще років двадцять тому почав використовувати поліетиленові пляшки для обприскування невеликої ділянки картоплі від колорадського жука, огірків від борошнистої роси, а помідорів від фітофторозу. Все дуже просто: проколював пробку в кількох місцях голкою, щоб при стискуванні заповненої пляшки розчин з неї тонкими цівками зволожував потрібні рослини. А якщо зробити в пробці тільки один отвір і прилаштувати над ним розпилювач струменю з дроту, то, інтенсивно стискуючи пляшку руками, можна отримати дрібнесенькі краплі для майже ідеального обприскування.

2. Давно вже я застосовую пластикові пляшки і для поливу. Роблю це так. Розрізую дволітрову пляшку таким чином, щоб верхня частина мала об'єм 0,5—1 л, а нижня 1—1,5 л. Верхні частини без пробок шийками вставляю в землю на все літо поруч з кущем помідорів чи перцю, та огірками, які доводиться поливати найчастіше, і під час поливу наливаю у них воду, яка при цьому зволожує не поверхню землі, звідки може марно випаровуватися, а повільно просочується до коренів. У денцях нижніх частин пляшок шилом проколюю 2—3 дірочки. Зачерпнувши ними воду з відра, розставляю біля кущів смородини, агрусу, горобини тощо. Вода, повільно витікаючи через маленькі дірочки, змочить не землю навколо куща, а той об'єм грунту, де живляться корені.

3. Наповнені водою пляшки ставлю в тепличках при очікуванні заморозків як навесні, так і восени. Вдень вода акумулює багато тепла і віддає його вночі, захищаючи рослини від переохолодження. На один квадратний метр теплички треба встановити пляшки з 5—10 літрами води.

4. Розрізавши пляшки навпіл, розсаджую в них надранню розсаду перцю та помідорів, яку потім, уже у квітні висаджую під плівку на городі.

5. Відрізавши дно і шийку та розрізавши вздовж, взимку одягаю на стовбури саджанців молодих дерев, щоб зайці не гризли.

6. Влітку, вирізавши дно і знявши пробку, одягаю на качани кукурудзи, щоб птахи їх не розкльовували.

7. Використовую влітку для приживлення живців смородини і агрусу, які нарізую відразу після збирання врожаю з найврожайніших кущів. Восени висаджую ці саджанці уже на постійне місце.

8. Роблю з пляшок циліндри висотою близько 10 см і втискую їх у вологу землю навколо рослин огірків, перцю, помідорів тощо, щоб не пошкодила їх капустянка.

9. Буває, що рано навесні довго немає дощу, а кілька рослин розсади помідорів, перцю, капусти тощо я висаджую під плівку днів через 5—7 після того, як зійде сніг. Щоб було чим полити рослини після висаджування, взимку зберігаю воду, зібрану після осінніх дощів з даху в пластикових пляшках, які я наповнюю водою на 70—80 % і трохи стискую. Взимку вода в них, звичайно, замерзає, але пляшку вона не розриває, а лише вирівнює.

10. Якщо 2—3 порожні пластикові пляшки покласти на дно діжки і притиснути їх там цеглиною або залізякою, то тиск води під час замерзання стисне повітря в порожніх пляшках, а діжку не пошкодить. Таким чином, мабуть, можна запобігти руйнуванню басейну, якщо вода в ньому замерзає.

11. Часто на городі використовую гіллячки для підтримування помідорів, перцю, гороху, квасолі тощо. Щоб під час поливу чи прополювання не наколотися, одягаю зверху на гіллячку пляшку.

12. Перерізаною навпіл пляшкою накриваю висаджені невеличкі рослини перцю, капусти, селери тощо, особливо коли висаджую їх дуже рано навесні. Якщо на них зверху накинути ще й шматок плівки, то ніякий заморозок їм не страшний.

13. А ще застосовую пляшки або їх окремі частини в якості умивальників, лійок, черпаків, лопаток тощо.

Часто бачу, як вітер плескає плівкою, що натягнута на каркаси теплиць і рве її. Щоб запобігти пошкодженню і продовжити термін використання плівки, між ребрами каркасу під плівкою натягую обривки гумових або пластмасових стрічок, ізоляції, ущільнювальних прокладок або шматків дроту в пластмасовій ізоляції, а потім у проміжках кріплень плівки зверху на неї кладу обривки кабелю, гумових або пластмасових канатів. Можна притиснути плівку до рами теплиці і мотузками, але їх треба прив'язувати до кілочків, забитих поруч теплички з обох боків.

Пробки від пляшок з-під шампанського одягаю на різного роду кілочки, щоб їх було краще видно серед рослин і щоб, нахиляючись, не наштрикнутися на них.

Обривками рибацьких сіток накриваю кущі кизилу та невеликі черешні, щоб пташки не клювали ягід. Великими шматками пінопласту накриваю на зиму пригнуті до землі кущі винограду, актинідії, деякі квіти. Шматками лінолеуму застилаю міжряддя кавунів та динь, щоб волога потрапляла до коріння, не росли бур'яни і огудина краще вигрівалася на сонці. Старими плінтусами ремонтую паркан навколо садиби, а викинутими покришками автомобільних коліс вимощую стежки та роблю з них східці на схилах...

І взагалі, майже всі міські відходи ще довго можна використовувати на дачах і мати з цього неабияку користь та зручності.

В.П.Кожевніков,
канд. геогр. наук,
академік Академії
оригінальних ідей

Вийшли з друку

Журнал "Квіти України" № 4, 2002 р. Передплатний індекс 74275

У номері ви знайдете грунтовну інформацію про групу рослин, які належать до родини жовтецевих, їх особливості, агротехніку вирощування та застосування.

Усіх квітникарів зацікавлять розповіді про петунії та їх різновиди — каскадію та сурфінію, нові сорти й гібриди. Для тих, хто хоче спробувати зайнятися вигонкою цибулинних, авторський матеріал з порадами про вигонку нарцисів. У рубриці "Квітковий бізнес" — презентація фірми, яка займається промисловими сортами гладіолусів. У рубриці "Дерева та кущі" розповідається про одні з найкрасивіших дерев — магнолії Суланжа та декоративні кущі — форзицію.

Поради фахівців щодо озеленення стануть у нагоді тим, хто хоче прикрасити квітами й рослинами балкони та упорядкувати пришкільні території. Грамотно закласти плантацію ехінацеї порадять спеціалісти відділу медоносних рослин Інституту бджільництва.

Не залишить байдужими матеріал про сади і парки Китаю, підготовлений спеціально для журналу "Квіти України" співробітниками посольства Китаю та ландшафтним архітектором Оксаною Джунь.

Листи читачів, фотоконкурс "Діти та квіти", лотерея та підсумки за попередні номери, рекламна інформація.

Журнали "Квіти України" за цей та 2001 роки надсилаємо післяплатою.

Для тих, хто цікавиться **"Бібліотекою квітникаря"**: вийшов з друку збірник **"Сенполії"**. Нагадуємо, що в серії в 1999—2001 роках вийшли такі збірники: **"Троянди", "Гладіолуси", "Магнолії", "Айстри", "Тюльпани", "Сукулентні рослини", "Водойма в саду", "Однорічні рослини", "Дворічні рослини", "Кімнатні рослини", "Ліани в саду", "Клематиси", "Квітник без шкідників та хвороб", "Рододендрони", "Іриси", "Старовинні парки Чернігівщини"**.

Для тих, хто хоче придбати книжки за редакційними цінами, звертайтеся в редакцію журналу за адресою: **Київ-94, просп. Гагаріна, 17-а, тел. відділу реалізації 552-94-60**. Оптовикам знижки. Для іногородніх висилаємо книги поштою (накладною платою). Ціна одного примірника 1 грн. 80 коп., **"Айстри"** та **"Тюльпани"** — 2 грн. 50 коп. (без вартості пересилки).

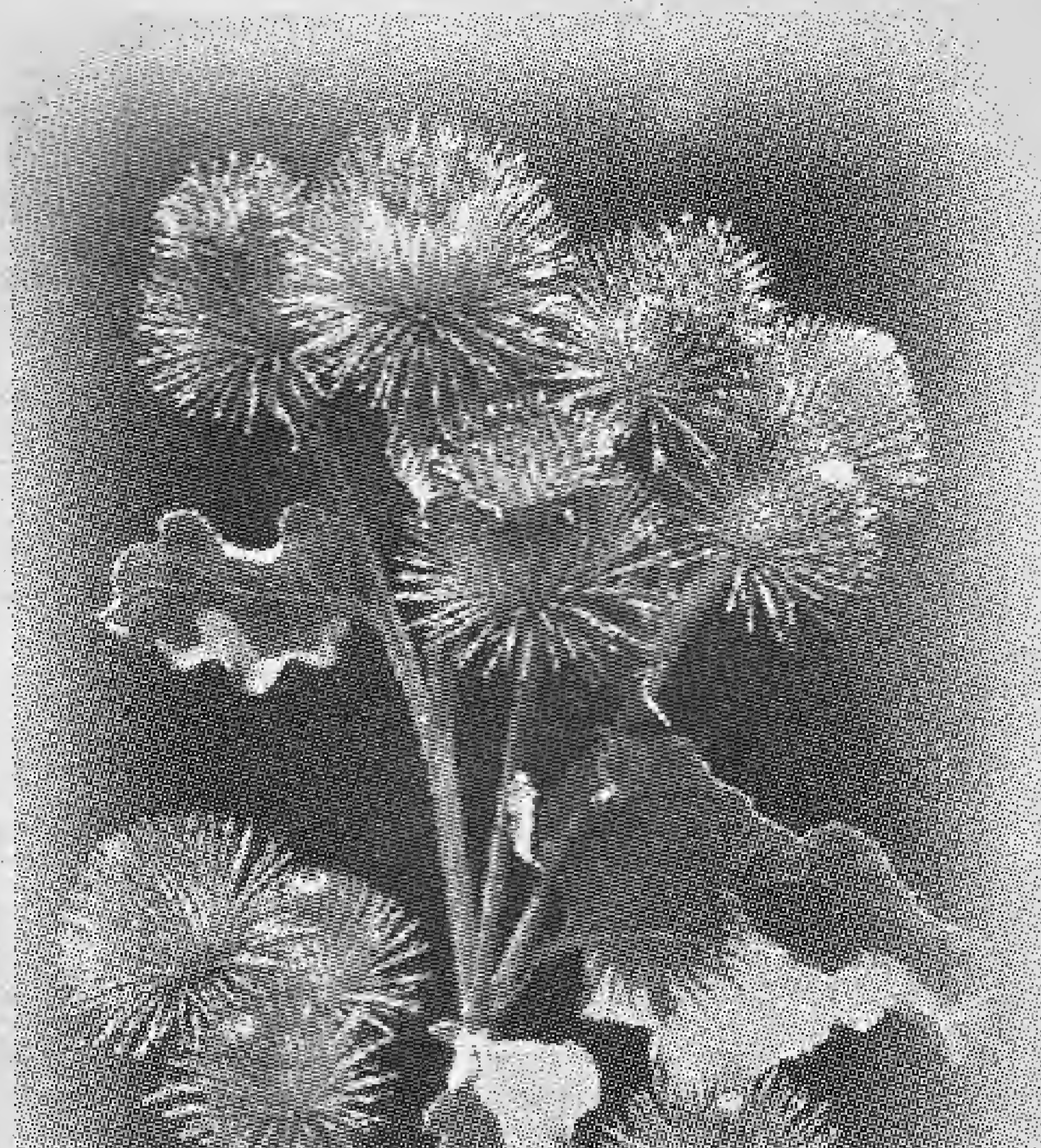
Адреса для замовлень книжок та журналів поштою: ***02002, Київ-2, а/с 208, "Квіти України"***.

Злякалися реп'яхів

Взагалі я не проти мишей — хай собі живуть, тим паче, що вони людей вчать вдумливому і винахідливому ставленню до збереження харчів, будівництву та ремонту осель, розведенню котів. Але коли я отримав ділянку землі під сад і город та збудував на ній курінь від дощу та вітру, то миші на якийсь час стали моїми найзапеклішими ворогами.

Для будівництва використав те, що росло на моїй землі — густий чагарник. Із стовбурів і гілок акації, клена, дикої сливи, бузини тощо склав стіни і стелю свого куреня і обмазав їх глиною. Миші зі всієї околиці, мабуть, вирішили, що я збудував для них "палац" і зайняли його раніше, ніж я.

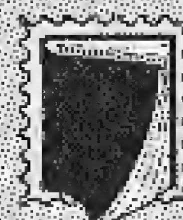
Миші не звертали уваги ні на десять кущів бузини, що росли з усіх боків куреня, ні на плантації трав чорнокореня та полину, які, за запевненнями знавців, мали б відлякувати цих непроханих гостей. Вони зробили ходи та гнізда в стелі і стінах і там очікували , коли я приносив з городу їстівне і, як тільки я відволікався на хвилинку, кидалися з усіх кутків, щоб покуштувати мій урожай, будь то овочі, ягоди чи фрукти. А ночами вони бісилися: бігали по стінах і стелі, верещали, билися між собою так, що, бувало, падали на мене. Тож довелося мені виносити розкладайку під горіх.

Якось, граючись з Дичкою — так звати мою собаку, я кинув їй на спину чіпкий реп'ях лопуха. Вона одразу запанікувала, заморочилася, намагаючись позбутися неприємної "липучки" і заспокоїлася тільки після того, як я зірвав його. Тоді мені прийшла в голову думка розкласти такі "липучки" на шляхах мишей. Назбирав більше сотні реп'яхів лопуха і чорнокореня й розклав їх всюди, де бігали миші, особливо в їхні нори і ходи. З того часу миші мене не турбують.

В.П.Кожевніков,
канд. геогр. наук,
академік Академії оригінальних ідей

КНИГИ — ПОШТОЮ

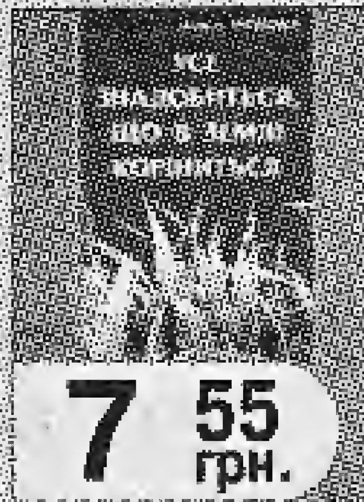

КНИГОНОША
www.greenpes.com

«Книгоноша», а/с 110 – ДС, м. Київ -71, 04071
тел. (044) 467-50-24

Шановні друзі! *Книгоноша підготував для вас подарунок — новий випуск каталогу «Книгоноша. Весна — літо 2002» та розіграш чудових призів-книжок. Замовте книжки з нашої рекламної полички — отримайте новий випуск каталогу безкоштовно та візьміть участь у розіграші призів.*

18 50 грн.

Брати Капранови
Кобзар 2000. — 424 с.
Безперечно, найзнаменитіша книжка року. Два романи братів-близнюків Капранових під двосторонньою обкладинкою. Любовний роман для жінок та трилер для чоловіків — справжня книжка для родинного читання. Легка мова, карколомні інтриги, витончені почуття. Чотириста двадцять сторінок захоплюючого тексту, вишукані ілюстрації, несподівана форма. Купіть собі, подаруйте друзям. Два знамениті, цікаві й сучасні українські романи за ціною одного. Не пропустіть!

7 55 грн.

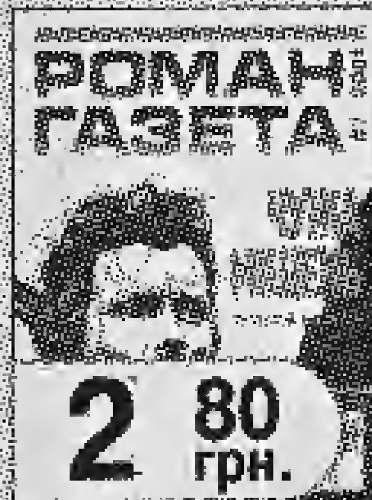
Зубицька Н.
Усе знадобиться, що в землі кориниться. — 176 с.
Безцінні секрети стародавніх травників і знахарів розкриває у своїй книжці відома народна цілителька Наталя Зубицька. Адже ми живемо у світі ліків, які у вигляді незчисленної кількості рослин повсякчас оточують нас. Ці ліки живі і корисні для кожного, хто розуміє їх мову. Навіть народна назва рослини вказує на те, від чого ця рослина лікує, коли і як допомагає.

13 20 грн.

Вересень Микола
Табу. — 320 с.
Віталій Кличко, Вєрка Сердючка, Таїсія Повалій, Михайло Жванецький, стриптизерка, повія, бомж... Що об'єднує усіх цих людей? Безперечно, це передача «Табу» і книжка її ведучого Миколи Вересня. Ви прочитаєте тридцять три інтерв'ю зі знаменитими та знаковими постатями нашого суспільства. Ви довідаєтесь про їхні табу і, можливо, про свої власні...

6 90 грн.

Теслюк П.
Практичний порадник картопляра. — 257 с.
Найдетальніша інформація про історію поширення картоплі, способи її вирощування, догляду, збирання та зберігання в різних регіонах України. В кінці вміщено не тільки відомості про найкращі сорти картоплі, поради щодо оптимального вибору сорту відповідно до певної місцевості та використання інвентаря і необхідного матеріалу для вирощування, але й адреси, за якими можна придбати насінну картоплю в усіх областях України.

2 80 грн.

Роман-газета 1
Перший випуск «Роман-газети» містить роман-переможець конкурсу гостросюжетного роману «Золотий Бабай» — «Чужа мішень». Що веде головного героя крізь небезпеку — таємні сили чи кохання? Окрім того, у «Роман-газеті» ми розпочинаємо друкувати уривки із знаменитої книжки братів Капранових «Кобзар 2000».

4 00 грн.

Река М.
То, чого ви не знаєте про здоров'я та щастя. Вітапсихофізіологія. — 96 с.
Чому ми хворіємо і як цього уникнути? У цій книзі автор пропонує новий погляд на причини найтяжчих захворювань, як результат впливу шкідливих для організму думок-уявлень. Спираючись на свої багаторічні дослідження, він пропонує рецепт здоров'я, який являє собою встановлення балансу між діями та думками людини. Ця цікава теорія варта уваги.

РОМАН ГАЗЕТА
Дідковська Д.
Усі його жінки

2 80 грн.

Роман-газета 2
Новий випуск «Роман-газети» із новим романом Дани Дідковської. Ви уже знайомі з цією талановитою авторкою за книжкою «Татова доня». Героїні нового роману, дві жінки одного чоловіка, але їх доля кинула назустріч одна одній у пошуках грошей і врешті-решт у пошуках справедливості.

10 00 грн.

Улюблені українські пісні. — 288 с.
З безмежжя української пісенності до цієї книги відібрано найпопулярніші зразки з усіх регіонів України та пісні українських авторів, які давно вже стали народними: «Тече річечка невеличка», «Ой на горі два дубки», «Несе Галя воду», «Гуцулка Ксеня», «Зоре моя вечірняя», «Їхав козак за Дунай», «Червона рута» тощо. Заспівайте милу пісню, і вона подарує вам розраду у щасті й у горі.

10 00 грн.

Українська національна кухня. — 288 с.
Велика кількість традиційних і оригінальних рецептів страв української національної кухні: перші гарячі й холодні страви, м'ясні та рибні закуски, борошняні вироби тощо. Сучасні раціональні способи приготування, збереження й заготівлі продуктів. А також один з найцікавіших розділів — «Самогон», в якому наведено багато рецептів приготування українського самогону. Отже, з такою кулінарною книгою кожна господиня зможе збагатити харчовий раціон своєї родини.

5 00 грн.

Весь світ у цифрах і фактах. — 127 с.
Найважливіша та найцікавіша інформація про 261 державу світу: кількість населення, державна мова, грошова одиниця, релігія, столиця, телефонний код, тривалість життя, національні свята та багато іншого. Ця справжня енциклопедія кишенькового формату стане у нагоді мандрівнику, студенту, і навіть — професіоналу.

3 75 грн.

Зубицька Н.
Абетка зеленої планети. — 32 с.
Існує безліч гарних абеток, але таку ви побачите вперше! «Абетка зеленої планети» містить віршики про рослини від «А» до «Я» і познайомить малюків не лише з літерами, але й з цілющими якостями берізки, кульбабки, м'яти та багатьох інших зелених мешканців Землі.

13 10 грн.

Золота енциклопедія господиньки. — 560 с.
Якщо ви прагнете зробити свою домівку затишною, а свій побут — красивим і радісним, то варто лише відкрити цю насправді «золоту» книгу. У ній ви знайдете кулінарні рецепти, поради з домоведення і лікування хвороб, довідаєтесь про таємниці родинних стосунків і секрети інтимного життя, очищення організму, та ази батьківської педагогіки. Путівник у світі товарів, китайський гороскоп, святковий календар — і це далеко не повний перелік тем. Ця енциклопедія стане доброю помічницею для кожної господині.

Ціна кожної 2 20 грн.

Ліндгрен А.
Малий і Карлсон, що живе на даху. — 48 с.

Керол Л.
Аліса в Країні чудес. — 48 с.

12 40 грн.

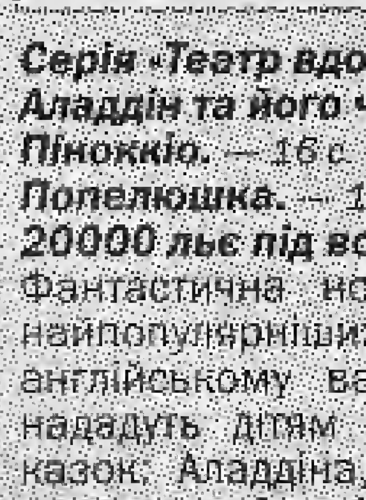
Сучасна енциклопедія для дошкільнят. — 485 с.
Допитливим дошкільнятам треба багато чому навчитися: знати літери, уміти писати й рахувати, вимовляти важкі Р та Ш. Ще їм доведеться оволодіти мистецтвом малювання й ліпки, майстрування з природних матеріалів. Не завадить також знайомство з правилами гри в шахи та нотною азбукою. Адже їм прийдеться навчитися бути самостійними та самим знаходити відповіді на свої численні «чому?». «Сучасна енциклопедія для дошкільнят» стане їм чудовим другом та помічником у всіх справах, допоможе гарно підготуватися до школи.

Ціна кожної 10 70 грн.

1. Вітання від Пімпочки.
2. Пімпочка в школі.
Набори з 6 картинок з акварельними фарбами (8 кольорів).
Казковий улюбленець всіх дітлахів Пімпочка навчить своїх маленьких друзів малювати і підписувати вітальні листівки та розповість у малюнках про своє навчання в школі. В набір входять медові акварельні фарби, якими малюки зможуть розфарбувати веселі картинки з Пімпочкою і подарувати своїм рідним та друзям.

Ціна кожної 3 30 грн.

Серія «Театр вдома».
Аладдін та його чарівна лампа. — 16 с.
Піноккіо. — 16 с.
Попелюшка. — 16 с.
20000 льє під водою. — 16 с.
Фантастична новинка для дітлахів — чудова серія найпопулярніших казок-вистав в українському та англійському варіантах! Видані у формі п'єс, вони нададуть дітям можливість зіграти улюблених героїв казок: Аладдіна, Піноккіо, Попелюшку та багатьох ін. вдома для батьків, у дитячому садочку чи школі. А великі кольорові ілюстрації підкажуть, який треба підібрати для цього костюм. Тож, подаруйте своїм дітям справжнє свято!

3 30 грн.

Уроки бабусі Марусі: Вчимося шити. — 16 с.
Добра й кмітлива бабуся Маруся навчить діточок вміло користуватися голкою та ниткою: пришивати власноруч гудзики, робити шви, петельки, накладати латки й навіть вишивати. Ця цікава яскрава книжечка стане гарним помічником починаючим господинькам та господарям.

13 10 грн.

Альбом для однокласників. Наш клас. — 80 с.
Якщо ви хочете, щоб у вашої дитини залишилися справді дивовижні спогади про шкільні роки, подаруйте їй цей альбом. У ньому можна розмістити фотографії школи та класів, однокласників і вчителів разом із їх короткою характеристикою, записати історію класу та свою особисту історію навчання, а також познайомитися з афоризмами та анекдотами про школу. Отже, найважливіше залишиться на все життя.

3 30 грн.

Савіна Л.
Пальчикова гімнастика для розвитку мовлення дошкільнят: Посібник для батьків та педагогів. — 47 с.
Веселі ігри «Ладушки, ладусі» та «Сорока-ворона» пам'ятають усі, а от що така пальчикова гімнастика безпосередньо впливає на інтелектуальний і фізичний розвиток дитини, мабуть що не замислювалися. Виконуючи ручками нескладні вправи, складаючи пальчиками фігури птахів та звірів, малята зможуть прекрасно розважитися й водночас розвинути уяву, мислення, пам'ять і мовлення.

Мінімальна сума замовлення — 15 грн.
Увага! З 21 січня 2002 р. Укрпошта підвищила тарифи на свої послуги. Тому, якщо сума вашого замовлення менша, ніж 15 грн., ми змушені будемо додати **1 грн.** за послуги Укрпошти.

Зверніть увагу, що до вказаної ціни входить тільки вартість пересилання. А за переказ грошей на наш рахунок пошта візьме з вас додаткову плату, яка становитиме до **4,5%** від суми замовлення. Гроші за книжки ви заплатите на пошті при отриманні посилки.

Пропоную...

...25 сортів гіацинтів. Конверт - каталог.

В.В.Литвин,
Щорса, 7/9, 53, м. Київ, 03150

...обприскувач РЕТ-4. Чудово розпилює, легкий, накачується автонасосом. Заправкою (4 л) обробляється 4 ар за 15 хв. Перекажіть 9,5 грн. чи замовте.

Олександр Володимирович Нич,
Виховського, 4/6, м. Івано-Франківськ, 76007, тел. (03422) 6-08-52

...троянди, тюльпани, нарциси. Кращі серед кращих. Кольоровий каталог у конверті замовника.

Поліна Олександрівна Козлова,
а/с 1, м. Бахчисарай, Крим, 98400

...саджанці троянд (дворічні, щеплені) зарубіжної селекції. Для ландшафтного озеленення найновіші троянди (бордюрні, плетисті, грунтопокривні).

М.Б.Рязанов,
вул. Високогірна, 14, м. Дніпропетровськ, 49048, тел. (0562) 98-10-84

...відроджену Американку - гібридне насіння картоплі Золушка та її суперелітні садивні бульби. 100 насінин - 11 грн. Насіння напівсолодкої італійської цибулі бордового кольору. 100 г і більше кожна за 1 сезон. Ціна упаковки 2 грн. 50 коп.

Володимир Миколайович Гончаров,
вул. Дніпродзержинська, 4/79, м. Донецьк, 83016, тел. (0622) 63-84-83

...клематиси, іриси, лілійники, декоративні чагарники, хвойні, багаторічники, півонії. Конверт - каталог.

Володимир Володимирович Крячко,
пров. Іскринський, 10, м. Харків, 61005

...саджанці, чубуки винограду. Каталог.

Едуард Михайлович Олефір,
вул. Авраменка, 18, кв. 84, м. Запоріжжя, 69120, тел. (0612) 67-49-53

...саджанці суниць Брайтон, Референта, Ольвія, Гігант Джорней, Кент та інші; саджанці смородини, винограду. Вкладайте заадресований конверт.

Віктор Васильович Гудзенко,
вул. Московська, 40, м. Балта Одеської обл., 66100

...тюльпани 70 кращих сучасних сортів світового асортименту, від суперранніх до пізніх, різного забарвлення. Початківцям висилаю спецкаталог. Передбачені знижки. Малину великоплідну звичайну і ремонтантну, чорноплідну, ожину. Якість і чесність гарантую. Заадресований конверт - каталог.

Геннадій Михайлович Караваєв,
вул. Батюка, 62-80, м. Слов'янка Донецької обл., 84116

...голландське насіння: морква рання та пізня, буряки столові, редиска тритижнева, капуста білоголова, червона, цвітна, огірки бджолозапильні, самозапильні та з жіночим типом цвітіння (Наташа, Атлантіс, Паркер, Аякс, Маринда, Матильда, Кріспіна, Пасадена та інші), помідори ранні, пізні, середні, високорослі й кущові, селера, цибуля порей, петрушка кучерява, листкова, коренева, редька чорна зимова, кабачки цуккіні, квіти. А також вітчизняне та аматорське насіння овочів і квітів. Цибулини гладіолусів, лілій, фрезій, бегоній, бульби жоржини та багато іншого. Пакети для фасування насіння. Каталог надсилається безкоштовно в заадресованому конверті з маркою замовника. Ціни доступні, система знижок. Оплата після отримання насіння.

а/с 87, м. Київ-170, 03170

...високоякісні електричні обприскувачі - туманоутворювачі MGLA-E, MGLA-E TURBO.

О.Д.Харченко,
тел./факс (04497) 57-4-95

...траву мітлицю (опис - 1 грн. у зворотному конверті), альпінарій, хвойні.

а/с 704/2А, м. Київ-87, тел. 277-70-68

...тюльпани, нарциси, іриси, лілії, лілійники та ін.

З.Г.Овсяннікова,
д.Миколаївська, 239, м. Одеса, 65013

...діагностування та лікування хвороб методом біоенергоінформотерапії.

В.Г.Лисенко,
м. Київ, тел. (044) 468-05-78

...іриси, гладіолуси, тюльпани.

Микола Іванович Якименко,
вул. Кірова, 7, с. Червоні Партизани Носівського р-ну Чернігівської обл., 17130, тел. (04642) 2-45-82

...міцелій гливи і печериці (можна вирощувати цілий рік), рекомендації з вирощування; насіння квітів. Картопля Червона Шапочка, Повінь, Слов'янка; соя кавова.

Борис Олександрович Карпич,
а/с 32, м. Харків, 61052

...саджанці віялової пальми 2-річні - 3 грн. + 2 грн. за пересилання бандеролі, передплатою.

Олександр Анатолійович Стеценко,
с. Новодмитрівка Золотоніського р-ну Черкаської обл., 19734

...з серпня по жовтень: суницю різного терміну достигання, ремонтантну, нейтрального дня, лікувальну. Гнучка система знижок. Насіння помідорів на будь-який смак; чистотілу звичайного.

Віталій Спатерук,
Садова, 36, Молодіжне Овідіопольського р-ну Одеської обл., 67840

...влітку насіння, живці: гумі, унабі, гранату, хеномелесу, актинідії, інжиру, смородинового дерева, ожини, суниці.

О.В. Грогуль,
вул. Мічуріна, 18, кв. 27, м. Козятин Вінницької обл., 22100

...сучасний вулик-дупло В.Палія: максимум меду та мінімум догляду! Інформація безкоштовна. Надсилайте конверт.

а/с 3961-Д, м. Львів-40, 79040

...допомогу в пошуку рослин. Список висилається безкоштовно у Вашому конверті.

О.І.Болотських,
Банк даних колекціонерів рослин, а/с 17, м. Київ, 02105

...реалізуємо рослини.

О.І.Болотських,
а/с 17, м. Київ, 02105

...співпрацю у придбанні і вирощуванні пушної тварини шиншили. Для відповіді лист із з/а.

Олександра Василівна Копій,
а/с 99, м. Житомир, 10024

...хвойні, вічнозелені, листопадні, квітуючі, горщикові, ліани, лілійники, канни, троянди, плодові, екзотичні, цитрусові. Конверт.

С.В.Тимофєєва,
вул. Радянська, 2, с. Тернівка, м. Севастополь, 99716

...маточний, садивний міцелій гливи.

Тел. (044) 675-11-34

...клематиси, гортензію, жасмин, керію, смородину, йошту.

М.Р.Бережнюк,
вул. Дорошенка, 7, смт Гніздичів Жидачівського р-ну Львівської обл., 81740, тел. (03239) 48-1-01

...дуже ранню ромашку.

Т.І.Коваленко,
вул. Конотопська, 55, м. Ромни Сумської обл., 42005

...найдешевші саджанці троянд Блек Меджик, Гранд Прі, Блек Баккара Вендела, Аква, Єлоу Ісленд, Іліус, а також саджанці шипшини.

Д.Л.Харченко,
вул. К.Маркса, 15-а, м. Ірпінь Київської обл., тел. (04497) 57-7-96

...окуляри-тренажери "Relax" для відновлення зору (для водіїв, комп'ютерні); магнітно-масажні устілки для рефлексогенних зон ноги людини, що пов'язані з усіма її органами; масажуючи стопу, Ви тренуєте й зміцнюєте свій організм.

Тел. (044) 476-08-84 (з 8 до 9 год.)

...кротоловки.

Тел. 443-96-15

... молодняк руанської качки, цесарок, пухових курей.

Сергій,
тел.: ввечері (044) 263-22-31, вдень (044) 241-75-32

...насіння лікарських та медоносних рослин.

Надія Василівна Саволюк,
вул.Тропініна, 34, Могилів-Подільський Вінницької обл., тел. (04337) 2-56-92.

...біодобриво "Байкал".

Тел. (0612) 68-21-97

...добротну садибу в селі Бурти Кагарлицького району (80 км від Києва). Всі будівлі цегляні. 60 соток городу. Природний газ, водяне опалення. Приватизована. Поряд ліс, ставки. Багатий колгосп. Додаткова інформація по телефону.

Тел. 552-12-41 (Анатолій, після 20-00)

...лікувально-стимулюючу підкормку „Біфід" (від аскосферозу та гнильців).

...вирощує та реалізує насіння фацелії, синяка, буркуну лікарського, кропиви собачої.

...запрошує на постійну роботу пасічників з освітою та досвідом роботи.

Селянсько-фермерське товариство „Веселівське"
Тел.(0522)54-10-59

Хочу придбати...

...постійно купуємо зріз троянд та інших квітів для реалізації.

Тел. (044) 268-27-80

...морозник, аммі зубну (велику).

Надія Василівна Саволюк,
вул.Тропініна, 34, Могилів-Подільський Вінницької обл., тел. (04337) 2-56-92.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ

Журнали:
"КАРТОПЛЯР"
Передплатний індекс — 22671.

"Агро-Світ України"
Передплатний індекс — 48355.

"ВЕТЕРИНАРНУ ГАЗЕТУ" —
поради з годівлі, утримання та лікування домашніх тварин, птиці та риби.
Передплатна ціна:
на 1 міс. — 1 грн. 60 коп.,
на рік — 19 грн. 20 коп.
Передплатний індекс — 35069.

Шановні читачі! Редакція "ДСГ" не має ніякого відношення до журналу "Картопляр". З приводу непорозумінь щодо несвоєчасного одержання журналу "Картопляр" звертайтеся, будь ласка, за адресою: вул. Донецька, 30, редакція журналу "Картопляр", Київ, 03151. Тел. (044) 243-39-19.

Техніка для вашого саду і городу
Мотоблоки, мотокультиватори, начіпне обладнання, запчастини.
Допоможемо з доставкою в межах України.
Телефони:
(044) 551-53-89,
552-13-42,
559-01-02,
552-81-28

Куплю бджолину отруту.

м. Старий Оскол
Бєлгородської обл., Росія.
Тел. /факс (0725) 24-64-02
з 9-00 до 18-00. Крім вихідних

Пропонуємо:

- кращі сорти троянд для зрізу та озеленення;
- саджанці шипшини та самшиту; пакети молочні літрові.

Весняні знижки для оптовиків — до 3 грн. Реалізація на місці, а також надсилаємо поштою, у т.ч. післяплатою.

Конверт — каталог.

Володимир Петрович Цукур,
вул. Лугова, 36, Жуляни, Київ-169, 03169,
тел. (04497) 3-25-23

Книга — поштою (післяплатою)

Корова в господі. Ціна — 4 грн.
Вирощування і розведення курей. Ціна — 4 грн.
Вирощування і розведення індиків. Ціна — 2 грн.
Кінь у присадибному і фермерському господарстві. Ціна — 4 грн.
Присадибне бджільництво. Ціна — 4 грн.
Сорти картоплі. Ціна — 3 грн. 50 коп.
Кролі в господі. Ціна — 2 грн.
Хутрові звірі. Ціна — 2 грн.
Присадибне рибництво та любительське рибальство. Ціна — 4 грн.
Виготовлення ковбас та м'ясних продуктів. Ціна — 4 грн.
Технологія переробки риби. Ціна — 4 грн.
Присадибне свинарство. Ціна — 2 грн.
Переробка молока, приготування молочних продуктів у домашніх умовах. Ціна — 4 грн.
Коза в господі. Ціна — 2 грн.
Вичинка, фарбуванн шкур. Ціна — 2 грн.
Вирощування і розведення качок. Ціна — 2 грн.
Вирощування і розведення гусей. Ціна — 2 грн.
Шиншила. Ціна — 2 грн.
Картопля на вашому городі. Ціна — 3,5 гр

Замовити книги можна за адресою: ***03151, м. Київ, вул. Донецька, 30, редакція "Ветеринарна газета" або по тел. (044) 243-39-19, 243-38-22.***

Шановні садівники!

16—18 вересня 2002 року у старовинному університетському місті Кам'янці-Подільському відбудеться науково-практична конференція з питань біологічних особливостей та вирощування таких малопоширених плодово-ягідних культур, як: актинідія, лимонник китайський, елеутерокок, йошта, калина, ірга, кизил, жимолость їстівна, гумі тощо.

Запрошуємо вас до участі в роботі конференції!

Також пропонуємо вам узяти участь у вирішенні одного із завдань конференції — встановити поширення та особливості вирощування цих культур у різних регіонах України і дати відповідь на такі запитання:

1. Властивості грунту (в т.ч. супіщаний, глинистий тощо).
2. З якого року вирощуються культури?
3. Місце розташування в саду (стосовно освітлення).
4. Врожайність (у т.ч. щорічна чи періодична).
5. Якою мірою, в якій фазі розвитку і якими шкідниками пошкоджується?
6. Чи помічено хвороби?

Шпилькове дерево, що лікує

Це деревце — аралія маньчжурська з родини аралієвих, не такий вже й частий гість на присадибних ділянках, але враховуючи приналежність її до адаптогенних рослин, які стимулюють нервову систему, від стану якої, в основному, залежить наше здоров'я, напевно, зацікавить аматорів вирощування лікарських рослин, городників, садівників і читачів.

Взагалі аралія росте швидко, але це порівняно невелике деревце (в 25-річному віці сягає висоти 6 м). Коренева система радіальна, розташована поверхнево на глибині 10—25 см від поверхні землі. На віддалі 2—4 м від стовбура корені круто повертають донизу і досягають глибини 50—60 см, утворюючи велику кількість дрібних розгалужень. Стовбур укритий зморшкуватою корою з численними шпильками довжиною до 2 см, через що в народі за аралією закріпилася назва "шпилька-дерево", "чортове дерево". Кора тоненька і легко відокремлюється від стовбура. Напевно, і досить апетитна, бо пригадую випадок, коли в доволі сніжну зиму 1995 р. зайцям важко було знайти поживу, вони пробували гризти кору аралії, але шпильки на стовбурі не дали їм це зробити і тільки кров, залишена на снігу, свідчила про поранення вухатих. Листки аралії великі, завдовжки до 60 см, чергові, двопериостоскладні, довгочерешкові, зібрані в кільце на верхівці стовбура.

Аралія починає цвісти на 6—8-й рік, окремі рослини на 4—5-й. Квітки дрібні, правильної форми, двостатеві, світло-зелені. Плоди кулеподібні від 3 до 5 мм у діаметрі, синьо-чорного кольору. Одне деревце може зав'язати до 60 тис. насінин, але достигає мінімальна кількість.

У дикому вигляді аралія маньчжурська росте на Далекому Сході Росії, Корейському півострові та в Північному Китаї.

Агротехніка вирощування

Розмножують аралію насінням і вегетативно (кореневими живцями та паростками). Насіння аралії погано проростає, тому його стратифікують три місяці за температури 14—20°С. Сходи у відкритому грунті з'являються через 7—8 місяців. Ділянка для сівби повинна бути рівною з родючим і достатньо вологим грунтом. Сіють на глибину 2—3 см, рядками з міжряддями 15 см. Кращий час для садіння кореневих живців рання весна. Глибина — 5—6 см. Слід зазначити, що аралія добре росте й розвивається в напівзатінку.

Корені аралії викопують рано навесні або восени. В цей час у них найбільший вміст корисних речовин. Деревце легко витримує часткове видалення коренів і продовжує добре розвиватися. Розрізую їх на шматочки по 5—10 см, промиваю в воді і сушу на відкритому повітрі або в приміщенні. Зберігаю корені в скляному посуді, закритому пластмасовимим кришками. Термін зберігання коренів — 2 роки.

У коренях аралії містяться біологічно активні речовини — аралозіди, алкалоїди, холін, а також білок, крохмаль, вуглеводи, ефірна олія, дубильні речовини та мінеральні солі.

Аралію маньчжурську застосовують в офіційній медицині. Препарати з аралії збуджують центральну нервову систему, стимулюють обмін речовин і діяльність серцево-судинної системи, підвищують розумову й фізичну працездатність, поліпшують апетит, мають адаптогенні властивості, подібні до препаратів женьшеня й елеутерокока.

Лікарські форми її використовують для лікування астенічних станів, неврастенії й імпотенції, нейроциркулярної дистонії, гіпотонії, а також після інфекційних захворювань, травм, інтоксикації організму, за значної фізичної й розумової перевтоми.

Настойку аралії маньчжурської готують у співвідношенні 1:5 на 70 %-ному спирті. Вживають по 30—40 крапель за 30 хв. до сніданку і перед обідом.

У той же час препарати аралії протипоказані при епілепсії, гіпертонії, підвищеній нервовій збудливості.

Відомий лікар-фітотерапевт Є.Товстуха для профілактики променевої хвороби (власне, зв'язування та виведення з організму радіонуклідів) пропонує таку суміш настойок: аралії маньчжурської (1 частина), квіток гречки посівної (2 частини), коренів цикорію дикого (2 частини), меліси лікарської (1 частина), плодів глоду колючого (2 частини) та плодів горобини чорноплідної (2 частини).

Використання аралії маньчжурської для боротьби з шкідниками і хворобами плодових і ягідних культур і в бджільництві

Настойку з листків аралії застосовують для боротьби з шкідниками та хворобами плодових і ягідних культур. Особливо вона ефективна проти смородинового брунькового кліща, агрусової попелиці, суничного кліща. Водночас ця настойка також стимулює ріст вищеназваних культур. Це було досить помітно на ділянці вкорінення живців смородини і порічок.

Настойку готую так: 500 г свіжих листків аралії кип'ячу 30 хв. в 1 л води, проціджую, додаю перевареної води до 500 г, а також 50 г мила для кращого прилипання розчину.

Особливо цінним був експеримент у бджільництві, коли 50 г свіжих листків я варив у сиропі (3 л). Одержаним сиропом підкормлював бджіл восени. Цим методом користуюся вже три роки. Перших два роки були експериментальними. В тих вуликах, де сироп був з відваром листків аралії, відхід бджіл значно менший, раніше (приблизно на два тижні) з'являвся розплід, ці сім'ї розвивалися значно швидше. Звичайно ці експерименти потребують детальнішого вивчення як вченими, так і аматорами, щоб можна було рекомендувати їх для широкого впровадження.

Б.М.Іванічок,
вул. О.Бесараб, 2-а, кв. 10,м. Івано-Франківськ, 76028

7. Чи є реакція на нестачу певних поживних речовин? Як це проявляється?
8. Чи пошкоджуються рослини весняними заморозками? Як часто? Які наслідки?
9. В яких умовах рослини нормально зимують?

А для тих, хто вирощує лимонник китайський, то, крім того, ще:

10. Рослини одно- чи дводомні?
11. Листки гладенькі чи опушені (з нижнього боку)?
12. Строки цвітіння?
13. Колір квіток від початку до кінця цвітіння?
14. Строки достигання плодів?
15. Як змінюється колір плодів під час достигання?
16. Чи осипаються стиглі плоди?
17. Як використовується рослина (способи використання, види переробки)?
18. Ваші відповіді на запитання зі згодою про участь у конференції та повною зворотною поштовою адресою просимо надіслати до 20 червня 2002 року на адресу оргкомітету:

Наукова частина педуніверситету,
вул. Огієнка, 64, м. Кам'янець-Подільський, Хмельницька область, 32300

Заступник голови оргкомітету
З.Є.Запорожан

Хто пошкодив смородину?

Що це за хвороба, якщо в однорічного куща (саджанця), якого мені надіслали поштою, на зрізі вздовж стебла чорні ходи? Чи можна такий кущ вважати здоровим?

***В.Г.Бойко**, Житомирська обл.*

Відповідь на поставлене садоводом запитання про хворобу чорної смородини однозначна. Отриманий саджанець пошкоджений шкідниками деревини. Найбільш поширеним та шкодочинним видом, передімагінальний цикл розвитку якого відбувається у стеблах чорної смородини, порічок, агрусу, йошти — є **златка вузькотіла смородинова,** яка належить до родини жуків — златки.

Доросла комаха — бронзово-блискучий жук завдовжки 7–8 мм, завширшки 2 мм. Живиться листям, обгризаючи їх з країв, що є характерною ознакою шкодочинності златки, за якою легко можна розпізнати цього фітофага. Жуки літають наприкінці травня і до кінця літа. Через два тижні після початку льоту самки відкладають яйця на пагони та черешки листків. Одна самка відкладає від 14 до 62 яєць. Личинки відроджуються на початку липня. Вони білі, безногі і в місці прикріплення яйця вгризаються в середину пагонів, вїдаючи їхню серцевину. Ходи заповнюють темно-бурими порохнявими екскрементами. До осені розмір личинок збільшується до 16—20 мм. Зимують у середині пошкоджених пагонів, навесні там же й заляльковуються.

Другий потенційний не менш шкодочинний вид, який масово пошкоджує кущові ягідники, є **смородинова склівка**, яка належить до родини склівок. Імаго (дорослий шкідник) метелик з розмахом крил 20—23 мм чорного кольору з синюватим відтінком і прозорими вузькими крилами. За зовнішнім виглядом склівка схожа на осу. На кінці черевця розміщені чорні волосинки. Початок льоту метеликів відбувається через 10—15 днів після цвітіння чорної смородини. Самка може відкласти до 60 яєць, розміщуючи їх знизу, біля основи дворічних гілок або біля основи бруньок. Масова яйцекладка — на початку достигання ягід. Залежно від кліматичних умов ембріон розвивається до 15 днів. Після відродження гусениці відразу ж вбуравлюються в пагін, де й розвиваються. Зимують гусениці в пошкоджених гілках. Склівка дає одне покоління в один або два роки. Період розвитку залежить від кліматичних чинників. Якщо літо та осінь теплі, то гусениці заляльковуються на наступний рік, якщо прохолодні, то вони повторно діапазують і перетворюються в лялечку на другий рік. Протягом весни і літа наступного року гусениця пошкоджує гілку, опускаючись донизу. Навесні в травні вона заляльковується. Метелики вилітають через отвори, які прогризли гусениці до перетворення їх у лялечки, наприкінці травня — на початку червня. Масовий літ метеликів відбувається на 6—20-й день після закінчення цвітіння чорної смородини, що збігається з масовим цвітінням малини, на якій метелики додатково живляться нектаром квіток.

За високої щільності заселення кущів смородиновою склівкою можливе пошкодження 25—50 % пагонів. Продірявлені пагони перед достиганням ягід в'януть і до кінця літа всихають.

Для зменшення чисельності златки в присадибних насадженнях смородини жуків струшують з кущів на розіслану плівку з наступним їх збиранням і знищенням. Упродовж літа, восени або навесні вирізують прив'ялі та сухі гілки (не залишаючи пеньків) і спалюють їх.

Промислові насадження плодоносної чорної смородини на початку масового льоту (через 20 днів після цвітіння) проти жуків златки обприскують актелліком (50%-ний к.е.) з нормою витрати 1,2 л/га. Неплодоносні насадження обробляють Бі-58 новим (40%-ний к.е.), 1,2—2 л/га.

Проти смородинової склівки рано навесні через кожних 15—20 днів вирізують і спалюють пошкоджені гілки. Під час цвітіння обстежують кущі і видаляють поникл гілки, обрізуючи до здорової серцевини. Під час догляду за чорною смородиною намагаються не пошкодити кору і гілки, куди самки відкладають яйця.

Через 18—20 днів після цвітіння і після збирання врожаю кущі обприскують настоями і відварами часнику і перцю або розчином мила (200 г на 10 л теплої води). В імаго склівки розвинутий нюх на зброджені фруктові принади або мелясу. В зв'язку з цим їх виловлюють на ці принади, заливаючи у дерев'яні коритця. Метеликів періодично вибирають з ловильних коритець. Їх відловлюють також за допомогою світлових пасток. В умовах промислових насаджень смородину проти склівки обробляють в аналогічні строки й інсектицидами, як і проти златки вузькотілої.

***І.В.Шевчук**, канд. с.-г. наук*

Оленка волохата: залишився єдиний метод боротьби

Уже кілька років підряд наші молоді сади спустошує жук-квіткоїд оленка волохата. Шкідники з'являються з настанням теплих днів до початку цвітіння. Вони вгризаються в бутони, обліплюють квітки усіх рослин. З кожним роком їх чисельність значно зростає. Велику кількість жуків ми виловлюємо різними способами, але це ситуації не рятує, бо на місце знищених прилітає багато нових. Як захиститися від цієї напасті, не знаємо.

***М.Губін**, м. Харків*

Зовні жук матово-чорного кольору з білими плямами різної величини. Все тіло жука, особливо внизу, вкрите густими жовто-сірими волосинками. Зимують імаго (дорослі жуки) в ґрунті, пробуджуються дуже рано, в період цвітіння підбілу (мати-й-мачухи), кульбаби, бутони та квітки яких є основним кормом для них. На півдні України їх можна помітити на початку, а в Лісостепу — в середині квітня. Під час набрякання плодових бруньок і квітування абрикоса, персика, вишні, черешні, яблуні, груші та інших плодових і декоративних рослин вони перелітають на дерева й інтенсивно живляться генеративними органами — пиляками, маточками і пелюстками квіток. За теплої погоди жуки перебувають на дереві і пошкоджують квітки. Під час похолодання та випадання дощів вони стають малорухливими, залишаються на суцвіттях або ховаються в ґрунті.

Самки дбають про майбутнє покоління, що проявляється у відкладанні ними яєць у гнойові ями, щедро удобрену гноєм землю або під перепріле листя в лісозахисних смугах. З яєць відроджуються білі личинки з трьома парами ніг, які живляться гумусом і неперегнилими рослинними рештками. В ґрунті личинки заляльковуються і з лялечок розвиваються жуки, які залишаються там зимувати. Жуки завдають великої шкоди плодовим та ягідним культурам.

В 50-ті роки XX сторіччя ефективним заходом боротьби з оленкою волохатою було затравлювання ґрунту дустом гексахлорану із загортанням його на глибину 3—5 см. Стикаючись у ґрунті з порошкоподібними частинками отрути, жуки гинули. На той час це був прогрес, бо екологічно небезпечні дусти ДДТ та гексахлорану замінили ще токсичніші препарати миш'яку та фтору. Зараз подібні інсектициди відсутні, тому контроль шкідників, передімагінальні стадії яких пов'язані з ґрунтом (личинки хрущів, дротяників), став неможливим. Для зменшення чисельності оленки застосовують єдиний метод — струшування жуків з дерев на заздалегідь розіслану плівку з наступним знищенням. За теплої сонячної погоди жуки активні, якщо їх потривожити, вони швидко злітають. Щоб привести жуків до малорухливого стану, рекомендується перед струшуванням обприскати дерева холодною водою.

***І.В.Шевчук**, канд. с.-г. наук*

Стокротки — саме так українською мовою називаються рослини роду Bellis L. (рос. маргаритки). Наукова назва походить від латинського слова bellus — чудовий, гарний, українська ж пов'язана з великою кількістю пелюсток віночка, що оточують центральний жовтий диск суцвіття — кошика, характерного для родини айстрових, до якої належить цей рід. Представники його поширені переважно в Європі, Середземномор'ї. З десяти видів, визначених за сучасною класифікацією, у декоративному садівництві використовують чотири. Хоч через нетривале цвітіння стокротки не належать до провідних, "масових" квітниково-декоративних культур, все ж прихильників мають дуже багато. Та, зрештою, хіба можна знайти серед квітникарів людину, котра не любила б найпоширеніший з цих видів — стокротки багаторічні (Bellis perennis L.), які милують око в наших садах навесні чи на початку літа? Це — майже мініатюрні рослини з листками, зібрани в невелику, завширшки 6—12 см прикореневу розетку, від якої з другого року життя виростають численні квітконоси довжиною 5—15 см. Сама назва їх свідчить, що за своєю природою вони довгожителі. До того ж морозо- та зимостійкі.

Стокротки — високодекоративні й невибагливі

Тому заслуговують на те, щоб мати своє постійне місце в квітнику. Хоч багаторічні стокротки можуть рости без відновлення й пересаджування кілька років підряд, все ж найкраще вирощувати їх у дворічній культурі, бо надалі декоративні якості різко знижуються: помітно дрібнішають суцвіття, зменшується їхня кількість.

За більш як тисячолітній строк культури сортів стокроток багаторічних створено не так уже й багато порівняно з іншими квітниковими — лише кілька десятків. Серед них, крім садових форм з простим, ромашкоподібним типом суцвіть, чимало й махрових, які об'єднані у два класи: трубчасті (Fistuosa) та язичкові (Ligulosa). У перших суцвіття сформоване забарвленими і подовженими трубчастими квітками, у язичкових або зовсім немає або вони настільки редуковані, що непомітні за масою трубчастих квіточок. У рослин другого класу суцвіття повне завдяки збільшенню кількості рядів язичкових квіток віночка, що оточують жовтий диск. У густомахрових сортів їх так багато, що прикриті ними жовті трубчасті квіточки в центрі зовсім непомітні на початку і в середині цвітіння і лише під кінець їх можна побачити. Сортів трубчастого класу небагато, вони вибагливі і зустрічаються рідше, проте цінуються найвище.

За розміром суцвіть стокротки багаторічні поділяють на дрібні (діаметром 1,5—2 см), середні (близько 2,5 см) і великі (3 см і більше). Останні, звичайно, найпоказніші і найвиразніші, але на один кущик у них припадає дещо менше квітконосів, ніж у культиварів з меншими суцвіттями. Ці сорти призначені для вирощування на зріз і є чудовим матеріалом як для монобукетиків, так і для різнопланових композицій. Середні однаково добре підходять як для квітникової грядки, так і для вазонної (горщики, вази, ящики тощо) культури. Сорти з дрібними суцвіттями в основному рекомендуються для вазонів, але й на грядках (бордюрах, клумбах, міксбордерах) з ранньоквітуючими рослинами вони виглядають також привабливо, особливо, коли вдало їх розмістити. Ці рослини — чудова оздоба для рокаріїв.

Щодо забарвлення пелюсток, то нині відомо три кольори: білий, рожевий та червоний з низкою відтінків. Є сорти з пістрявими суцвіттями, де поєднано два чи три з цих кольорів.

Розмножують стокротки насінням чи вегетативно (поділом кущів). У сортів, здатних давати насіння, краще застосовувати перший спосіб, який значно продуктивніший, бо кущики розростаються повільно і після поділу виходить мало садивного матеріалу. Насіння висівають з травня до липня включно, оптимальні строки — кінець червня — початок липня. Для вирощування розсади придатні ящики, парники або спеціально відведені грядки з добре дренованим грунтом. В ящиках насіння висівають рядочками на відстані 4—5 см або розсипом. Молоді рослинки після появи першого справжнього листка обов'язково пікірують у парник, розсадний ящик чи грядку. В усіх інших випадках відстань між рядками посівів має бути 20—30 см (якщо площа обмежена, допускається 10—15 см), а пікірування не проводять.

Перед висівом грунт у разі потреби трохи зволожують, ретельно вирівнюють і злегка ущільнюють. На невеликих грядках це роблять спеціальною трамбівкою, на більших можна просто притоптати ногами. Після цього поверхню легенько розпушують грабельками і роблять неглибокі борозенки. У суху погоду, якщо земля недостатньо волога, поливають. Надалі стежать, аби грунт, де висіяне насіння, не пересихав. Коли виростають справжні листочки, посіви проріджують, залишаючи між рослинами відстань 4—5 см. Восени (вересень-жовтень) їх пересаджують на постійне місце, зберігаючи грудку землі біля коріння. Чим обережніше викопані й перенесені рослини під час пересаджування, тим краще вони перезимують і рясніше квітуватимуть.

Стокротки невибагливі рослини і додаткового удобрення чи захисту вони не потребують. Але краще відводити для них вологі місця, бо вони легше витримують перезволоження (хоч і воно не бажане), ніж підсушування. На зиму грядку потрібно прикрити гіллям та листям. Хоч і зрідка, але все ж без прикриття в наших умовах стокротки (особливо сорти останніх років селекції) можуть вимерзнути.

Цінність стокроток не лише у високій декоративності під час цвітіння, а й у тому, що цвітуть вони навесні чи на початку літа, коли інших квітуючих рослин ще дуже мало. Інша їхня позитивна властивість — здатність добре рости, розвиватися і рясно цвісти як на відкритому сонячному місці, так і в напівзатінку.

Серед сортів стокроток є такі, які зовсім не здатні продукувати насіння, тому для них вегетативний спосіб розмноження є єдино можливим. Застосовують його відразу після цвітіння у дощовий або хмарний день. Сама техніка дуже проста: викопують дорослі кущі, поділяють їх на окремі садивні одиниці (одне чи кілька стебел з частиною коріння) і висаджують на заздалегідь зволожені грядки. Після цього знову поливають, а в наступні дні стежать, аби грунт не пересихав.

Г.М.Музичук,
Національний ботсад ім. М.М.Гришка НАН України

Гіацинт

Гладіолус

Лілія

ЗРІЗАНІ КВІТИ ПОТРЕБУЮТЬ ДОГЛЯДУ

З журналу «Квіти України»

Гладіолус

Купуючи, простежте за тим, щоб нижні бутони були забарвленими. Перевозити ці квіти та зберігати треба тільки у вертикальному положенні, бо їхні верхівки продовжують рости і можуть викривитися. Зберігати гладіолуси завжди слід у воді. Оптимальна температура 8—10°С.

Гіппеаструм

Зберігати можна як сухими, так і в чистій воді. Щоб стебла не ламалися, використовуйте високі вази. Через кілька днів ще раз зріжте навскіс частину стебла, яка вкрилася слизом, бо вона погано всмоктує воду. Зберігати гіппеаструм найкраще за температури 5—10°С, за нижчої у червоних сортів може змінитися забарвлення. Бутони, як правило, розпускаються лише через кілька днів, тому це треба враховувати під час складання букетів.

Гіацинт

На відміну від інших квітів, стебла гіацинтів не можна зрізувати. Квітки ставлять разом з цибулиною. Вона необхідна для всмоктування вологи. Стебла та цибулину споліскують теплою водою, зберігають за температури 2—5°С.

Ірис

На квітки ірисів негативно впливає сухість. Тому їх якомога швидше треба поставити у холодну воду, попередньо зрізавши ту частину стебла, яка засохла. Вода, температура якої сягає 2°С, сприяє квітуванню ірисів. Іриси дуже сприйнятливі до сірої гнилі Ботритіс. Для профілактики цієї хвороби квітки найкраще зберігати у прохолодному приміщенні за температури 2—8°С у відрі, наповненому водою не більше, ніж на 5 см, щоб листя не занурювалося у воду, отже, воно не буде уражене сірою гниллю. Іриси можна зберігати і в холодильній камері, але краще розмістити їх у прохолодному місці. Під час перенесення квітів із прохолодного місця у тепле підсилюється конденсація, що може спричинити сіру гниль.

Незважаючи на те, що ірис досить стійкий до бактерій, у вази з водою рекомендується додати підживлення для зрізаних квітів. Цукор, який є у підживленні, сприяє рясному цвітінню. Купуючи ириси, стежте за тим, щоб квітка була забарвлена на 3 см.

Лілія

Азіатські гібриди лілій досить чутливі до етилену, тому розміщувати їх треба подалі від достигаючих фруктів та вихлопних газів. Пилок, що забруднив одяг, легко видалити клейкою стрічкою.

Матіола

Якщо рослина має корені, їх необхідно зрізати, щоб зайвий раз не забруднити воду. Після цього квітки треба поставити у воду з доданим до неї підживленням. Але, якщо рослини і без коренів, то їхню нижню частину все одно потрібно зрізати.

Стебла матіоли швидко покриваються слизом, тому воду, в якій вони стоять, варто міняти щодня. Аби не розмножувати бактерій, треба використовувати чисті відра та вази.

Букети можна складати з різно-

Ірис

Гіппеаструм

Нарцис

Троянда

Матіола

Тюльпан

колірних квіток матіоли, але вона непогано комбінується і з іншими літніми квітами. Щоправда, їх краще не поєднувати з трояндами та герберами, оскільки останні досить нестійкі до бактерій. Матіола чутлива до етилену, тому її треба тримати подалі від достигаючих фруктів та вихлопних газів. Оптимальна температура зберігання 8—10°С.

Нарцис

Купувати їх найкраще дозрілими. Простежте за тим, щоб бутони були добре сформованими і частина їхніх оболонок була трохи надтріснутою. Нарциси виділяють шкідливий для більшості квітів слиз. Тримати їх треба окремо. У воду, в якій вони стояли, не слід ставити інших квітів. Коли у букетах нарциси комбінуються з тюльпанами, слід використовувати спеціальне підживлення, яке б нейтралізувало слиз. Перш ніж поєднувати нарциси з іншими квітами, треба дати їм постояти у воді протягом 24 годин, щоб вони випустили слиз. Оптимальна температура зберігання 2—5°С.

Неріне

Купувати варто зрілі квітки у такому стані, щоб перший бутон був готовий розкритися. Квітки неріне можна транспортувати як у воді, так і в коробках. Ті, що доставляються в коробках, можуть трохи прив'янути, тому їх треба одразу поставити у воду. Квітки варто зібрати в пучки по 50 штук і обгорнути кожний пучок папером, щоб стебла наповнилися водою і не поламалися. За тривалого зберігання неріне температура у холодильній камері не повинна бути надто низькою, оптимальна для цих квітів — 10°С. За низької (до 2°С) квітки синіють, а краї пелюсток засихають, що значно погіршує декоративність.

Орхідея

Ці квіти досить чутливі до температурних коливань. Найкраще зберігати їх за температури 8—10°С. Щоб квіти були кондиційними, необхідно усунути джерела надходження етилену.

Для закріплення композицій найкраще ставити орхідеї у скляних пляшках. Не забувайте регулярно наповнювати їх. Якщо використовуєте орхідею в букетах, то ці пляшки варто прибрати, стебла зрізати навскіс і помістити квітки у чисту воду.

Орхідеї не люблять протягів та яскравого світла.

Троянда

Не купуйте незрілих квіток, вибирайте ті, на яких бутони почали трохи розкриватися. Оптимальна температура зберігання троянд 2—5°С.

Тюльпан

Тюльпан повинен мати певний колір. Якщо квітки зовсім незрілі, вони не розпустяться й у вазі. Коли головки тюльпанів трохи схилилися, їхні стебла потрібно знову підрізати й обгорнути папером. Поставте квітки у відра з чистою водою та у прохолодне місце. Через кілька годин тюльпани знову набудуть декоративності. Оптимальна температура їх зберігання 2—5°С.

Гілки кущів

Не купуйте незрілі гілки. Суцвіття повинні набути певного забарвлення. Дайте їм акліматизуватися в обгортці, щоб суцвіття не поникли. Години через чотири, коли квітки всмокчуть достатньо вологи, обгортки можна зняти, а основи гілочок підрізати садовими ножицями.

Сплющувати гілки не можна, бо це перешкоджає всмоктуванню води. Для гілок кущів використовуйте спеціальне підживлення: з ним усі вони цвітуть довше, щедріше, красивіше. Оптимальна температура зберігання гілок 2—5°С.

Підготовлено за матеріалами Bloemenbureau Holland

Гілки кущів

Орхідея

самоочищення. На висоті 25 см від підлоги по напівпериметру робимо полички для відпочинку. Спочатку на них відпочиває самка, а коли підростуть кроленята, вони також із задоволенням заскакують на них. Годівниці для сіна й комбікорму навішуємо на дверцята, напувалку також закріплюємо на дверцятах або передній стінці. На зиму сітчасту підлогу утеплюємо соломою та фанерою. Під час морозів з вітром фасадну частину клітки затуляємо мішковиною або поліетиленовою плівкою. Для всесезонних окролів застосовуємо універсальні маточники, які виготовляємо з ящиків з-під цвяхів, оббиваючи їх ззовні ДВП. Якщо самки окролюються у люті морози, то до маточника встановлюємо обігрівачі, виготовити які може кожен кролівник, знайомий з електротехнікою на рівні заміни електролампочки. Як нагрівальний елемент застосовуємо опір типу ПЕВ потужністю 15 Вт. Напруга в мережі 30—36 В, для чого використовуємо знижуючий трансформатор. Обігрівач сприяє кращому виходу та підвищеній енергії росту кроленят.

У дбайливого господаря кролі завжди гарні

Якщо хтось писатиме історію кролівництва, то, безперечно, одним із найцікавіших розділів буде історія утримання кролів. З історичних хронік відомо, що на Русі в X—XI сторіччі пухових кролів — "щипанців" тримали в селянських хатах і монастирях. Тривалий час застосовували гаремний, ямковий і траншейний напіввільний способи утримання. Незважаючи на простоту й доступність цих способів в сучасному кролівництві їхнє використання обмежене через різні захворювання, значний відхід молодняка, неможливості лікування та племінної роботи.

Наш і зарубіжний досвід однозначно засвідчує, що нині кролів потрібно утримувати тільки в клітках, де за ними зручніше доглядати. Як відомо, існують кілька систем кліткового утримання: надвірна, комбінована, шедова й у приміщеннях. Для наших присадибних та малих кролеферм найкраще підходять перші дві. Надвірне кліткове утримання є найдешевшим способом, за якого тварини забезпечені природною інсоляцією та свіжим повітрям протягом року. За комбінованої системи кролів з ранньої весни до пізньої осені утримують просто неба у клітках і тільки взимку, на час окролів і лактації, переносять до приміщення.

На нашій фермі ми використовуємо надвірну кліткову форму утримання. Клітки одноярусні, односхилі, дерев'яні або дерев'яні з металевим каркасом (мал. 1). За багато років я виготовив і випробував чимало конструкцій кліток і дійшов висновку, що, мабуть, не існує ідеальної універсальної клітки. В різний період життя кролю потрібний той чи той життєвий простір, а от затишок і чистота йому необхідні завжди.

Для кролиць будую дво- і тримісні клітки з уставними маточниками та похилою підлогою і майданчиком для відпочинку. Клітки виготовляємо з дерева. Дно, дверцята годувального відділення і годівниці для зелених і грубих кормів виготовляємо із сітки з вічком 16х48 або 20х20 мм. Площа кожної клітки близько 1 кв. м, а висота — 80 см, що дає змогу утримувати кроленят до двомісячного віку разом з самкою. Похилу підлогу, з щільно підігнаних дощок, виконуємо по всьому периметру, а центр сітчастий — для кращого самоочищення.

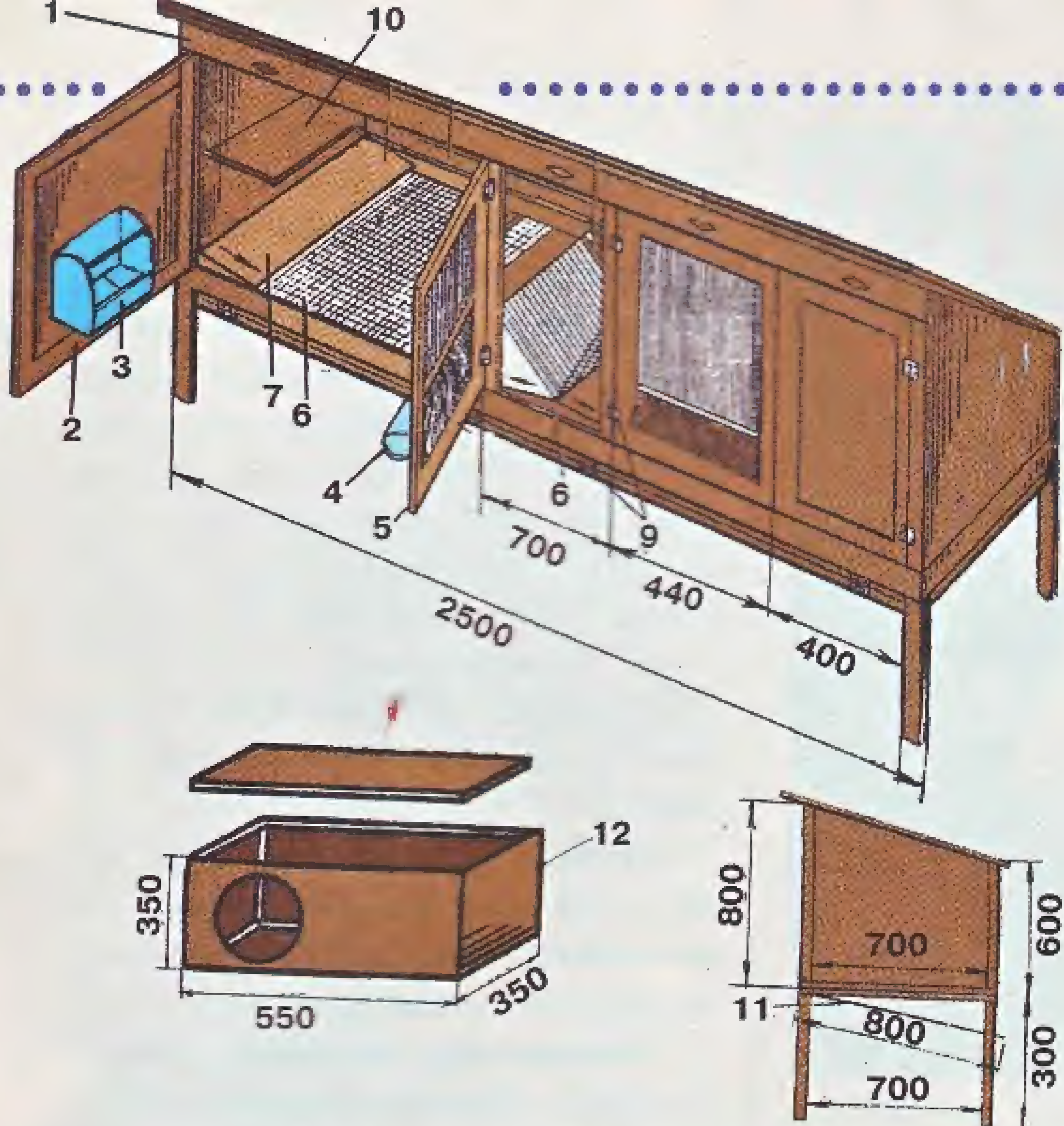
Якщо є можливість утримувати кролів у зимовий період у приміщенні, можна використовувати зручні для перенесення клітки (мал. 2): вони легкі, компактні і їх можна встановлювати в два яруси.

Перекриттям між ярусами може бути шифер, руберойд, лінолеум та ін. У двомісячному віці кроленят відсаджуємо до вольєри групами по 25—30 голів. Значна площа вольєри (6—7 кв. м) та другого поверху в них (3—3,5 кв. м), дає можливість кроленятам рухатися — бігати, стрибати, переміщуватися з одного поверху на інший. Відтак поліпшується поїдання корму і збільшуються прирости.

Після досягнення тримісячного віку племінних самців розміщуємо по одному, а самок — по 4—5 голів у клітці. Молодняк, призначений для забою, залишаємо у вольєрах і починаємо його відгодовувати.

На нашій фермі ми застосовуємо різний інвентар: годівниці, напувалки, гніздові ящики. Найзручніша годівниця, на нашу думку, — бункерна самогодівниця (мал. 3). У такій годівниці корми не забруднюються і надходять у міру поїдання. Хоча вона дещо складніша для виготовлення, але затрати окуповуються зручністю, надійністю та довговічністю.

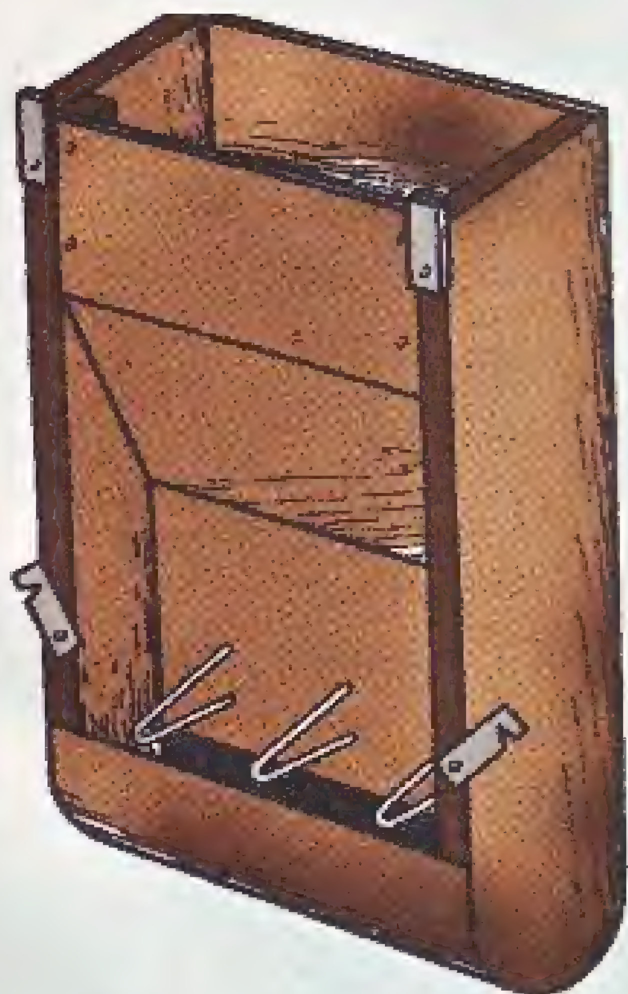
Напувалки застосовуємо також різних конструкцій.

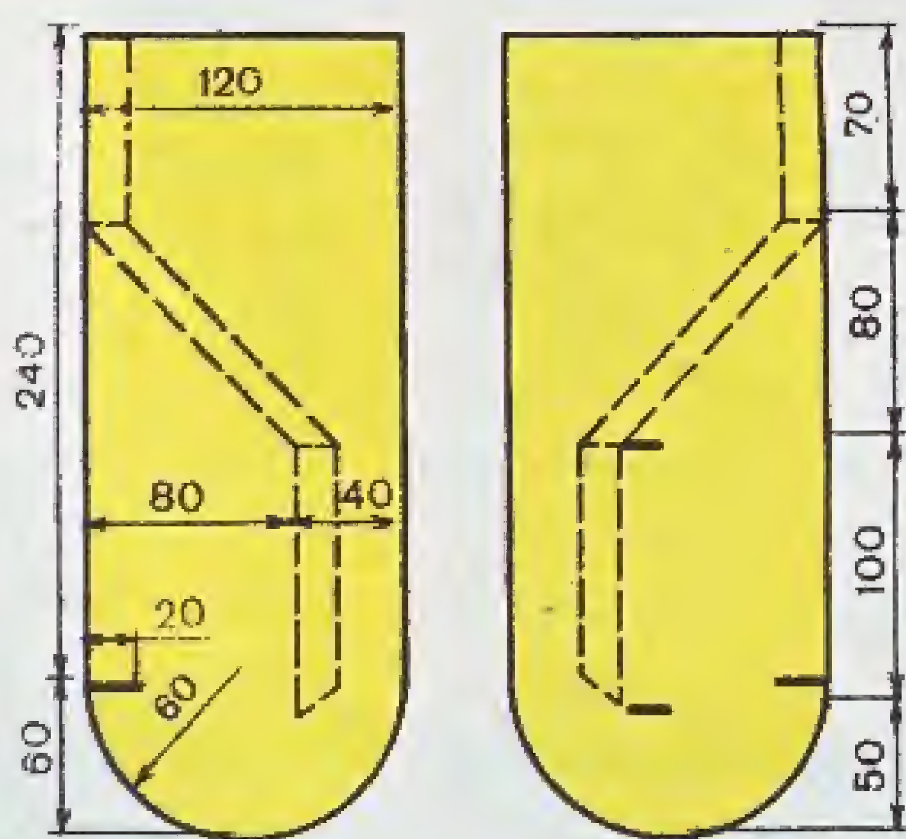

Мал. 1. ***Клітка для надвірного утримання:***
1 — каркас; 2 — дверцята родильного відділення; 3 — годівниця для сипучих кормів; 4 — напувалка; 5 — дверцята годувального відділення; 6 — годівниця для трави й сіна; 7 — похилий майданчик для відпочинку кролів; 8 — металева сітка 16х48 мм; 9 — завіси; 10 — майданчик для відпочинку кролиці; 11 — піддон; 12 — ящик—маточник.

Мал. 2. ***Клітка для комбінованого утримання:***
1 — годівниця-ясла; 2 — годівниця для коренеплодів; 3 — годівниця для сипучих кормів; 4 — напувалка; 5 — рейкова решітка; 6 — отвір-лаз; 7 — дверцята годувального відділення; 8 — дверцята родильного відділення; 9 — піддон із жолобом; 10 — ємкість.

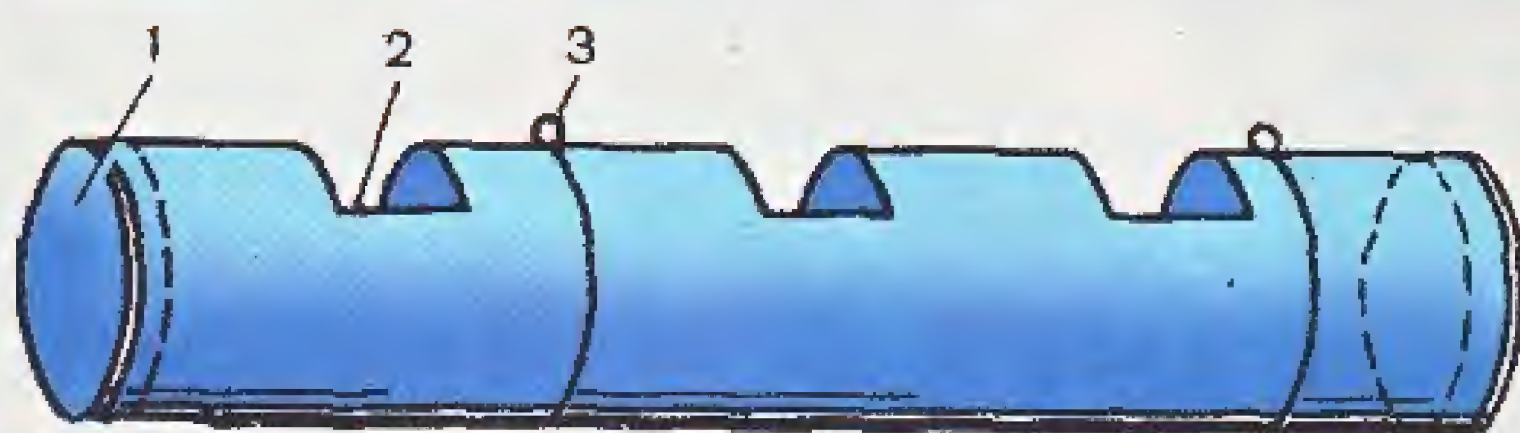

Мал. 3. ***Годівниця для сипучих кормів.***

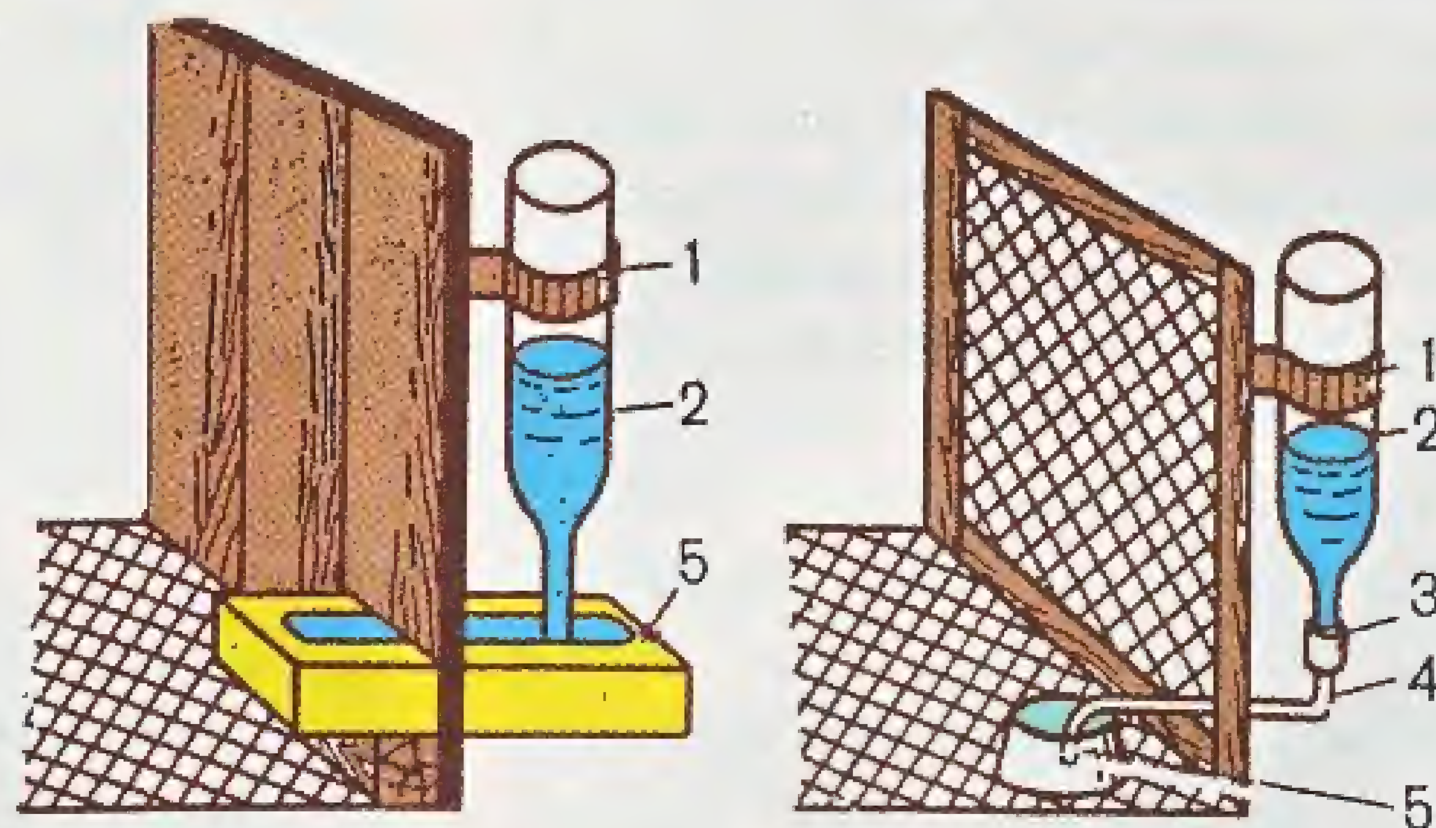

Мал. 4.
Кріплення напувалки за допомогою цвяха.

Мал.5. ***Напувалка із азбестової труби:***
1 — банки-заглушки; 2 — вікна для пиття; 3 — кріплення.

Мал. 6. ***Вакуумні напувалки:***
1 — обруч для кріплення пляшки; 2 — пляшка; 3 — кришка; 4 — трубка; 5 — напувалка.

Перевагу віддати якійсь із них важко. У напувалках простої конструкції (миски, банки, керамічні напувалки) вода швидко забруднюється і нерідко виливається, тому їх необхідно закріплювати (мал. 4). Автоматичні напувалки досить складні для виготовлення і не дуже надійні в експлуатації. Надійніші вакуумні напувалки. Для їхнього виготовлення можна використовувати пляшки місткістю 1—1,5 л, азбестові труби (мал. 5) та консервні банки (мал. 6). Взагалі, вибираючи годівниці та напувалки, перевагу віддавати потрібно, насамперед, конструкціям, які забезпечують кращий санітарний стан у клітці.

Ф.М.Капелюшний,
с. Нова Павлівка
Кіровоградського району Кіровоградської області

Сітка на рибу

Електричка на Жмеринку щойно від'їхала від перону. Навпроти сидів середніх років чоловік. Він досить-таки вправно плів з ниток сітку на рибу.

Зауваживши, що я пильно стежу за його руками, сусід спочатку відвернувся до вікна, а потім згорнув своє рукоділля і засунув у рюкзак. На прохання навчити мене того ремесла він відповів: "Багато хочете та й задарма". Далі він мовчки дивився у вікно, а я подумки намагався запам'ятати те, що бачив. А коли приїхав додому, взяв нитки, лінійку, велику "циганську" голку і спробував повторити плетиво сітки.

Виходило непогано: рівні квадратики-ромбики, ніби міцні вузли, непогана лінійність. Одне тільки — нитка занадто плуталася. Та це, думав, півбіди. Бо, якщо голку замінити на човники як, скажімо, у ткацькому верстаті, — все буде позаду. Сітка на рибу неодмінно вийде.

Нині на базарі можна купити готову сітку. Але тільки на велику рибу. А в нас, у річці Лядовій, що впадає в Дністер, риба невелика. І хоч пробував переплести навхрест кожен квадратик такої купленої сітки — нічого путнього з того не вийшло.

Тепер сподівався сплести сітку власноруч. А коли заходився, то виявилося, що окремі вузли, зокрема, коли сітку пом'яти, слабкі, легко сповзають, квадратики перекошуються, хоч плів її саме так, як бачив у вагоні.

Виходить, що чоловік той плів сітку на продаж. Плетиво в один вузол ненадійне. Тому взяв ручну сумку (авоську), розв'язав кілька вузлів і простежив, як вони сплетені. А потім у такий спосіб сплів досить міцну і гарну сітку. Гадаю, що така сітка потрібна не лише мені, тому й хочу поділитися досвідом плетіння.

Технологія плетіння

Перед тим, як розповідати про технологію плетіння, спершу, думаю, потрібно дещо сказати про матеріали.

Нитки для сітки мають бути капронові або з іншої синтетичної пряжі, але не бавовняні, бо вони швидко псуються. Товщина ниток залежить від їхньої міцності, але й не повинна бути більша, ніж 0,5—0,7 мм. Грубі нитки у воді помітніші та й сітка витягується важче.

Човник можна виготовити з відрізка учнівської лінійки, краще синтетичної. Він має два хвостовики та язичок, на який намотують нитку. Розмір човника залежить від розміру чарунок сітки, а довжина — у межах 15—20 см. Човників різних розмірів краще мати три—чотири. Вони згодяться для плетення радіальної сітки.

Мірну лінійку або квадрат теж використовують із дерева або відрізка учнівської лінійки. Довжина — 10—15 см, кути згладжені. У квадрат, крім того, вставлений гачок з дроту. Ширина лінійки знову-таки буде залежати від розміру чарунок і має бути рівною двом сторонам чотирикутника, а квадрат — одній.

Для плетення, я вважаю, краще використовувати квадрат. Він добре фіксує усі боки чарунки. А гачок на кінці квадрата слугує для відтягування вершини ромбика, коли проходить човник.

Гребінка для плетення являє собою дерев'яну рейку з цвяхами, забитими на ширину чарунок сітки, а довжина її трохи більша від ширини плетеної сітки. Гребінку краще підвісити, а рейку зробити обертовою для намотування готової сітки. На обох кінцях слід мати бокові шнури, до яких прив'язують кінці нитки. А потім — поплавці та важелі.

Способи плетення. Їх може бути два, а то й більше. Кращим, на мою думку, є плетення у дві петлі (одна іноді сповзає).

Технологія плетення така. Початок нитки прив'язують до бокового шнура, а потім на ширину лінійки або двох сторін квадрата — морським вузлом до кожного цвяха гребінки. Таким чином утворюються трикутники, до вершини яких буде плестися перша черга чарунок сітки. Далі нитку прив'язують до другого бокового шнура і розпочинають плетіння.

Щоб зав'язати вузол у дві петлі, нитку верхнього трикутника треба дещо натягти гачком квадрата, провести в нього човник, обернути навколо трикутника і вивести назад, на себе. Тепер провести чотирикутник і затягнути вузол, який має пройти на вершину трикутника. Відтак плетиво буде рівне, а вузли досить міцними й надійними.

Спочатку плетіння відбувається повільно, а згодом, призвичаївшись, за день можна сплести 3—4 гарної півтораметрової (по ширині) сітки на рибу.

Радіальна сітка

Досі мова йшла про плетіння сітки, придатної на перший лов для загону та інших способів лову риби. А ось для дрібної риби потрібна підхватка, сак, ятір тощо. Тут плоско сплетену сітку не застосуєш. Потрібна радіальна.

Різниця у тому, що така сітка, натягнута розпірними дугами, утворює посередині глибоку впадину, куди скочується риба або залишається там біля принади. До речі, з такої сітки-підхватки легко зробити ятір, дуговий сак, забрідку чи навіть вершу. А плетуть радіальну сітку ось як.

На збиту з рейок раму-квадрат (за величиною сітки) натягують бокові шнури, зв'язані петлею на ку-

тах (для кріплення до дуги), до яких кріплять основу сітки. Ці нитки йдуть від центру (вбитий цвях) до бокового шнура, де зав'язуються і знову через певну відстань повертаються до центру. У такий спосіб засновують усю раму. Відстань кріплення радіальних ниток на бокових шнурах залежить від призначення сітки.

Переплетення радіальних ниток йде від центру до бокових шнурів по спіралі посиланням човника з плетивною ниткою навколо радіальної і затягуванням на квадрат. Останні мають бути змінними і чергуватися від меншої до більшої. Виходить щось подібне до плетива павука, який у такий же спосіб будує свою павутину.

Щоб завершити сітку-підхватку, після останнього кола слід переплести кути, що залишилися. Переплетення ведуть у такий же спосіб — туди й назад, не відриваючи човника. До речі, наточування, тобто продовження плетивної нитки можна робити як звичайним вузлом з короткими кінцями, так і плавленням, зокрема, синтетичних ниток, які на невеличкому полум'ї згортаються у досить міцну кульку.

Деяку складність становить переплетення радіальних ниток у центрі. Щоб зробити її зручнішою, слід дещо витягнути центральне кріплення або розширити нитки вставним з середини колом.

Після закінчення плетіння до голівки центрального цвяха слід прив'язати міцну нитку, яку протягти, витягуючи цвях, через усі петлі радіальних ниток, а потім міцно зав'язати. Знята з рами, така сітка готова для використання.

Як уже зауважувалося, з такої радіальної сітки, крім підхватки, легко зробити ятір, дуговий плоскодонний сак, вершу, забродку, а також так званий млинок. Двома дошками чи іншими відгородками спрямовують воду в один спад, на який надягають дугою сітку. Вода протікає, а риба, що потрапила, залишається у сітці. Та, власне, течія невеликих річок така, що в окремих місцях її повністю можна перегородити сіткою і мати рибу.

Г.А.Скоряк,
м. Вінниця

Лептоспіроз —
небезпечна хвороба для людини і тварин

Ви відчули втому, у вас підвищилася температура тіла до 39—40°С, головний біль, біль у суглобах та м'язах (особливо у литках і попереку), почервоніли очі, з'явилися висипи на шкірі, носові кровотечі, в деяких випадках жовтяниці (часто хвороба схожа на гепатити або інші розлади печінки), серцево-судинна та печінково—ниркова недостатність, блювота. Отже, за таких ознак необхідно негайно звернутися до лікаря і пригадати, чи ви не купалися у ставках, де стояча вода, чи не мили руки брудною водою, чи не покусали вас гризуни.

Це може бути лептоспіроз — небезпечне інфекційне захворювання людини та багатьох видів тварин. Такі захворювання називаються зооантропонозами — чисельна група захворювань, на які припадає третина усіх відомих інфекцій. Збудником лептоспірозу є патогенна лептоспіра — спіралеподібний, рухливий мікроорганізм. Його рухливість обумовлює легке проникнення збудника хвороби до організму через пошкоджену шкіру та слизові оболонки. Лептоспіроз з кожним роком дедалі більше турбує гуманну та ветеринарну медицину у зв'язку з його поширенням на території України.

На лептоспіроз хворіють як свійські, так і дикі тварини багатьох видів: велика рогата худоба, свині, коні, вівці, кози, собаки, буйволи, яки, верблюди, олені, сайгаки, лисиці, песці, норки, ховрахи та багато інших.

Основним резервуаром лептоспірозної інфекції у природі є різні види дрібних ссавців. У першу чергу небезпеку для людини і свійських тварин становлять пацюки та миші, які в основному хворіють без клінічних ознак та є носіями збудника все своє життя. Вони можуть поширювати лептоспіроз, забруднюючи навколишнє середовище сечею, та через укуси людей чи тварин. Останні можуть також заразитися, вживаючи їжу, забруднену екскрементами гризунів або під час обнюхування чи облизування забруднених лептоспірами предметів. Особливу небезпеку в зараженні можуть становити водойми з стоячою водою, болотисті місця, де мешкають пацюки і миші та забруднюють їх своїми виділеннями. Часто зараження людей відбувається у присадибних господарствах, коли господарі наповнюють ємкості для поливу рослин, а пацюки та миші можуть забруднити воду. Захворювання передається людині внаслідок контакту з такою водою через подряпини шкіри, тріщини, рани або через слизові оболонки.

Домашні собаки, що живуть на присадибних ділянках чи навіть у будинках, в останні роки все частіше хворіють на лептоспіроз. Причиною їхнього захворювання також є контакт із зараженою водою, поїдання або укуси гризунів. Собаки можуть заражатися одна від одної, тоді як від людини до людини хвороба передається рідко.

Останнім часом дедалі більше людей тримають у своїх оселях та присадибних і дрібних господарствах собак, які теж хворіють на цю недугу. Найхарактерніші форми лептоспірозу собак — інфекційна жовтуха і тиф. Джерелом інфекції собак є пацюки, миші, свині та самі собаки. Інкубаційний період захворювання — від 5 до 20 діб, потім зауважується підвищення температури тіла, слабкість, втрата апетиту, блювота. В кінці першого тижня захворювання проявляється жовтяниця слизових оболонок та шкіри, іноді крововиливи. Сеча часто темно—коричневого кольору. На цей симптом особливо треба звертати увагу. Закінчується хвороба здебільшого загибеллю. У гострих випадках хвороби різко підвищується температура тіла, собака відмовляється від їжі, спостерігається спрага, кров'яний пронос або закреп. Часто буває неприємний запах із рота, жовтяниці не помічалося. Бувають випадки хронічного перебігу лептоспірозної інфекції. За такого стану організму температура тіла не підвищується, інші симптоми наявні.. На 3—5-й день захворювання розвиваються характерні ураження слизової оболонки ротової порожнини у вигляді блідо-сірих струпів, на місці яких потім з'являються виразки, спостерігаються болі в животі та твердість його м'язів під час пальпації, іноді у тварин спостерігається хитливість озаддя, судоми, аборти та мертвонароджений приплід. Хвороба триває 8—10 днів. Падіж сягає 80%.

За підозри на це захворювання слід обов'язково звернутися до лікаря ветеринарної медицини та виконувати правила особистої гігієни. Під час догляду за хворими тваринами слід змащувати на руках рани та подряпини колодієм, дезінфікувати приміщення, де перебуває хвора тварина 2—3%-ним формаліном або хлораміном.

Тварини, що перехворіли, зазвичай, тривалий час можуть залишатися лептоспіроносіями (до 3 і більше років) та бути джерелом інфекції для інших тварин. Тому таких тварин треба обов'язково досліджувати на лептоспіроносійство і проводити заходи щодо його усунення.

Людина від собаки заражується рідко, бо сеча у них кислої реакції, у якій лептоспіра довго не виживає у навколишньому середовищі, проте у зв'язку з тісним контактом людини і четвероногих друзів усе ж таки слід остерігатися можливості зараження від цих тварин.

Терміни виживання лептоспір у навколишньому середовищі залежать від температури, середовища, вологості, концентрації солей, а також від стану самих лептоспір. Вони швидко гинуть у кислому середовищі за високої концентрації мінеральних солей, висиханні під дією сонячних променів та за наявності великої кількості інших мікроорганізмів, наприклад у стічних водах. Лептоспіри гинуть протягом 5 хвилин за температури 60°С, при 75°С — відразу. Однак вони можуть витримувати зиму в товщі водойм, яка не замерзає, і в їхньому льодяному шарі.

Уберегти своїх домашніх улюбленців від лептоспірозу можна, вакцинуючи їх два рази на рік. Потрібно не забувати також про постійну боротьбу з гризунами — наявністю інфекції у навколишньому середовищі. Особливо це стосується присадибних ділянок та дрібних господарств, оскільки на лептоспіроз страждають домашні тварини, які можуть стати небезпечним джерелом інфекції для господаря.

У свиней, кіз, корів лептоспіроз часто переходить у прихованій формі і це особливо небезпечно. Спостерігають аборти, мертвонароджений приплід або народження нежиттєздатного молодняка, зниження продуктивності тварин, рідко жовтяниці та ураження шкіри.

Отже, своєчасна боротьба з пацюками та мишами є запорукою вашого здоров'я та здоров'я тварин у вашому господарстві.

Т.В.Таран,
лікар ветеринарної медицини

Домашня ферма

П'ятдесят років тому

Це сталося в нашій родині 50 років тому. Мені на ту пору минуло 14 років, але я це пам'ятаю дуже добре.

У нас була дуже спокійна корова і назвали ми її Красулею. Одного разу в череді сусідська корова рогом ударила нашу корову і на тому місці утворилася дірка. І в цій дірці невдовзі завелися черви. Ліків на той час у нас не було ніяких. Тварину їли черви, а ми нічого не могли вдіяти, аби зарадити цьому лихові.

Якось мама пішла до сусідки, котрій на той час минуло вже сімдесят літ і розповіла, що діється з нашою коровою. Сусідка сказала:

— Не плач, Маріє. Візьми кабакове (гарбузове) листя, добре його помни і вичави з нього сік. Потім цим соком заливай рану в корови.

Мама так і зробила. О, яка ж була наша радість, коли черви просто купами стали вилазити з рани. А рану ми заливали соком кожного дня вранці й увечері. А через тиждень вона загоїлася.

Можливо, мої спогади комусь стануть у пригоді.

Валентина Іванівна Дейкало,
с. Швалка, Біляївського р-ну, Одеської обл., 67653

У собаки підшкірний кліщ

Добрий день, шановна редакціє журналу "Дім, сад, город"

Ось уже другий рік, як ми маємо можливість читати цей цікавий і доступний журнал.

У рубриці "Служба взаємодопомоги" є цікаві замітки, поради, побажання і запитанння. На одне з запитань я хочу відповісти, оскільки маю маленький досвід.

У № 10 "ДСГ" 2001 р. надруковано лист жительки с. Піщане Кременчуцького р-ну Полтавської обл. Г.Самойленко "Прошу допомоги".

Я теж зіткнувся з цією проблемою: маю пса породи німецька вівчарка. Зараз йому 10 місяців, почувається добре, кличка Рекс.

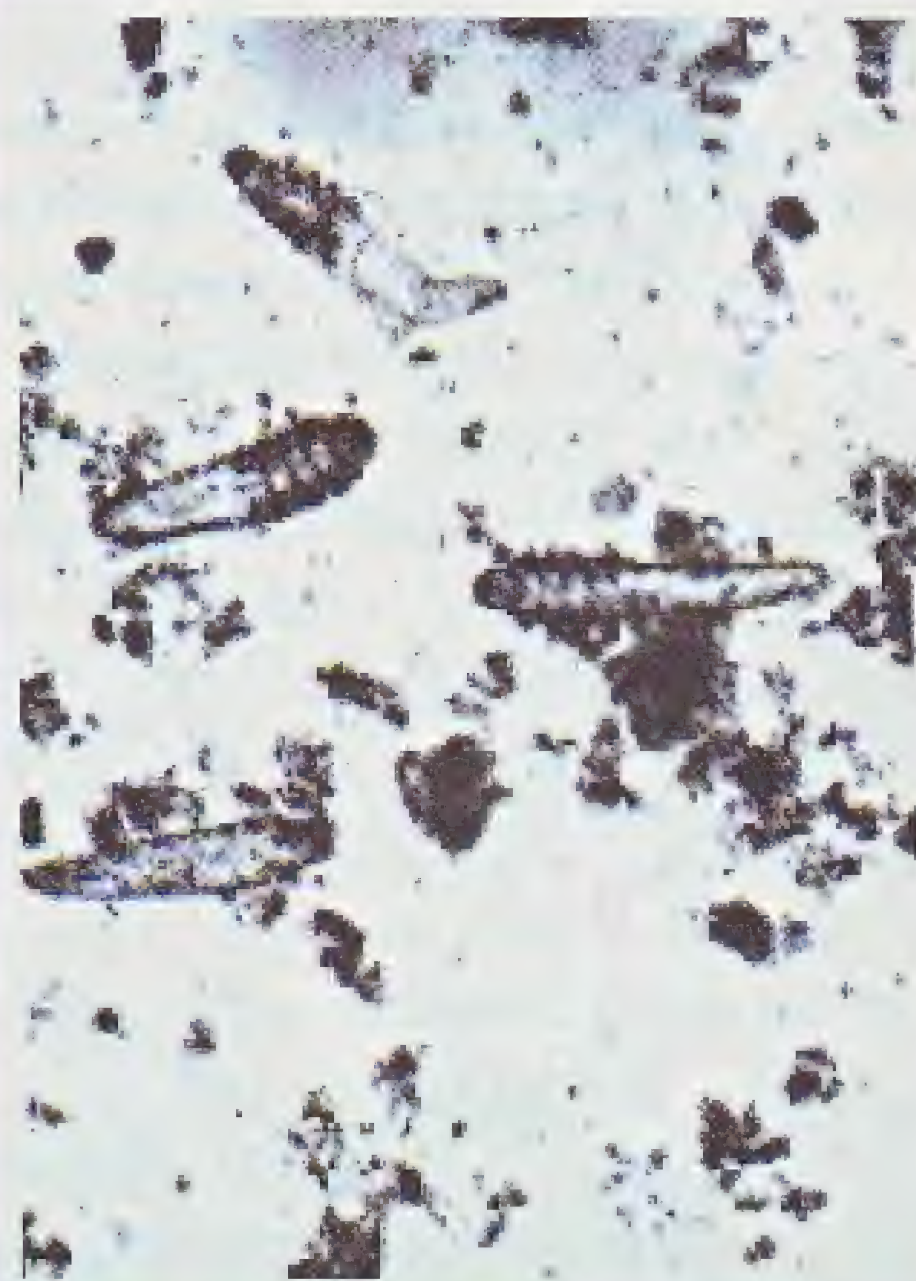
У двомісячному віці привіз його в свою сім'ю, діти та дружина давно мріяли мати доброго друга і охоронця. Але через декілька днів я помітив на носі Рекса перші ознаки хвороби — прищі, негайно звернувся до ветлікаря. Діагноз — підшкірний кліщ.

Порадили вражені місця обробляти "Бутаксом", але хвороба наступала далі, були заражені лапи, нижня частина щелепи, чухався до крові за вухом, кусав лапи.

Знову до ветлікарні, тільки вже до обласної. Там порадили внутрішньом'язово поробити ін'єкції "Тетравіту", а під шкіру — "Івомекс" або "Дектомакс". "Івомекс" — кололи 5 тижнів підряд по 4 кубики 1 раз на тиждень.

"Тетравіт" вводили для підтримання організму оскільки ("Івомекс" дає побічний ефект на печінку і під час хвороби втрачається апетит). Цей препарат вводили 1 раз на тиждень, але не в той день, що й "Івомекс".

За цей час почала відростати шерсть і загоювалися рани. Та оскільки кожний організм здатний звикати до певного препарату, лікар порадив замінити "Івомекс" на таблетки "Ікесі". Їх приймають залежно від маси тіла (1 таблетка на 5 кг).

За один прийом давали 6 таблеток 1 раз на тиждень, до повного видужання.

"Ікесі" як і "Івомекс" дають побічний ефект — діють на печінку і закисають очі, але це єдині засоби, якими справді можна вилікувати цю недугу. А заразитися нею можна будь-де, особливо на вулиці (коли вигулювали).

Буду радий, якщо моя порада стане комусь у пригоді.

В.М.Кушнір,
вул. Кривоноса, 45,м. Бар Вінницької обл.

Алкоголь і атеросклероз

Ставлення до алкоголю залишається одним із суперечливих питань у медицині.

Віддавна спирт використовували у медичній практиці для приготування настоянок, для дезінфекції тощо. У давнину лікарі навіть приписували хворим медичний спирт як ліки, що справляють загальнозміцнювальну дію, підвищують імунітет. Вважають, що тост "За ваше здоров'я" виник саме у зв'язку з таким впливом алкоголю. Коли хворого провідували знайомі, він пригощав їх алкоголем, а ті бажали йому здоров'я.

Численні експериментальні та клінічні дослідження засвідчили, що алкоголь сприятливо впливає на обмін ліпідів у крові, знижує активність атерогенних (тих, що спричинюють атеросклероз) фракцій ліпопротеїнів і підвищує дію антиатерогенних. Більше того, деякі вчені довели, що поміж людей, які в малих дозах вживають алкоголь, нижча захворюваність і смертність від ішемічної хвороби серця, інфарктів міокарда, недостатності кровообігу. Проте доза в цьому випадку має бути зовсім невеликою — 25—30 мл (сорокаградусного напою) на добу. Більша кількість — понад 75 мл на добу — зумовлює добрий апетит, переїдання, надмірну масу, підвищений тиск і появу інших факторів ризику розвитку атеросклерозу. За тривалого вживання алкоголю, навіть у невеликих і середніх дозах розвивається кардіоміопатія, яка характеризується розширенням усіх відділів серця і зниженням його працездатності. Відтак погіршуються електрокардіографічні показники, частіше виникають напади стенокардії, порушуються ритм і провідність серця.

Найчастіші ускладнення від систематичного вживання алкоголю — підвищення артеріального тиску і розвиток гіпертонічної хвороби. Крім того, від кількості випивок залежить розвиток інсультів у хворих на гіпертонію.

І, нарешті, поміж тих, хто зловживає випивкою, найбільший відсоток раптової смерті. Епідеміологічні дослідження показують, що поміж тих, хто систематично вживав алкоголь, смертність у 65% випадків настає до 60 років, а серед тих, хто не п'є, 75% хворих на хронічну ішемію серця і гіпертонію доживають до 65—70 років.

Систематичне вживання спиртного згубно впливає на печінку, яка бере участь у регуляції ліпідного обміну, а від тривалої алкогольної інтоксикації розвивається атеросклероз.

Найнебезпечніший вплив алкоголю на мозкові структури, де виробляються гормони-регулятори ліпідного обміну.

Від зловживання спиртним виникає гормональна дизрегуляція, порушується ліпідний обмін. Мозок людей молодого (20—34 роки) і зрілого (35—44 роки) віку чутливіший до алкоголю, особливо за появи захворювання. Крім того, в цьому віці дуже важко дотримуватися лікувальної дози спиртних напоїв. Водночас хворі середнього, а особливо літнього (60—74 роки) і похилого (75—89 років) віку через більшу дисциплінованість або зниження чутливості до алкоголю можуть дотримуватися необхідних умов, тобто вживати за добу по 25—30 мл (40°), або по 50 мл вина чи настоянок перед обідом. Ще безпечнішим є вживання пива, яке виготовляється на основі солоду, що має антисклеротичні властивості. Проте й тут слід дотримуватися певної дози — 200 мл на день перед обідом. Від більших доз можуть постраждати нирки, розвиваються набряки на ногах.

Проте найкорисніше для хворих на атеросклероз вживати бальзами, виготовлені на високоякісному медичному спирті (40°) і настоях лікувальних трав. Київська фірма "Фітотаум" розробила і випускає бальзам "Український орнамент". Основна його складова частина — екстракт коріння, насіння, листя, плодів і квітів 17 лікарських рослин, вирощених в екологічно чистих районах України: ромашки, м'яти, череди, нагідок, дев'ятисилу, солодки, анісу, подорожника, фенхелю, липи, кропиви, звіробою, алтеї, шипшини, материнки, з додаванням витяжки волоського горіха восковоі стиглості і натуральних соків червоної та чорноплідної горобини.

Бальзам "Український орнамент" оригінальний на смак, має неповторний аромат і лікувальні властивості: знижує артеріальний тиск, зменшує частоту та інтенсивність болю у ділянці серця, напади серцебиття, задишку, підвищує працездатність. Крім того, цей бальзам справляє жовчогінний і ранозагоювальний вплив, зміцнює імунну систему. Пити по 1 десертній ложці двічі на день перед їдою.

Для профілактики розвитку небажаних загострень хворим похилого віку можна рекомендувати спиртові настоянки з лікарськими препаратами, наприклад, "Біовіталь". Його випускають на 15% розчині медичного спирту. До складу входять вітаміни групи В: B_1, B_2, B_6, B_{12}, вітаміни А, С, РР, фолієва кислота, залізо, а також настоянки глоду і собачої кропиви. Пити по 20 мл 2—3 рази на день.

Цей препарат справляє загальнозміцнювальний вплив на організм, підвищує працездатність, поліпшує кровообіг у судинах серця та мозку, поліпшує постачання серцевого м'яза киснем.

Отже, якщо людина розумно вживатиме алкогольні напої (у похилому віці бальзами та настоянки), то завжди доречним буде побажання "За ваше здоров'я!", "Будьмо здорові"!

М.Асинова, доктор мед. наук
Г.Єршова, канд. мед. наук

Запійна форма алкоголізму

Спочатку людина випиває не більше одного-двох днів, але достатньо систематично. Наприклад, один раз на місяць. З часом запої стають тривалішими, а перерви між ними — коротшими. В період між запоями хворі байдужі до вигляду й запаху спиртного. І цей стан вони використовують для аргументації, чому їм не потрібно лікуватися. Мовляв, я "нападний" п'яниця — на мене "нападає". Алкоголік той, хто п'є кожного дня, а я ось зовсім здоровий: хочу п'ю, а не хочу — не п'ю. І навіть пробують унеможливлювати запої.

Але хвороба є хвороба. Уже змінена ферментивна діяльність печінки, та й алкогольний обмін речовин вимагає свого. Рано чи пізно час запою настає неминуче.

Систематичний алкоголізм

Хворі на систематичну форму алкоголізму випивають, нехай і небагато, але майже щодня.

Якщо умови роботи примушують утримуватися від алкоголю вдень, то надвечір "прикладання до пляшки" має відбутися обов'язково.

Медичною мовою це називається "відкладене похмілля". Цікаво, як люди з цією формою алкоголізму обґрунтовують відмову лікуватися. Вони кажуть, що алкоголік — це та людина, котра п'є запоями, а я міру знаю. Я — трішки-трішки, хоч і кожного дня.

Пропозиція "А ви спробуйте вза-

Сигаретна косметика

Багато сучасних жінок вважають за необхідне палити. Це модно. Цим начебто утверджується самостійність, рівноправ'я з чоловіками. Палять навіть тоді, коли куріння не приносить задоволення і сигаретний дим неприємний.

Сам процес куріння у дівчат та жінок перетворюється на ритуальне дійство: це неквапливе діставання сигарети, повільне розминання пальцями, прикрашеними манікюром, припалювання від манірно піднесеної запальнички, випускання кілець диму нафарбованими губами. Жінці здається, що це їй пасує — вона така сучасна!

Про шкідливий вплив тютюну на здоров'я людини написано багато. Сьогодні наша мова про зовнішність курця, так би мовити, про сигаретну косметику. Портрет не з приємних, але з натури.

Жінки, які палять, повинні знати, що на них чекає у майбутньому.

По-перше, шкіра того (тієї), хто палить стає сухою, набуває сірувато-жовтого кольору, на щоках рідко цвіте рум'янець. Зате з'являються дрібні світло- і темнокоричневі плями, та це й зрозуміло, адже компоненти тютюнового диму (окисні азоту, двоокисні сірки, токсичні метали: свинець, ртуть, миш'як), розчиняючись у секреті потових залоз, травмують поверхневий шар шкіри, утворюють мікротріщини, зморшки. Тверді часточки диму, кіптява, сажа, смоли, затримуючись у порах, поступово просочують шкіру, і вона набуває жовтувато-сірого (землистого) кольору. На руці, яка тримає сигарету, жовтіють нігті і пальці.

Шкіра, волосся, одежа курця набувають стійкого запаху диму. І ніякі лосьйони, шампуні, маски та масажі, інші косметичні засоби не в змозі запобігти цьому. З часом шкіра втрачає еластичність, свіжість, пружність.

У тих, хто палить, у куточках очей з'являються передчасні зморшки, тому що курець постійно мружить очі, захищаючи їх від диму. Внаслідок тривалої нікотинової інтоксикації у багатьох людей виникає так звана "тютюнова сліпота".

Від згорання тютюну утворюються сажа, тютюновий дьоготь і тому зуби курця темніють, втрачають блиск, руйнується зубна емаль, розвивається карієс. Неприємний запах із рота обумовлений стоматитом, гінгівітом — запаленням ясен. На слизовій оболонці порожнини рота нерідко з'являються білуваті шорсткуваті плями. Це лейкоплакія — передракове захворювання.

Хриплий "прокурений" голос також не прикрашає жінку-курця. Дим, який жінка вдихає, подразнює голосові зв'язки, знижує їхню еластичність, рухомість, від чого змінюється тембр голосу.

Майже в усіх тих, хто палить, розвивається бронхіт, який проявляється болісним натужним кашлем. Підчас кашлю судини шкіри обличчя розширюються, поступово утворюється сітка, червоніє кінчик носа, вушні раковини. Курця в натовпі пізнаєш відразу. Позбутись цих "прикрас" практично неможливо.

Немає такого органа в нашому тілі, який би не страждав від впливу тютюнового диму. Особливо згубна ця дія на організм вагітної жінки. Гінекологи свідчать, що вагітність у жінки, яка палить, нерідко ускладнюється токсикозом, матковою кровотечею, передчасними пологами.

Нікотин через плаценту токсично діє на плід, накопичується і це може призвести до народження мертвої дитини або дитини з фізичними вадами (заяча губа, вовча паща).

Для жінок, котрі палять, характерне безпліддя. Куріння знижує статевий потяг жінки, порушується менструальний цикл, він подовжується або скорочується, навіть можливий розвиток раннього клімаксу. Недарма в народі кажуть: "не кури, бо швидко постарієш".

Професор Р.Нойберт (Німеччина) так пише про наслідки жіночого паління: "Жінки будуть вмирати передчасно, перш ніж вони проживуть своє життя, перш, ніж вони встигнуть передати нащадкам свій досвід у коханні та житті. Молода дівчина, яка починає палити з 16 років, досягає в 46 років віку, небезпечного для раку, а в 50 років уже вмирає від нього".

То ж, любі дівчата та жінки! Чи варто ризикувати найдорожчим, чим наділила природа людину, своїм життям? І своєю вродою?

Г.Яцків,
канд. мед. наук

галі не пити бодай місяць—два", відкидається із здивуванням: "А чому? Я це завжди зумію зробити".

"Систематичний" алкоголік зазвичай спивається за схемою: після роботи — на роботі — замість роботи.

Перемінний алкоголізм

Ця форма хвороби містить в собі ознаки як систематичного, так і запійного алкоголізму.

Людина може перебувати "у веселощах" місяць—два, а то й більше. П'є небагато, в основному після роботи. Але, одного разу перепивши, входить у запій.

Психічна деградація особи за такої форми недуги зазвичай помітна вже на ранніх етапах.

М.Бурмака

Весняні салати

Конкурс «Господиня»

Наша постійна читачка Раїса Пантелеймонівна Джеря, медпрацівник з Черкас радить навесні побільше вживати салатів з рослин та овочів, вирощених у цьому році або готувати їх, комбінуючи з минулорічними овочами. Для салатів можна використовувати і нетрадиційні рослини. Салати з успіхом поповнять весняну нестачу вітамінів в нашому організмі.

Як добра господиня вона ділиться з читачами своїми кулінарними таємницями:

- петрушка буде ароматнішою, якщо її мити гарячою водою;
- не варити разом моркву і буряк, бо вони втрачають колір і смак;
- салати перш ніж заправляти олією, треба посолити, бо сіль в жирі погано розчиняється;
- редька для салату втратить їдкий смак і неприємний запах, якщо її натерти на тертушці, промити холодною водою, відкинути на друшляк і тільки після цього додати до салату;
- подрібнену цибулю для салату ошпарюють окропом;
- навесні до салатів додають сік ревеню та ін.

Салат із черемші

Приготувати 3 столові ложки подрібнених листочків черемші. Додати відварені та потерті на тертушці картоплину, морквину, невеликий червоний буряк, два круто зварені яйця, нарізані кубиками. Заправити майонезом і сметаною в рівних пропорціях.

Салат із подорожника

Ретельно вимити і подрібнити 15—20 листочків молодого подорожника. Змішати з 2—4 свіжими огірками, нарізаними соломкою. Додати подрібнену ріпчасту цибулю, круто зварене яйце, сіль і перець за смаком.

Салат із моркви, кропиви і часнику

Натерти 3 — 4 невеликі морквини, додати 3 столові ложки подрібнених листочків кропиви (заздалегідь ошпарити окропом), 4 зубці розтертого часнику, 1 столову ложку подрібнених ядер грецьких горіхів. Все перемішати, додати лимонний сік (бажано з свіжого лимона), полити майонезом.

Салат із моркви, огірків, зеленого горошку

Варену моркву та свіжі огірки нарізати кубиками, додати зелений горошок і заправити майонезом. Прикрасити салат яйцем, порізаним шматочками вздовж.

Салат із кропиви з горіхами

200 г молодих листочків кропиви залити підсоленим окропом, проварити 3—5 хв., відкинути на друшляк, щоб охолола. Подрібнити 10 ядер грецьких горіхів, ріпчасту цибулю, зелень петрушки, кінзи. Все з'єднати, заправити сметаною і майонезом у рівних пропорціях.

Салат із листочків лопуха

Приблизно 100 г молодих листочків лопуха промити і на 2 хв. опустити в окріп. Коли обсохнуть, дрібно нарізати, змішати з зеленню петрушки, додати ложку тертого хрону, посолити і заправити сметаною.

До салатів смакуватимуть страви, рецептами яких ділиться з читачами киянка Олена Мірошниченко:

Пюре з квасолі

Одну склянку попередньо замоченої квасолі відварити, добре розтерти, долити відвар, в якому вона варилась. До густого квасоляного пюре додати 100 г подрібнених ядер горіхів, перемішати. Подають гарячим або холодним.

Цибуля в тісті

500 г ріпчастої цибулі очистити, нарізати кружальцями, обмокнути в тісто і підсмажити на олії. Для тіста: збити 2 яйця, поступово додати 100 г борошна, 150 г сметани, сіль, чайну ложечку цукру і обов'язково трішки соди.

Грибні зрази

Молоді гриби підвишенники відварити, дрібно посікти, підсмажити з подрібненою ріпчастою цибулею, змішати з однією склянкою відвареного рису. Головку молодої капусти розібрати на листки, на кожний листок покласти фарш, загорнути. В разі потреби можна перев'язати ниткою, посипати сухарями, обсмажити на вершковому маслі, додати бульйону і протушкувати. Перед подачею до столу не забудьте зняти нитку.

Гриби, запечені з яйцями

Весняні гриби відварити, потім обсмажити з цибулею, в грибах зробити заглиблення, покласти туди шматочок сала, ковбаси або м'яса, розбити яйце, притрусити зеленню і запекти в духовці.

Салат із щавлю

Нарізати шматочками яблуко, можна і солодкий перець, якщо є. Нарізати промитий і підсушений щавель. Змішати, додати 5—6 ядер горіхів, посолити, заправити олією і сметаною. Посипати зеленню петрушки, кінзи.

Салат із листочків буряків

Молоді листочки буряків відварити в підсоленій воді 5—10 хв. Коли стече вода, злегка розтерти дерев'яною ложкою і залити сумішшю часнику, розтертого з сіллю та олією. Посипати зеленню петрушки, кінзи, кропу, товченими ядрами горіхів.

Салат "Весна"

Перебрати і помити 200 г листочків молодої кропиви, молодого щавлю, 50 г листочків кульбаби, 100 г листочків подорожника, 100 г зеленої цибулі. Все просушити, пропустити через м'ясорубку або дрібно посікти, додати 2 круто зварені яйця, прикрасити салат зеленню петрушки і кружечками редиски, посолити і заправити олією. Складові салату приведено в грамах, щоб готуючи, орієнтуватись щодо пропорції.

Салат із редиски з сиром

100 г добре віджатого сиру, 1 чайну ложечку олії, 5—6 шт. редиски, нарізаної кубиками або потертої на тертушці, моркву, натерту на крупній тертушці, та яблуко, ретельно перемішати і заправити сметаною.

Салат із ревеню та редиски

100 г подрібненого ревеню змішати з 200 г нарізаної кружальцями редиски, заправити сметаною, викласти гіркою на блюдо, присипати зеленою цибулею, обкласти шматочками круто зварених яєць.

Салат "черкаський"

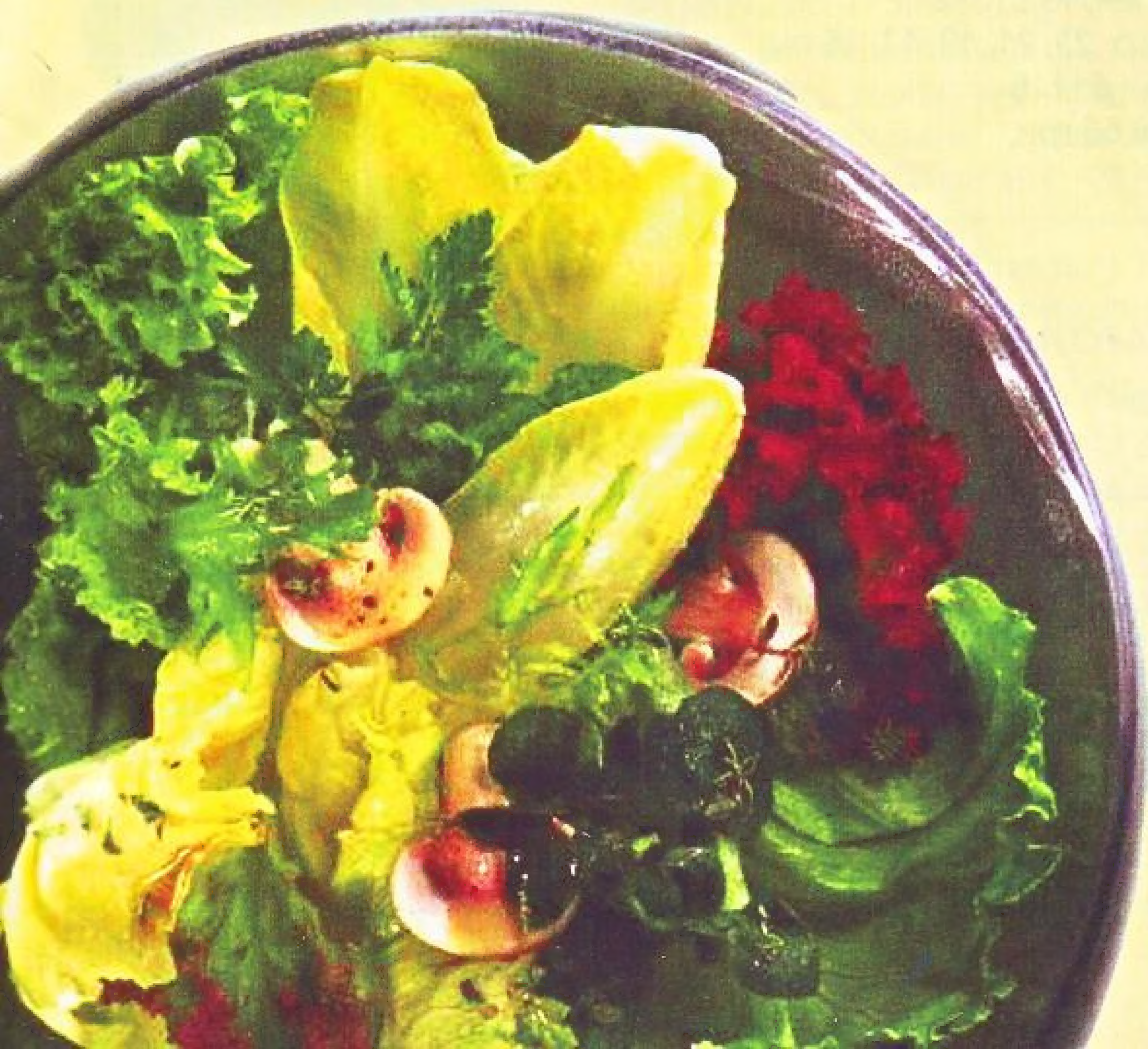
Спекти 2 червоних бурячка, нарізати соломкою. Додати 2 подрібнених яблука, 2 столові ложки тертого хрону, 1 чайну ложечку цукру. Все перемішати і заправити сметаною з майонезом у рівних частинах.

Салат з грибами

Два невеликих бурячка відварити, охолодити, почистити і натерти на крупній тертушці. Ріпчасту цибулю нарізати кубиками і обсмажити на олії до золотистого кольору. Гриби відварити до готовності, охолодити і нарізати соломкою. Все з'єднати, додати ложку хрону, заправити олією, прикрасити зеленню.

Салат із молодих пагонів часнику

Молоді пагони часнику промити, подрібнити, з'єднати з родзинками в рівній пропорції, заправити майонезом.

Своїми рецептами ділиться з читачами маленька господиня Оля Коровай з м.Києва:

Торт "Хмаринка"

Розтерти 5 жовтків з 5 столовими ложками цукру. Додати 5 столових ложок борошна, 300 г сметани і все ретельно перемішати. Збити в піну білки, додати 3 столові ложки цукру. Білки обережно з'єднати з тістом. Розігріти глибоку форму, змастити її маслом, обсипати сухарями і викласти в неї тісто. Випікати 25—30 хв. Торт остудити, розрізати на два коржі. Нижній корж змочити густим сиропом, а верхній змастити кремом (200 г вершкового масла розтерти зі склянкою цукру, додати два яйця, ванілін і все добре збити). Торт прикрасити горіхами та ягодами з варення.

Торт "У клітинку"

Одну склянку вершкового масла або маргарину розтерти з 0,5 склянки цукру, додати 1 яєчний жовток, 2 склянки борошна, натерту цедру та сік лимона. Вимісити тісто і поставити в холодильник на 6 — 8 год. Потім тісто викласти на сковороду, припідняти краї і спекти.

Три білки збити з 150 г цукру і зробити з них на коржі клітчасту решітку. В пусті клітинки покладіть ягоди вишні, абрикоси, слив без кісточок присипте цукром. Знову поставте торт у духовку, щоб підрум'янились білки і протушились ягоди.

Редакція отримала лист від Ярослави Федош з м. Теребовля Тернопільської області. Вона ділиться з читачами оригінальним рецептом.

Фруктовий торт, який не треба пекти

Взяти 500 г зефіру, 4 банани, 4 апельсини, 100 г ядер горіхів, 0,5 л сметани, 1 склянку цукру. Зефір краємо кружальцями і викладаємо на блюдо, змащуємо сметаною, збитою з цукром. Зверху викладаємо шар апельсинів, який посипаємо січеними горіхами. Знову кладемо шар зефіру, крем із сметани, шар кружалець з банана і т.д. Можна чергувати 5—6 шарів. Останніми мають бути апельсини. Фрукти можуть бути різні, навіть з варення або компотів. Торт ставимо на 10—12 год. до холодильника. Отримаєте незрівнянну смакоту.

Товари Скриня поштою

Ви можете надіслати замовлення звичайним листом за адресою:
04071, м. Київ-71, а/с 40-Д, каталог «Скриня»
або зробити замовлення за телефоном:
8-800-504-44-40 (без вихідних).
Всі дзвінки безкоштовні.
Ви сплачуєте за товар на пошті в момент отримання.
Мінімальна сума замовлення 35 гривень

Заповніть, будь-ласка, купон замовлення, виріжте і надішліть його за адресою:
04071, м. Київ-71, а/с 40-Д, каталог «Скриня».

Я, Прізвище ____________________
Ім'я ____________________
По батькові ____________________
Замовляю каталог «Скриня, весна — 2002»
за **5,00 грн.**

Індекс ____________________
Адреса ____________________
____

Товари Скриня поштою
весна 2002
Товари поштою в кожен дім
ОЩАДБАНК

Набір судочків
Емальовані з пластмасовими кришками
Діаметр: **18, 16, 14, 12, 10 см**
Артикул **60789**
Ціна **26,95 грн.**

26 95 грн.

Халат-сарафан
Склад: **100% бавовна**
Розмір: **46, 48, 50, 52, 54**
Зріст: **164**
Артикул **11033**
Ціна **35,65 грн.**

35 65 грн.

Набір емальованого посуду
До набору входить: 4 каструлі об`ємом **1, 2, 3, 4 л** та чайник об`ємом **3,5 л.**
Артикул **51163**
Ціна **114,85 грн.**

114 85 грн.

від 3 75 грн.

Вазон для квітів пластиковий з підставкою
Колір: **синій, жовтий, зелений, коричневий, блакитний, фіолетовий**
Діаметр: **17 см** (об'єм **2 л**)
Артикул **51420** Ціна **6,85**
Діаметр: **15 см** (об'єм **1,4 л**)
Артикул **51421** Ціна **4,85**
Діаметр: **13 см** (об'єм **0,8 л**)
Артикул **51422** Ціна **3,75**

Занавіски для вікна, 2 шт.
Склад: **100% бавовна**
Розмір: **68х65 см**
Візерунок: **1, 2**
Артикул **50333**
Ціна **15,95 грн.**

1
2
15 95 грн.

Набір мисок, 5 шт.
Нержавіюча сталь
Діаметр: **23, 21, 19, 17, 15 см**
Артикул **51145**
Ціна **48,65 грн.**

48 65 грн.

Фартух з прихватками
Склад: **100% бавовна**
Прихватки: **2 шт.**
Артикул **50325**
Ціна **14,85 грн.**

Мінімальна сума замовлення 35 гривень

Заповніть бланк замовлення, виріжте та надішліть за адресою:
04071, м. Київ, а/с 40-Д, каталог "Скриня"

Я, ______________________________
прізвище, ім'я та по батькові
____
індекс, докладна поштова адреса, телефон
замовляю за каталогом "Скриня" такі товари:

Артикул	Назва товару	Колір	Розм.	Кількість	Ціна, грн.	Сума, грн.
					Разом:	

Підпис Замовника: ____________ "___" ________ р.

Щоб ліквідувати непорозуміння

До редакції журналу "Дім, сад, город" надходять листи від передплатників зі скаргами на непорозуміння з працівниками поштових відділень. Особливо багато непорозумінь виникає у тих передплатників, які передплатили "Дім, сад, город" у комплекті з іншими журналами. Один з типових листів наводимо нижче.

Шановна редакціє!

З цього року я почав передплачувати ваш "Дім, сад, город", який ви рекламували, + "Яблуньку".

"Дім, сад, город" я передплачую уже кілька років, можна сказати, з самого першого його номера, тобто з першого номера виходу його у світ. І раніше кричущих проблем практично не було: журнал так-сяк, але все-таки приносили, хоч із певним запізненням.

Зараз на пошті кажуть, що журнал "Дім, сад, город" є, тобто він надходив, до них, але мені його не дадуть, оскільки хтось десь щось наплутав, чи то в редакції, чи ще десь. І таким чином все-таки мені журнал не дають. Отже, з Нового року я так і не отримав жодного номера ні "Дім, сад, городу", ні "Яблуньки".

Тож, будь ласка, поясніть мені, коли ж нарешті, закінчиться це, м'яко кажучи, самоуправство або іншими словами неподобство, і хто має нести бодай якусь відповідальність за передплатні видання, які вчасно не надходять до передплатників?

Велике до Вас прохання, якщо це можливо, дайте лад у нашому відділенні зв'язку. Я ж усе-таки за свої гроші хочу мати належні послуги й своєчасно отримувати видання, які я передплатив.

Для підтвердження того, що я передплатив, надсилаю квитанцію.

Юрій Олександрович Перееродов,
вул. Радянська, 47, селище Рогань,
Харків, 62481

Від редакції. Гадаємо, що працівники Роганського поштового відділення вчинили так з передплатником Ю.О.Перееродовим не з якихось злих намірів, а тому, що не зовсім вірно зрозуміли порядок передплати та доставки журналів передплатникам згідно з Каталогом видань України на 2002 рік.

У Каталозі журнал "Дім, сад, город" має індекс 74142, журнал "Яблунька" — 40306. Під такими індексами ці журнали друкуються, як для передплатників кожного журналу зокрема, так і для передплатників комплекту журналів "Дім, сад, город" + "Яблунька" (передплатний індекс 22432). Цей індекс (22432) присвоєно комплекту журналів лише для передплати, щоб піти передплатникам назустріч у питанні здешевлення передплати. Бо вартість передплати двох журналів у комплекті (в парі) дешевша, ніж передплачувати ці журнали кожний окремо. Тому журнали "Дім, сад, город" і "Яблуньку" слід доставляти передплатникам комплектів на рівні з передплатниками кожного журналу окремо.

Наприклад. Якщо якийсь передплатник передплатив журнал "Дім, сад, город" з індексом 74142 і йому доставляють цей журнал з індексом 74142, то такий же журнал належить доставляти й передплатнику Ю.О.Перееродову, котрий передплатив комплект журналів "Дім, сад, город" + "Яблунька" з передплатним індексом 22432. Йому ж належить доставляти й журнал "Яблунька" з передплатним індексом 40306, як і всім іншим передплатникам "Яблуньки".

Це стосується й інших журналів, що передплачені в комплекті з журналом "Дім, сад, город". Бо "Дім, сад, город" має комплекти не лише з "Яблунькою", а й з іншими журналами: "Квіти України", "Пасіка", "Виноград. Вино", "Будьмо здорові", "Наш дім", "Чумацький шлях", "Вокруг света".

Працівникам поштових відділень належить доставляти їх як передплатникам кожного журналу зокрема, так і передплатникам відповідних комплектів з журналом "Дім, сад, город".

І ще таке. Графіки виходу кожного журналу, який входить до того чи іншого комплекту, не збігаються з графіком виходу журналу "Дім, сад, город". Тому можливе неодночасне надходження цих журналів з журналом "Дім, сад, город" до поштових відділень, а з деяким розривом у часі. Це слід мати на увазі як передплатникам, так і працівникам поштових відділень і доставляти їх абонентам у міру надходження.

Сподіваємося, що наше роз'яснення допоможе ліквідувати всі непорозуміння, які виникли між передплатниками і працівниками пошти, як у поштовому відділенні с. Рогань, так і в інших поштових відділеннях.

У номері:

„Дім, сад, город"
виробничо-практичний журнал №5, травень, 2002 р.
Головний редактор **М.І.Халимоненко**
Головний художник **Т.П.Колодницька**
Заступники головного редактора
Б.К.Донгаш, І.Ф.Куштенко
Редактори А.М.Капітульська, О.В.Кисленко

Дизайн, верстка **В.О.Пономаренко**
Реклама, оголошення **В.О.Давидко, В.М.Матохнюк, тел. 552-95-11**
Розповсюдження, маркетинг **Т.І.Лазебник, тел.552-94-60**
Видання зареєстровано, серія КВ, №3536 від 23.10.98

Підписано до друку 18.04.2002 р.
Загальний тираж 148 322 прим. (у тому числі: російською мовою і в комплектах з іншими журналами — 28 665 прим.)
Ціна договірна.
Адреса: 02094, Київ-94, пр.Гагаріна, 17-а. Тел. (044) 552-95-13

Передплатні індекси комплектів журналів у складі:
«Дім, сад, город» + «Виноград. Вино» — 22430.
«Дім, сад, город» + «Квіти України» — 22431.
«Дім, сад, город» + «Яблунька» — 22432.
«Дім, сад, город» + «Будьмо здорові» — 22433.
«Дім, сад, город» + «Пасіка» — 22434.
«Дім, сад, город» + «Наш дім» — 21871.
«Дім, сад, город» + «Чумацький шлях»+ + «Вокруг света» — 21843.

Комп'ютерний набір, верстку зроблено у редакції журналу «Дім, сад, город».
Видруковано у друкарні ТОВ «Новий друк», м.Київ, вул. Магнітогорська,1.
Тел. (044) 558-29-60, тел./факс (044) 551-58-58.

Індекс 74142

Яблунька

Розважально-пізнавальне видання для дітей

Дошкільнятам та школярам, вихователям і вчителям, бібліотекарям! Редакція Всеукраїнського дитячого розважально-пізнавального журналу "Яблунька" пропонує:

1. ***Підбірки журналів "Яблунька":***
   Ціна 1 прим.— 1 грн. 50 коп.
2. ***Книжки-розфарбовки*** з казками та віршами (20 сторінок, цупкий папір, яскраві обкладинки).
   Ціна 1 прим.— 1 грн.
3. ***Забави. Ігри, вірші, загадки***
   (Барвиста книжечка з ігровими завданнями для дітей).
   Ціна — 50 коп.
4. ***Зоопарк.*** Книжка-буклет із яскравими малюнками та розповідями про мешканців Київського зоопарку.
   Ціна — 1 грн.
5. ***Дитячі подарункові блокноти:***
   Ціна 1 прим. — 40 коп., 3 прим. — 1 грн.

Ви можете замовити літературу поштою, післяплатою. Замовлення приймаються на суму не менше 5 грн. (гроші у конвертах не надсилайте).

Поштові послуги сплачує замовник.

Запрошуємо Вас відвідати редакцію, де Ви зможете придбати нашу продукцію за цінами виробника.

Оплата здійснюється як за готівковим, так і за безготівковим розрахунком. При закупівлі на суму 100 грн. і більше — знижка 10%.

Адреса редакції: Журнал «Яблунька»
пр. Ю.Гагаріна, 17-а, м. Київ-94, 02094
Довідки за телефоном: **552-94-60**
(відділ реалізації).

ISSN 0235-6368. Дім, сад, город. №5. 2002. 1-48 с. Ціна договірна.